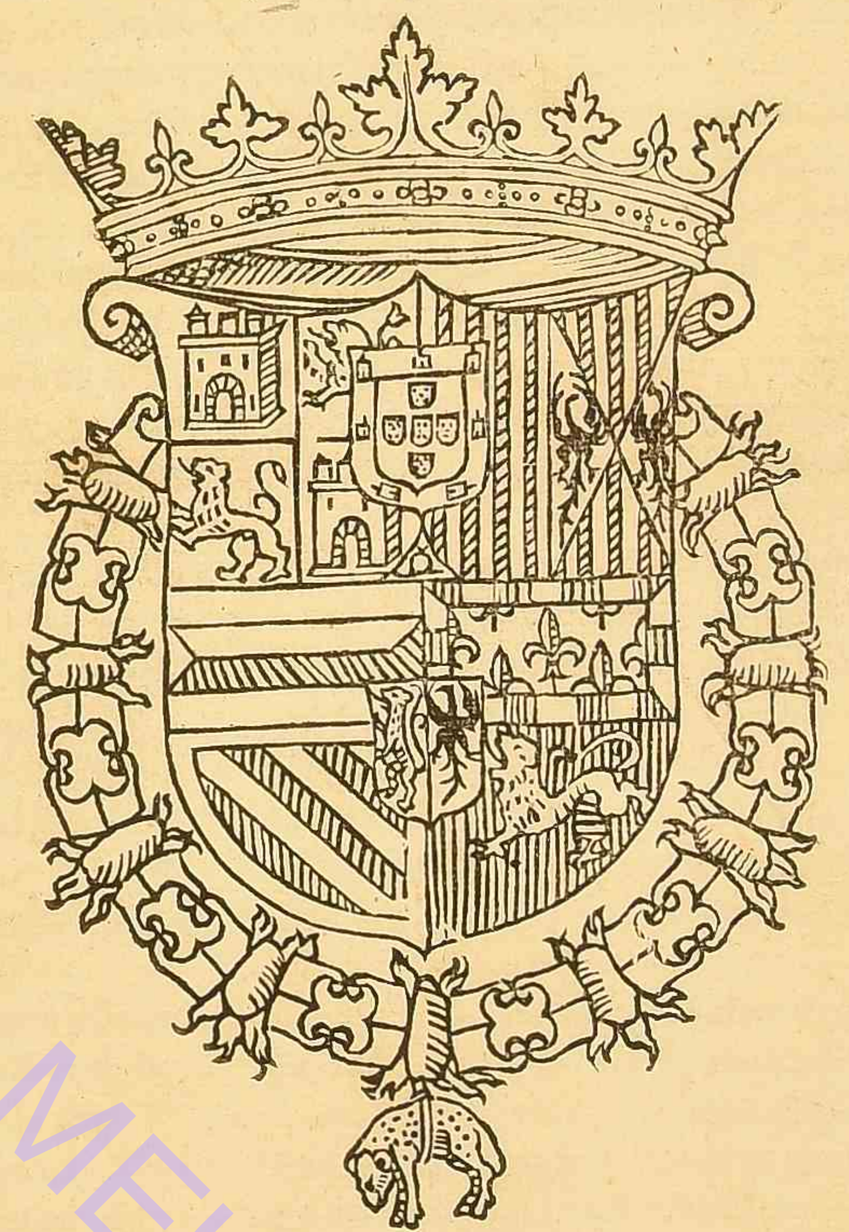
CONSTITVTIONS

FETES PER LA SACRA CATHOLICA REAL MAGESTAT DEL REY

DON PHELIP REY DE CASTELLA, DE ARAGO, DELES DOS SCICILIES. &c.

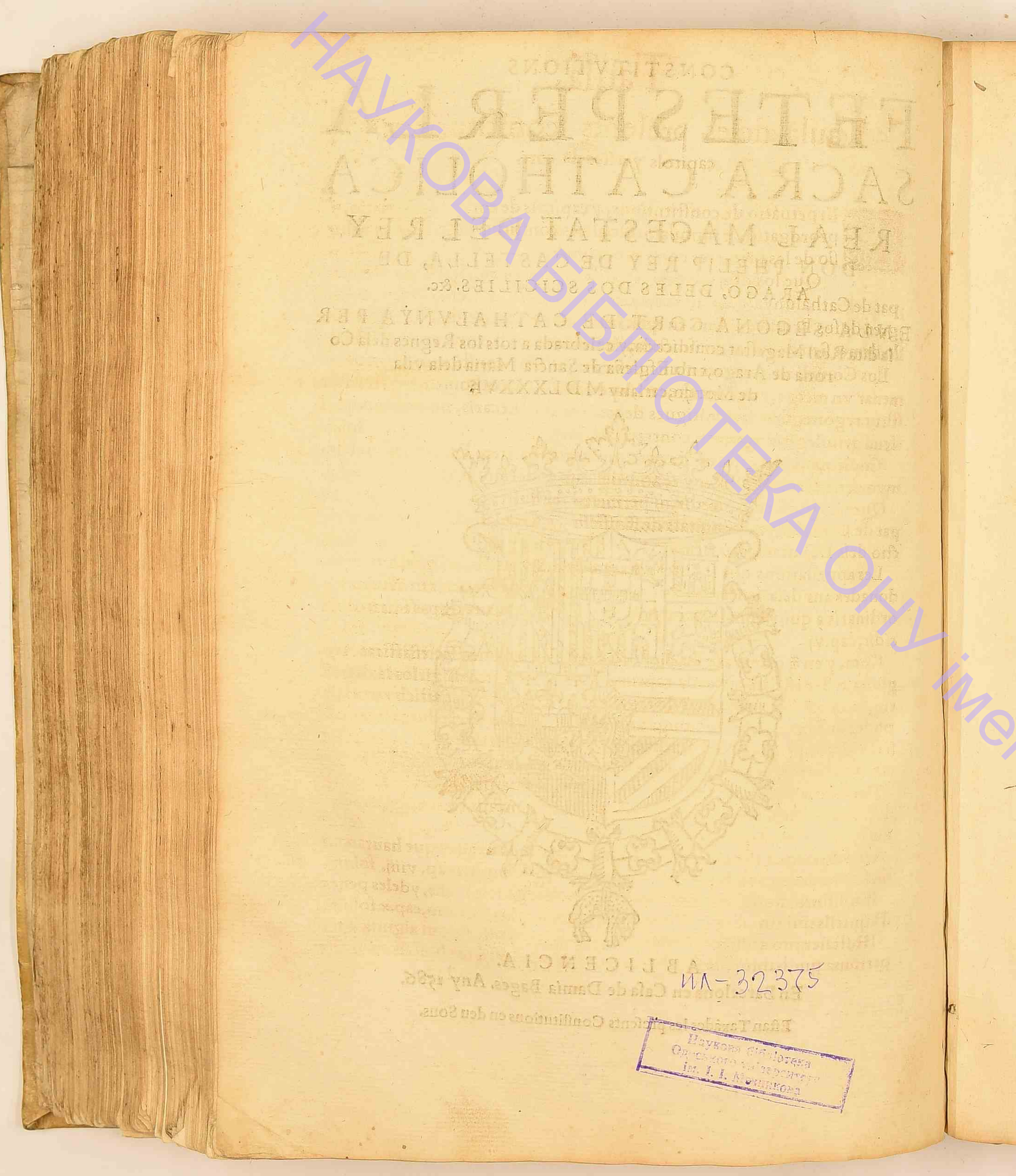
EN LA SEGONA CORT DE CATHALVNYA PER la dita Real Magestat conuocada, y celebrada a tots los Regnes dela Corona de Arago, enla Esglesia de Sancta Maria dela vila de Monço, en lany MDLXXXV.

AB LICENCIA.

En Barcelona en Casa de Damia Bages. Any 1586.

Estan Taxades les presents Constitutions en deu Sous.

Taula deles presents constitutions, capitols y actes de cort.

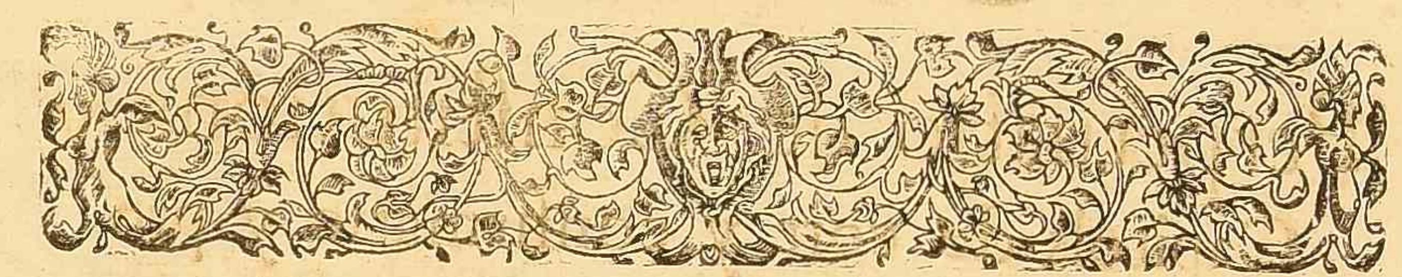
Orde judiciari pera la breu expeditio deles causes. fol.xviij.

Actes de Cort. fol.xxxviij.

Taula.

Taula.

Fi de la Taula.

Constitutions de Cathalunya.

N nomine domini nostri Iesu Christi. Pateat vniuersis, quod Nos Philippus, Dei gratia Rex Castellæ, Aragonum, vtriusq; Siciliæ, Hierusalem, Portugaliæ, Vngariæ, Dalmatiæ, Croatię, Legionis, Nauarræ, Granatæ, Toleti, Valentiæ, Galletiæ, Maioricarũ, Hispalis, Sardiniæ, Cordubæ, Corsicæ, Murtiæ, Giẽnis, Algarbij, Algeziræ, Gibraltaris, Insularũ Canariæ, nec non Indiarum Orientaliũ, & Occidentaliũ, Insularũ ac terræ firmæ maris Oceani, Archidux Austriæ, Dux Burgũdiæ, Brabãtiæ, Mediolani, Athenarũ, & Neopatriæ, Comes Barchinonæ, Rossilionis, & Ceritaniæ, Habspurgij, Flandriæ, Tyrolis, Dominus Viscayæ, & Molinæ, Marchio Oristani, & Goceani. Attendentes curias generales per nos fuisse conuocatas in villa Montissoni, omnibus incolis, & habitatoribus Regnorum nostrorum Aragonum, & Valentiæ, principatusq; Cathaloniæ, & commitatuum Rossilionis, & Ceritaniæ, ex causis in ipsa conuocatione contentis, in quibus curijs, quæ bonum commune, pacem, & quietem subditorum nostrorum concernunt conspicientes. Volentes consulere tranquillo statui reipublicæ nostræ Cathaloniæ principatus, dictorumq; comittatuum Rossilionis, & Ceritaniæ, illorumq; incolas in pace & quiete fouere, habito maturo, & digesto consilio, & tractatu cum Prælatis & Ecclesiasticis personis, Ducibus, Comitibus, Baronibus, Militibus, & hominibus de Paratico, ac Syndicis Vniuersitatum, Ciuitatum, Villarum Regaliũ dicti Cathaloniæ principatus, qui ad dictas curias conuenerunt, ad supplicationem, & de consilio consensu, & approbatione expressis eorundem, in nostro Regio solio, de more strato, & ornato sedentes, constitutiones, ordinationes, capitula, ac actus curiæ facimus, statuimus, & ordinamus, sub forma, & declarationibus infrascriptis.

Perpetuatio de Conſtitutions y Capitols de cort, y confirmatio y prorogatio, e innouatio de altres Conſtitutions, fins ala concluſio deles primeres corts.

Capitol primer.

PRIMERAMENT ab lloatio y approuatio dela preſent cort ſtatuym y ordenam, que la cõſtitutio feta enlas corts del any mil ſinch cẽts ſinquanta y tres, capitol vint y nou, començant, Com lo ordinari collador, la qual fonch fins ala concluſio deles preſents corts prorogada, enles prop paſſades del any mil ſinch cẽts ſexãta y quatre, ſia prorogada y confirmada fins ala concluſio deles primeres corts, y lo capitol de cort tercer, deles vltimes corts, que comença, Item per quant molts lladres, ſia prorogat fins ala concluſio delas primeres corts, y la conſtitutio del any mil ſinch cẽts quoranta y ſet, capitol ſinquanta y vuyt, començant, Item com per la negligentia, la qual auent expirat, fonch innouada y prorogada fins ala concluſio delas preſents corts, ſia perpetuada, y ſe haje de guardar pera toſtemps, y lo capitol de cort deze, deles corts prop paſſades, que comença, Item com alguns, lo qual fonch concedit pera ſis anys tant ſolament, ſia innouat y perpetuat per lo molt be, que del contengut enlo dit capitol ſe eſpere, tant en ſeruey noſtre, com en vtilitat, y defenſa de aqueſt principat y comtats de Roſſello y Cerdanya.

Que los officials dels Alcaldes o ſecca axi del preſent principat de Cathalunya, com dels comtats de Roſſello y Cerdanya, no ſe alegren de ſos priuilegis, ſino en quant faran lo exercici de ſon offici, y en tot lo demes ſian de for y juriſdictio dels ordinaris y Barons.

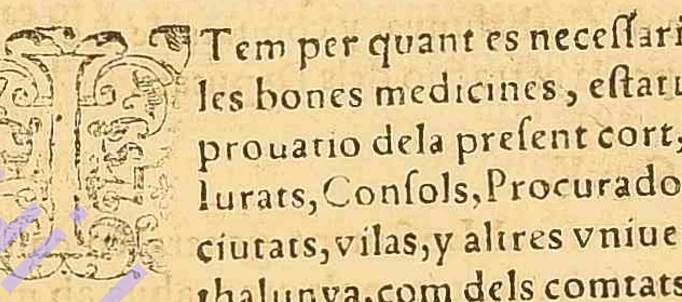
Cap.II.

Per

Per quant la conſtitutio dela Reyna dona Maria en la cort de Barcelona capitol denou començant, Molts inexperts, encaraque molt juſta, per abus nos ſerua, y molts ſens ſaber ni entendrer coſa de monaderia, o ſecca ſe fan officials dela ſecca, o dela cort dels Alcaldes, ſols pera exhimirſe dela juriſdictio ordinaria, o de Barons, y que de ells nos puga hauer juſtitia, eſtatuym y ordenam ab approuatio y conſentiment dela preſent cort, que los dits officials dela ſecca o dels Alcaldes, axi enlo Principat de Cathalunya, com enlos comtats de Roſſello y Cerdanya, no ſe alegren de llurs priuilegis, ſino en quant faran lo exercici de ſon offici, y en lo que a dit offici toca, y no altrament, ans en tot lo reſtant ſiã de for y juriſdictio dels Ordinaris, y barõs, com ſi no foſſen dels Alcaldes, y officials dela ſecca.

Los conſellers y altres nomenats en la preſent conſtitutio, puguen nomenar vn Metge, y vn Apothecari los quals ab lo Prothomedich, o ſon ſubſtituit, regoneguen les botigues de tots los Apothecaris, no obſtãts qualſeuol priuilegis tingã en cõtrari.

Cap.III.

Item per quant es neceſſari per la ſalut corporal proueyr a les bones medicines, eſtatuym y ordenam ab lloatio y approuatio dela preſent cort, que tots los Conſellers, Pahers, Iurats, Conſols, Procuradors, y altres adminiſtradors deles ciutats, vilas, y altres vniuerſitats, axi del principat de Cathalunya, com dels comtats de Roſſello y Cerdanya, que puguen nomenar vn Metge cada any, y vn Apothecari, los quals ab lo Prothomedich, o ſon ſubſtituit puguen regonexer juntament ab dits Adminiſtradors delas ciutats, viles, y altres Vniuerſitats, ſils aparra aſsiſtirhi, las botigas de tots los Apothecaris, y miren les drogues, aygues, y altres coſas de medicinas, y tinguen facultat de llançar les quels aparra eſſer dolentes, no obſtant qualſeuol priuilegis a dits Apothecaris, y a llur collegi concedits.

 Confirma

Confirmatio del capitol de cort que començа, Item Excelentissim senyor, fet enles corts del any 1520. y del cap. 7. del any 1542.

Cap. IIII.

Item confirmant lo capitol de cort que comença, Item Excellentissim senyor com la Religio, concedit als tres estaments del present Principat per lo inuictissim Emperador y Rey nostre senyor de immortal memoria Pare nostre enles primeres corts de Barcelona, celebrades en lo any mil sinc cēts y vint. Y lo altro capitol de cort. 7 començat, Si les lleys ab tot effecte, deles corts per lo mateix Emperador en lo any mil sinc cents quaranta y dos, enla present vila celebrades, sobre les Comandes dela orde de sant Ioan que estan situades dins lo present Principat de Cathalunya. Statuim y ordenam ab lloatio y approuatio dela present cort, que dits capitols de cort sian guardats ala lletra, com en aquells se conte, sots la pena imposada contra aquells qui contrafaran a constitutio, capitol, o acte de cort, y que qualseuol persona particular, encara que no sia Comanador puga instar lo contengut en aquest capitol, axi ab los Deputats, com en qualseuol altra part que conuinga.

Que nos puguen concedir ni permetre ser llistes enlo present Principat de Cathalunya, y comtats de Rossello y Cerdanya, sino per la extractio dels Deputats.

Cap. V.

Perque del arbitre reseruat al Loctinent general en concedir que fassen llistes, se ha seguit molt gran abus ab molt dany dels poblats enla ciutat de Barcelona, majorment de menestrals, y gent pobre ques destrueixen. Perço estatuhim y ordenam, ab lloatio, y approuatio de la present cort que dites llistes sian totalment lleuades, de manera que en ningun modo de assi auant no sian concedides, ni permeses en lo present Principat de Cathalunya, y comtats de Rossello y Cerdanya, ni Loctinent general nostre puga concedir aquelles, sino les ques fan per extractio de Deputats.

Les

Les appellations que se interposaran de intermedis, o interlocutories donades ans dela sententia diffinitiua en causes se aportaran deuant dels ordinaris, a qui, y com se han de cometre, y dins quant temps se han de decidir.

Cap. VI.

Item estatuhim y ordenam ab lloatio y approbatio dela present cort, que si en causes ques portaran deuant jutges ordinaris del principat de Cathalunya y comtats de Rossello y Cerdanya, se esdeuindra appellar de algun intermedi, o interlocutoria abans dela sententia diffinitiua se hajen les tals appellations interposar al mateix jutge ordinari mūdāt lo assessor, lo qual en tal cars se haja de assignar, no suspecte ales parts, y aquell decidesca lo article de dit intermedi, y si es confirmada la interlocutoria, no sen puga mes appellar, y si se reuocara, en tal cars lo matex ordinari nomene altre assessor qui confirme la vna, o altra sententia ab los matexos actes, dins vint dias, y del que declarara nos puga mes per algu deles parts appellar, ans lo jutge primitiu haje a passar auant enla expeditio del negoci principal.

Com y en que manera se ha de procehir contra persones Ecclesiasticas, Religiosas, o beneficiats, axi enla captura de aquells, com en exhigirlos la depositio en cars que sian processats de Regalia, y que essent lo Ecclesiastich en ma y poder de son ordinari no puga aquell esser capturat per lo jutge Real, y que sia seruat lo priuilegi del Catholich Rey dō Ferrando. 2 al estament Ecclesiastic atorgat enlo any 1510. remoguts tots abusos.

Cap. VII.

Item com no obstant los capitols concedits al estament Ecclesiastich per lo catolich Rey don Ferrando 2. enlas corts de Monso enlo any 1510. confirmats per constitutio feta per la cesarea Magestat dl Emperador nostre pare y senyor de immortal memoria enlas corts dl any 1534. cap. 1. y p lo cap. de cort 11. del any 1542. los ecclesiastichs cōstituits

tuits en sacres ordes, o Beneficiats, o religiosos son encarcerats per proces de Regalia per los jutges Reals sens precehir assistécia, o requesta del jutge Ecclesiastich, y encara ales dites Ecclesiastiques persones porten a les presons comunes, y no en alguna casa honesta com dits capitols y constitucions manen, y ales voltes los detenen mes deles vint y quatre hores posades en dits capitols. Per ço estatuym y ordenam ab consentiment y approbatio dela present cort, que de si auant se lleuen dits abusos, y los dits Ecclesiastichs sian portats ab tota decencia com se conue als sacres ordens y estament Ecclesiastich, y que no puguen esser portats ales presons comunes, sino en alguna casa particular honesta, com en dits capitols y constitucio es contengut: y per quant vna deles excepcions posades en dits capitols del any mil sinc cents y deu, enla qual no es necessari que lo jutge Real demane assistencia al jutge Ecclesiastich, essent fugitiu lo processat, y la cort Real fa fonament, que tant tost que es impetit de delicte, y regaliat es sospitos de fuga. Per ço estatuhim q̃ tant tost que vn Ecclesiastich se posara en ma y poder del jutge Ecclesiastich offerintse a totes les coses contengudes en dit capitol, no pugue aquell tal esser capturat per lo jutge Real, ans lo haje de pendrer de poder del jutge Ecclesiastich per exhigirli la deposicio en alguna casa honesta, y no en presons comunes, y apres lo haje de tornar a son jutge Ecclesiastich, per quel tinga enla forma que fins assi es acostumat.

Declaracio y modificacio dela constitucio

feta per lo Serenissim Rey don Ferrando 2. enlas corts del any 1503. cap. 11. començant, Com instigant.

Cap. VIII.

Item per declaracio dela constitucio del Serenissim y Catholich Rey don Ferrando segon enles corts del any mil sinc cents y tres capitol onze començant, Com instigant, la qual per altres constitucions es modificada, y senyaladament per la constitucio dela Reyna dona Germana en les corts del any mil sinc cẽts y dotze, capitol setze q̃ comença, Com experiẽtia haja amostrat, ab lloacio approbacio dela present cort statuhim y ordenã q̃ si algu haura comes algũ d'licte per lo qual hagues lloch la disposicio dedita cõstitucio, si aq̃ll tal sera pres ans que fos publicat en virtut

virtut de dita constitucio pugue allegar qualseuol exceptio de mala captura, o altre, la qual altramẽt no se li admetrie, exceptats los lladres assessins, incendiaris, sacrilegos y homicidas acordats y appensats.

Que no puguen esser composats lladres assessinos, ni altres que auran comesos los delictes enla present constitucio contenguts.

Cap. VIIII.

de latrocinijs

Perque los qui cometen delictes atroces y perturben la Republica sian punits com es raho, y no tingan esperança de facilitat de venia, ab confiança de composarse, y com al dia de vuy sia molt gran necessitat extirpar totalment los malfactors de Cathalunya y comtats de Rossello y Cerdanya, Per ço statuhim y ordenam ab approbatio y consentiment dela present cort, que lladres, trencadors de camins, insendiaris axi de cases, com de pallers, y altres proprietats, matadors de bestiar, axi gros, com menut, assessins, los qui tallen y destruexen malitiosament vinyes y arbres, en ninguna manera puguen esser composats, ans hajen de esser castigats cõforme a lleys dela terra, y en defecte de elles del dret comu, y que la present constitucio sia duradora fins ales primeres corts. confir. in anno 1599 usq. ad futuras

confirmatur in anno 1599

Prohibicio de joch de Daus Cartilla y gresca, y altres jochs, y deles penes de aquells que contrafaran al disposat enla present Constitucio.

Cap. X.

de ludo

Considerant lo grandissim y irreparable dany que ha vingut enlo present Principat de Cathalunya y comtats de Rossello y Cerdanya per causa del joch, que de algũs anys a esta part ab molt gran dissolutio, no sens gran culpa y ab mal exemple de alguns a qui tocaua prohibir semblants excessos se es vsat, y sia notori que moltes cases axi de Cauallers com de altres ne resten destruydes y arruynades, y encara que ja per lo Rey don Ferrando primer enla cort de Barcelona cap. 3. que comensa Per tal que mal y occasio de mal, sia prohibit generalment lo joc de daus

de qualſeuol manera ſots pena que qui a dit joch de daus jugara, encorrega en pena de ſinc cēts ſous per quiſcuna vegada, dela qual la tercera part ſia applicada al ſenyor dela ciutat, vila, o lloch, o caſtell en que ſi jugara, y laltra part al accuſador, y laltra tercera part ala obra dels murs, o valls dela dita ciutat, vila, caſtell, o lloch a hont ſe jugara, y en cars que lo qui aura jugat no puga pagar los ſinc cents ſous eſtiga pres per trenta dies continuos enlos carcers comuns, enlas quals penas per algu no puga eſſer diſpenſat. Pero per la dita conſtitutio no es plenament proueyt a tants mals com al preſent, y de alguns anys a eſta part lo joch com dit es ha cauſat en los dits Principat y comtats, y dela permitio de joch de daus, y de cartes ſe ſeguexen blaſphemias, perjurs, bregues, queſtions, y molts altres intolerables danys. Per ço ſtatuim y ordenā ab lloatio, y approbatio dels tres Braços dela preſent cort, innouant la dita cōſtitutio, y confirmant, y tābe ajuſtant a ella de nou en tot temps del any, encara que ſia dela Vigilia de Nadal fins ala Epiphania, no ſia licit a perſona alguna de qualſeuol grau, ſtament, o cōditio que ſie, jugar en alguna manera, ni en qualſeuol joch que ſia de daus, ans ſia totalment lo dit joch de daus perpetuament prohibit, y reprobat enlos dits Principat y comtats, y qualſeuol que ſe trobe jugant, o ſe ſapie que haje jugat a daus publicament o ſecreta en qualſeuol lloch, vltra les penes poſades enla dita conſtitutio, les quals y les ſeguents, ipſo facto incorreguen tots los que a dit joch jugaran, lo qui aura guanyat perda tots los diners que guanyat haje, y lo qui aura perdut, pague altres tāts diners com perdut aura, applicadors la tercera part al accuſador, y laltra tercera part al official ordinari dela ciutat, vila, o lloch a hon ſera comes lo delicte, y laltra tercera part al Hoſpital ſi en aquell lloch ni aura, y ſi no hi aura Hoſpital comu, als conſols, pahers, jurats, o procuradors dela tal ciutat, vila, o lloch, los quals la hajen de deſtribuyr entre pobres dela matexa ciutat, vila, o lloch, y que la tercera part dels dits ſinc cents ſous que iuxta la forma dela dita conſtitutio, era aplicada per les obres dels murs y valls ſe entengue tambe de ſi al deuant auerſe de aplicar als dits Hoſpitals y pobres, les quals penes ſian totalment irremiſsibles. Axi empero q̄ enla preſent prohibitio no entēgue eſſer compres lo joch de taules en ninguna manera, y tambe eſtatuhim y ordenam, que entre lo joch de cartes, o nayps, ſia perpetuament prohibit lo joch dela cartilla, y lo dela greſca, y dela dobladilla, o quarenti, ſots les matexes penes axi irremiſsibles exhigidores, y que a ningun joch encara que no ſia prohibit puga perſona alguna de qualſeuol eſtament, grau, o conditio que ſia jugar ſino ab diners cōptans, y no a fiar, y ſia perpetuamēt prohibit tenir llibre de qualſeuol joch ençaraque no ſia dels prohibits, ni jugar ab ſenyals de papers, o tantos, y altres

altres de qualſeuol manera, y ſi algu jugara a fiar, tot lo que ſe aura perdut enlo joch ſia aplicat com demunt es dit enlo joch de daus, y per lo qui aura guanyat, no puga eſſer en manera alguna exhigit, encaraque per lo qui aura perdut ſe haja feta obligatio de pagarho ab eſcriptura de terç, y ab jurament, y qualſeuol altre eſpecie de obligatio, ans lo acte del debitori fet per qualſeuol notari ſobre aço, o albara priuat, no faſſa fee alguna en juy, ni fora de juy, y en cars que lo qui aura perdut de fet pague voluntariament la tal quantitat, ſia obligat a pagarne altra tanta applicadora com damunt es dit, y lo qui contra ell aura guanyat, ſe haje de fer per lo jutge ordinari, promta y rigida exequutio per la quantitat que guanyat aura. Y per quāt ençaraque per altra cōſtitutio del matex Rey dō Ferrando primer enla matexa cort de Barcelona cap 14. que comença, Per obuiar a tota manera que, ſia ſtatuit que ſi algun official Real, o de primogenit Gouernador general o Portant veus de aquell en Cathalunya, o comtats de Roſſello, y Cerdanya, ſoſtindra, o permetra tafureria enla ciutat, vila, caſtell, o lloch a hon tindra regiment de ſon offici, o exercira qualſeuol offici Real, ſia priuat del offici, y no res menys ſia deſterrat per tres anys dela tal ciutat, vila, o lloch, y pague per pena als cofrens Reals aplicadora ſinquanta lliuras Barceloneſes. Pero per quant ſe es viſt per experientia que per alguns officials noſtres enlos dits Principat y comtats es eſtat mantengut lo joch en grādiſsim dany y perditio de moltes perſones, y molts dels officials ordinaris, no ſols donen licentia de jugar y ſoſtenir tafureria de tal manera que ſoſtenen moltes caſes que ja comunament ſe diuen de vici, en gran deſeruey y offenſa de Deu omnipotent, y eſcandol, dany, ruyna y perditio dels poblats, axi de perſones caſades, com ſolteres, y algūs dels dits officials ordinaris arrenden lo joch, y prenen diners, no ſols dels qui juguen, pero moltes voltes de aquells qui en ſes caſes tenen lo joch. Per ço eſtatuim y ordenam, que lo official qui fara algunes coſes deles ſobredites caygue enles penes dela dita cōſtitutio, y contra ell no pugue eſſer en manera alguna per noſtron Loctinent general diſpenſat, ni remeſa la pena, ans ſien riguroſament, y ſens alguna remitio les dites penes contra de ell exequutades, reſtant en ſa força y valor totes les altres penes, axi per conſtitutions, com per ordinations deles ciutats, viles, y llochs contra los jugadors y tafurers eſtatuhides, vltra deles penes enlo preſent capitol contengudes, y feta la preſent conſtitutio, dins vn mes apres de finides les dites corts, ſia publicada en tots los caps deles Vegueries del preſent Principat y comtats de Roſſello y Cerdanya, perque ningu del contengut en ella pugue ignorantia allegar.

Hoſtalers no acullen en llurs hoſtals perſo-
nes vitioſes,ni alguna altra perſona que habite y eſtiga enla ciutat, vila, o
lloch hon ſeran los hoſtals , ni mitja llegua al entorn , ſino als
caminants,o paſſatjers,ſots les penes enla preſent
conſtitucio contengudes.

Cap.XI.

Item com los hoſtals en Cathalunya ſian ſols per receptar y acullir los paſſatjers y caminants,y la experiencia haje moſtrat,que alguns hoſtalers abuſant del fi peraque ſon inſtituits y deputats, fan aquells caſes de vicis que recullen perſones uitioſes,y goloſes,dades a tota glotoneria y vici, que dexades ſes mullers,fills,y familia,eſtan en dits hoſtals dos y tres dias,ſens tornar a ſes caſes menjant y beuent,y gaſtantſe alli lo que tenen,y no tenen,ſens curarſe de dits ſos fills y familia , y ſe exercitan alli en ditas glotonerias,jugant,ſent y concertant altres delictes, y lo que pijor es,alli eſpien y tenen compte ab lo paſſatjer y caminant per poderlo robar y deſtroçar,axi dins dit hoſtal,com encara en camins Reals,y finalmēt ſon caus de lladres,vellacos y vitioſos,y receptors de furts,y altres maleficis.Per ço per euitar ſemblants maleficis ſtatuhim y ordenam ab lloatio y approbatio dela preſent cort,que dits hoſtalers no puguen acullir ſemblants perſones vitioſes,ni donarlos a mējar y beure per via directa ni indirecta,ni en ninguna altra perſona que eſtiga ni habite enla ciutat , vila o lloch a hon ſeran dits hoſtals,ni mitja llegua al entorn de dit hoſtal,ſots pena de vint y ſinc lliures per quiſcuna vegada al dit hoſtaler , y al tal vitios de eſtar ala preſo per trenta dies,la qual pena ſia irremiſsiblement executada per lo ordinari jutge de aquell lloch,aplicada al dit ordinari, o a qui per priuilegi so altramēt enles ciutats,viles,y llochs enles quals ſemblants exceſſos ſe cometran,ſe acoſtumen de aplicar.

En tots los caps de Vegueria ciutats y viles
Reals a hon no haje perſones deputades pera guardar les penyores, que per los officials Reals ſeran penyorades,ſe hajen de deputar perſones pera dit efecte , les quals hajen de tenir vn llibre enlo qual ſe haje de continuar lo contengut enla preſent conſtitucio,y quey ſian cōpreſos los Verguers dela real Audiencia,y deles perſones que han de entreuenir en vendrer dites penyores,y deles fermanſes que
ſon tinguts donar dits Depoſitaris.

Cap

Cap.XII.

Item com ſia coſa molt juſta,y per la bona adminiſtracio dela juſticia expedient,que los officials Reals ordinaris tinguen enla ciutat,o vila a hont reſidiran lloch dedicat y commodo a hont les penyores que dit official pendra,o executara per raho de ſon offici, puguen eſtar ſegures,y que aquelles ſe troben ſempre que la execucio , o venda de elles ſe aura de fer, com per experiēcia ſia viſt que per falta de dites perſones,y lloch,moltes de dites penyores ſe perdan,y encaraque ſian acomanades a algu que lo official dedique,o ales voltes romanen en poder del miſſatje per no auerne de donar compte,o ſi lo han de dar no han donat ſeguretat pera reſtituyr les dites penyores,y axi ſe venen a perdre en gran dany del pobre executat,y menyſpreu del dit official.Per ço eſtatuym y ordenā ab lloacio y approbacio dela preſent cort , que en tots los caps de Vegueria,ciutats,viles Reals,a hon noy haje ja perſona deputada per aço hi haje vna perſona que tinga ſemblant carrech de guardar les penyores,y ſia obligat a tenir vn llibre a hon continue dites penyores , nomenant de qui ſeran,y a inſtācia de qui,y tambe qui ſera lo official qui execute , ab bona ſeguretat,nomenadora per nos, o noſtres ſucceſſors , y q̄ ſe li done lo ſalari acoſtumat de rebrer la guarda deles penyores dela ciutat de Barcelona,y que en aço ſian compreſos los Verguers dela Real Audiencia,y porters de altres tribunals,y enlo vendrer de dites penyores haje de entreuenir lo notari dela cort que fara la execucio, y que los tals depoſitaris hajen de donar idoneas fermāces ab obligacio de perſona y bēs.

Sentencies de jutges ordinaris donades per
algun Doctor graduat en dret ciuil o canonic, o ab vot y parer en eſcrits
de aquell,ſian executades fins a quantitat de cent lliures, preſtada primer cautio,no obſtant qualſeuol appel
latio interpoſada ala real Audiencia.

Cap.XIII.

Conſiderant que per impedir tantſolament, y allargar les execucions deles ſentencias dels jutges ordinaris,la part condemnada procura de introduir enla Real Audiencia la cauſa de apellatio per ell interpoſada, encara que ſie de poca valor lo interes,y entenga que no te juſticia alguna,confiat que ab la multitut dels negocis de que eſtan carregats los doctors de dita Real Audiencia , fara ſa cauſa immortal, y ab tot que per obuiar dita cauillacio enlos capitols de
cort

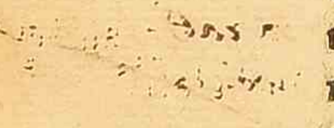
Cort 17. y 18. deles corts per nos vltimament celebrades, sia estat estatuit, y ordenat, que les sententies dels ordinaris en causes menors de deu lliures de capital en primera instancia, y de vint lliures enla segona, puguen per dits ordinaris esser executades, no obstant qualseuol appellatio de dites sententies interposada, y en dita Real Audiẽcia introduyda. Empero com se sia vist per experiencia que axi lo appellant, com lo appellat en causes menors de cent lliures, que per appellatio son introduydes enla Real Audiencia sostenen majors despeses que no val lo interes de ques litiga les quals euitarian si per los ordinaris fossen executades llurs sentencies fins ala dita suma de cent lliures. Per ço estatuym y ordenam ab loatio y approbatio dela present cort, que les sentencies dels jutges ordinaris que seran estades donades per algun doctor graduat en dret ciuil, o canonic, o ab vot y parer en escrits de aquell, sien executades no obstant qualseuol appellatio en dita Real Audiencia introduyda, prestada empero primer cautio per lo appellat ab la mateixa forma y manera que se acostuma de prestar pera obtenir les execucions deles sententies ques donen enla Real Audiencia, y que la present constitutio sia duradora fins ala conclusio deles primeres corts. confirmata in anno 1599 vsque ad futuras

Causes de appellations de les sentẽties dels ordinaris menors de Deu lliures nos puguen euocar ala Real Audientia ni Gouernatio.

Cap. XIIII.

de causis app. minoribus x librarum

COm enles causes menors de deu lliures se offerescan majors despeses ales parts q̃ no val lo interes principal ques litiga si aquelles en grau de appellatio eren enla Real Audiencia introduydes, encaraque no fos mes de traurer les letres citatories e inhibitories y reportar los actes primitius. Per ço estatuym y ordenam ab lloatio y approbatio d' la present cort, que les causes de appellatio interposada deles sentencies dels ordinaris de menor valor de deu lliures, no puguen enla Real Audiẽcia, ni de Gouernatio alguna, esser euocades, ans hajen aquelles, y puguẽ tant solament esser introduydes deuant lo jutge de appells si ni aura, y si no ni aura, deuant lo mateix ordinari mudant lo assessor, y essent la sentencia del jutge de appells confirmatoria, dela primera nos puga mes appellar.

lar. E si sera reuocatoria en tot, o en part dela primera, lo mateix ordinari pugue anomenar vn jutge quis conforme ab la vna, o ab laltra. Manãt al Canceller, Vicecanceller, y en son cars Regent la Cancelleria, que de assi auant no admetan euocations de causes de appellatio, que nos sia primer feta fee ab instrumẽt publich dela interpositio dela appellatio, y que la sententia dela qual se es interposada es sobre interes major de dites deu lliures, y que perço lo Canceller, Vicecanceller, o en son cars Regent la Cancelleria haje de dir enla decretatio, Constito de appellatione & sentẽtia lata in causa maiori decem librarum &c. y que lo demes se remeta al Relador.

Declaratio del capitol de cort 19. deles corts del any 1564. y deles coses prohibides als jutges qui tantsolament tindran grau de Bachiller.

Cap. XV.

de rebus prohibitis bacalaureis

AJustant al capitol de cort 19. començant, Com enlo exercici, deles vltimes corts per nos celebrades enla present vila de Monço parlant del grau que han de tenir los jutges, y aduocats deles corts dels ordinaris, statuhim y ordenam ab approuatio, y consentiment dela present cort, q̃ lo grau de Bachiller enlo dit capitol mentionat, haje de esser de vniuersitat approuada, enla qual se lija de ordinari lo dret ciuil, y canonic, y sens dispensatio alguna, y que lo jutge qui sera tantsolament Bachiller, no puga fer declaratio, ni sententia alguna en causes criminals, enles quals se pugue procehir a tortura, o altra pena corporal, que no sia ab vot y parer de dos Doctors en drets, o de vn Doctor, y vn Bachiller approbat, que ha ja practicat al menys quatre anys cumplits.

En quiscuna scriuania deles corts dels ordinaris, y enla casa dela ciutat, o vila sia posada vna taula dela taxa de tots los salaris de scriptures judicials y dela pena del qui exhigira mes.

Cap. XVI.

taxatio salariorum judicialium

PEr refrenar la desordenada cobditia dels scriuans, los quals no han duptat, ni duptan de exhigir deles parts ignorants mes salaris de llurs scriptures judicials, del que estan taxades per constitutions de Cathalunya, contra la expressa dispositio dela constitu-

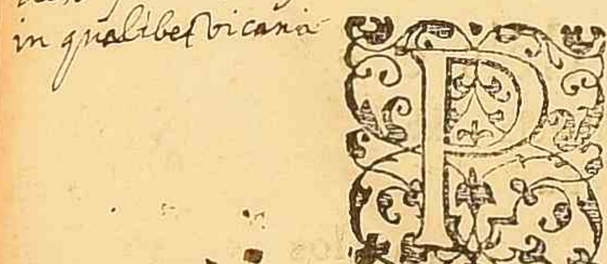
tio

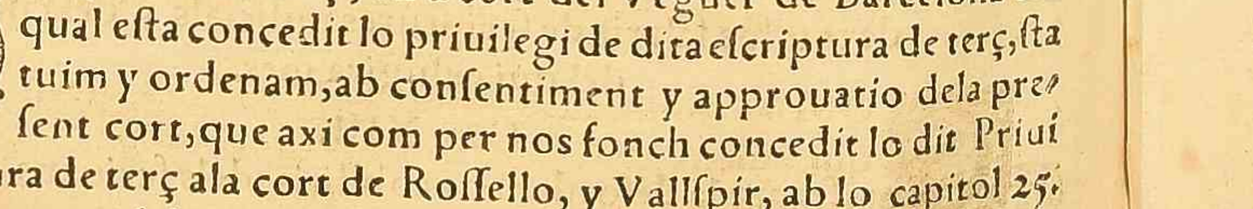
tio feta per lo serenissim S. Rey dō Ferrando segon, enla primera cort de Barcelona, capitol quarāta, estatuym y ordenam ab approuatio y consentiment dela present cort, que en quiscuna scriuania deles corts ordinaries dels presents Principat y cōtats, y enla casa dela ciutat, o vila, en lloch que publicament se pugue veure y legir, sia posada a despeses del senyor dela scriuania vna taula de tots los salaris, axi de lletres requisitories vulgarment dites de fadigues com de altres escriptures judicials de causes majors y menors, que conforme a constitutions de Cathalunya tenen obligatio de pagar les parts litigāts, com ja per nos fonch proueit enles corts del any 1553. capitol de cort deset, y que los Consellers, Consols, Paers, o Procuradors de qualseuol ciutat, vila, o lloch, sien obligats dins vn mes apres dela conclusio deles presents corts fer instantia, que les coses contengudes enlo present capitol se cumplen, y que lo scriua que rebra deles parts mes salari del que en dites taules estara continuat, caygue en pena de vint y sinc lliures per quiscuna vegada, applicadora la meytat al accusador, y laltra meytat al Veguer, o Balle a qui se aura recors, y lo senyor dela scriuania, que instat per dits Consellers, Iurats, Paers, y Consols recusara fer dites taules, cayga en pena de cent lliures applicadores la meytat al official executant, y laltra meytat al Hospital de aquella ciutat o vila.

Extentio del capitol de cort 25. deles corts

del any 1564. Que lo priuilegi de escriptura de terç dela cort del Veguer de Barcelona, haja lloch en totes les Vegueries del present principat, y que enles corts que se executa la pena de terç, nos pugue executar mes de vn real per lliura.

Cap. XVII.

PEr relleuar los poblats del present Principat de moltes despeses ques fan per auerse de continuar les obligations de scriptura de terç, enla cort del Veguer de Barcelona ala qual esta concedit lo priuilegi de dita escriptura de terç, statuim y ordenam, ab consentiment y approuatio dela present cort, que axi com per nos fonch concedit lo dit Priuilegi de scriptura de terç ala cort de Rossello, y Vallspir, ab lo capitol 25. deles corts per nos celebrades vltimament enla present vila de Mōço, tingue tambe lloch aquell capitol de cort, y se estengue en totes les Vegueries del present principat, y comtats de Rossello y Cerdanya, y que la scri-

ptura

ptura de terç que sera registrada en quiscuna deles Vegueries del present Principat, y comtats de Rossello y Cerdanya, tingue la mateixa força y valor, y per virtut de aquella se puga fer, per tots los Veguers, tant rigurosa y prompta executio, com se porie fer per lo Veguer de Barcelona, si estaua continuada en dita cort de Barcelona: Entes empero que enles Vegueries, o altres corts dels ordinaris, hont se acostuma de executar la pena de terç, nos pugue executar de aqui auāt mes de vn real per lliura, y a hōt no se acostuma de executar, o se executa manco, sia seruada la consuetut, y que de la pena de terç, la part no pugue auer res.

Declaratio del capitol de cort 28. deles corts

de 1564. y que en ningun temps se puga pescar ab los filats mentionats en la present constitutio, y dela pena dels contra factors.

Cap. XVIII.

de piscatione

DEclarant lo capitol vint y vuyt deles corts per nos vltimament celebrades enla present vila de Monço, començant, Per quāt enlo present principat de Cathalunya, ab lo qual se prohibeix la pesca deles truytes, enlo temps dela fresa, y en aquell ajustant, statuym y ordenam ab consentiment, y approuatio de la present cort, que lo dit temps dels fresos en dit capitol mentionat, se entenga del primer dia de Dezembre, fins lo dia de Carnestoltes, y que ningun temps nos puga pescar ab tramal o filat coser, y que pescantse ab filat, sia tal, que no puga detenir truyta de menor pes de tres onces, y que la pena arbitraria en dit capitol posada, lleuat dit arbitre sia de deu lliures per quiscuna vegada que sera contrafet al dit y present capitol, y los arreus perduts applicadora la meytat al official executāt, y laltra meytat al accusador, y si lo official proceheix de son mer offici, sia tot a ell applicada.

Notaris com y en quina forma de aci auāt

han de ser examinats, y del temps de practica que han de tenir, y que noy sien compresos los notaris ja creats de deu anys atras.

Cap. XVIIII.

de creatione notariorum

COM les comisiōs fetas en lo cap dela Vegueria, per examinar los qui volen esser notaris, sien estades de molt gran dany al present Principat, y infamia als Notaris, y art de notaria, per esser fetes dites comisions a Persones eletes per la part, y algunes vegades af-

fectades

fectades. Per ço statuym y ordenam ab lloatio y approuatio dela present cort, que los Notaris que de assi auant se crearan hajen de ser examinats per lo collegi dels notaris dela ciutat, o vila a hont collegi hi haura, hont lo qui volra esser notari sera domiciliat, lo qual collegi, fet lo dit examen, haje de ferne fee ala Real Cancelleria, peraque li pugue ser despedit lo priuilegi, e si noy aura collegi, haje de esser examinat per lo Canceller, Vicecanceller, o Regent la Cancelleria, ab interuentio de dos scriuans de manament, y dos notaris de Barcelona, si la Regia Audientia sera en Barcelona, sino de aquella ciutat, o vila hont la Real Audientia se trobara, y que lo tal examinat haje de mostrar que haje praticat en casa d notari publich, al menys per temps de quatre anys, saluats los priuilegis concedits ales ciutats, viles, y vniuersitats, que requereixen major temps, y los notaris ques crearan de altra manera no tingã auctoritat nostra, ni als actes de aquells se done fee alguna, y que ab la present no se comprenguen los notaris ja creats de deu anys atras, los quals siã tinguts per examinats, e que los que se volrã examinar sien obligats los collegis de admetrels al examen, y examinar los, dins quatre mesos apres de auer demanat lo examen, y feta la relatio de aquell.

Ampliatio dela constitutio del Rey dõ Ferrando 2. capitol 57. deles corts del any 1510. y que tingue lloch encara que lo contracte sia firmat fora Cathalunya.

Cap. XX.

AIustant ala constitutio del Rey don Ferrando 2. que comença, Per proueyr, cap. 57. deles corts de Monço del any 1510. statuym y ordenã ab lloatio y approuatio d'la present cort que de assi auant dita constitutio haje tambe lloch en fills que tenen pare, y estan sota potestat de aquell, encaraque sian majors d vint y sinch anys, y que ningunes scriptures publiques, ni priuades ques firmassen per aquells, tingan valor ni effecte, ni fassen fee en juy, ni fora juy, suspenent en aço la auctoritat dels notaris, com ab dita constitutio esta prouehit, no obstant que lo contracte sia firmat fora Cathalunya, com la executio se faça dins Cathalunya.

Extentio dela constitutio cap. 23. del any 1553. y dela pena en que incorren los officials, qui admetran familiars del S. Offici, enlos officis enla present constitutio contenguts.

Cap.

Cap. XXI.

ITem attes que per constitutio cap. 23. deles corts del any 1553. esta disposat que ningun Balle, o loctinent de aquell, jutges, y scriuans de alguna cort, puguen esser familiars del Sant Offici, ni officials de aquell, y altres officials que tenẽ obligatio de purgar taula, y en aquella ajustant, statuym y ordenam, ab lloatio dela present cort, que los veguers, consellers, paers, jurats, consols dela llotja, jutges de appells, administradors deles places, mostesaph, credensers y receptors de pecunias, procuradors, y homens del consell, y finalment aquells a qui tocara la administratio del tal Balle o official Real, ni tampoch algũ offici de administratio de ciutats, viles, y llochs, nol puguen admetre essent familiar, o official, y ministre del Sant Offici, sots pena de dos cents ducats aplicadors als cofrens Reals nostres, y que los tals officials no puguen admetre en assessor o jutge, o scriua, semblant familiar o official del Sant Offici, sots pena dela constitutio dela obseruança, restant lo predit y mensionat capitol en tot en sa força y valor.

Substituts de notaris no prenguen actes, si ja no estaran enla mateixa casa dels notaris, o no tindran particular comitio del Notari, y que lo poder sia sols pera rebre las fermas dels absents, y dela pena si lo contrari sera fet.

Cap. XXII.

PEr quant se poden fer molts abusos, y cometrer falsedats en la receptio dels actes ques prenen per substituits de algun Notari abonãt dits notaris ab la bona fee que tenen de son substituit tots los actes que dit substituit aura pres en nom seu, encaraque del negoci que se es contractat, no hajen tenguda noticia alguna, fins a tant ho aporta o enuia lo substituit, la copia del acte q̃ en nom seu assereix auer rebut. Perço statuym y ordenã ab cõsentiment y approuatio dela present cort, q̃ ningu cõ a substituit de notari pugue pedrer en nom de aquell ningũ acte, si ja no estara en la mateixa casa del notari, y tindra tal sufficiẽtia y experiẽtia q̃ son amo li puga cometre los negocis de la notaria, o no tindra expressa y particular comitio d'l notari per qui pẽdra lo acte, de manera q̃ lo poder sia sols pera

rebrer les fermes dels abſents,y no per altre reſpecte ſots pena de nullitat de tals actes,dels quals no ſen puga auer raho en juy ni fora de aquell.

quod debitores vniuersitatum non concurrant ad officia

Debitors deles vniuerſitats no puguen concorrer enlos officis de aquelles, ſi vuyt dies abans dela extractio dels officis enlos quals ſeran extrets no auran pagat integrament lo deute.

Cap.XXIII.

Ar ſouint ſe eſdeue que apres de ſer feta extractio de alguna perſona en algun offici publich de alguna ciutat,vila,o lloch,del preſent Principat de Cathalunya, y comtats de Roſſello y Cerdanya,per eſſer deutor de aquella vniuerſitat li fan punt, y ne trauen vn altre, de hon ſe ſegueixen en tots los vehins y poblats en aquella vniuerſitat grans paſſions, y rancorrs de animo per pretendrer lo extret que li han fet agrauí, en trauren altre deſijant per ço conſeruar entre les republiques de dit Principat y comtats, tota vnio, pau, y concordia, y obuiar a dites rancorrs y paſsions de animos,que de dites ſegones extractions reſulten, ſtatuym y ordenam ab conſentiment dela preſent cort,que ningun deutor de alguna vniuerſitat,de qualſeuol ſuma o quantitat ſia,eo de clauari, en nom de dita vniuerſitat,pugue concorrer enlos officis de aquella que vuyt dias abans dela extractio no haje pagat integrament lo deute, realment y de fet,y ſi dins dit termini no aura feta fee ab partida de taula,o al bara del clauari,o altre receptor de dita vniuerſitat,com ha complidamēt pagat ſon deute haja de eſſer extret dela boſſa,perque no pugue concorrer aquella vegada:ſaluats los priuilegis deles ciutats,viles,y llochs ſobre aço diſpoſants.

Perpetuatio y ampliatio dela conſtitutio feta enlo any 1553.cap.26.ſobre lo tallar de anyells y anyelles, y dela pena dels contrafaents.

quod no ... agni

Cap.XXIIII.

Om per conſtitutio feta per nos enla preſent vila enlo any 1554. capitol 26.que comença,Per lleuar lo abus,fos prohibit ab molt juſta cauſa,lo matar y tallar anyells y anyelles en carniceries publiques

bliques,que no tingueſſen vn any,y encaraque aquella cōſtitutio fos temporal,fonch prorogada enles vltimes corts per nos celebrades fins a eſtes, viſt y conſiderat quant vtiloſa es als poblats de aqueſt Principat. Per ço ſtatuym y ordenam ab lloatio dela preſent cort, que la dita cōſtitutio ſia perpetuada,y ajuſtant a ella,que qualſeuol qui fara lo contrari, caygue ipſo facto en pena de tres lliures per cada vegada, la qual ſie irremiſsible y executadora per lo ordinari dela ciutat,vila,o lloch, y que los conſellers, pahers,conſols,jurats,o procuradors dela tal ciutat,vila,o lloch, hajen de inſtar al dit ordinari que la execute, y lo mateix pugue inſtar qualſeuol particular perſona,y en tal cars haje lo acuſador lo terç dela pena, y les altres dos parts ſien applicades al dit ordinari,y en cars que de ſon offici lo execute,ſia tota a ell applicada.

Als preſos pobres per deutes ciuils ſi ſeran militars,per los aliments ſels done vn Real,e als altres diuuyt diners,y ſi per dos días ſe ceſſara de donarlos aquells, ſien relaxats,ſens eſſer admes lo creedor a purgatio de mora.

Cap.XXV.

de alimentis prestandis pauperibus incarceratis

Om per cōſtitutio feta enlo any 1520.capitol 9. començāt, Mes auāt ſtatuym y ordenā, ſia diſpoſat, q̄ ſi algu ſera pres per deute ciuil,y ſera pobre, lo creedor,o creedors a inſtātia del qual o dels quals ſera enles preſons detingut, ſiā tinguts y obligats,pagarli los aliments,ço es a gētilhome,o militar per quiſcū dia dotze diners,y als altres vuyt diners, y ſe veja per experientia lo que deles hores enſa lo preu deles vitualles ha augmentat,de manera que allo no baſte,ni pot baſtar per als aliments del pres.Per ço ſtatuym y ordenam ab approuatio y conſentiment dela preſent cort,que enlos caſos contenguts enla dita conſtitutio lo creedor haje de donar aliments al pobre pres, per cada dia ſi ſera militar vn Real, y ſi no ſera militar,ni ſe pot alegrar de Priuilegi militar, li haje de donar per ſon aliment quiſcun dia diuuyt diners,y ſi ceſſara de donarlos hi per dos días,lo tal pres ſia relaxat dela preſo,y poſat en ſa llibertat per lo jutge de manament del qual eſtara pres, o per abſentia de aquell lo ordinari dela ciutat, vila, eo lloch a hon eſtara lo pres recomanat, ſens eſſer admes lo creedor a purgatio de mora, y ſens altra dilatio alguna a ſola Relatio del Carceller mijençant jurament per lo jutge rebuda,per mans del qual

 ſe hajen

ſe hajen de donar los diners al tal pres per ſos aliments, e que lo carceller no pugue pretendre auer ni retenirſe res del que donat li ſera per la deſpeſa en nom de carcellatje ni altrament, com lo carcellatje no ſia degut ſino fins que lo pres yx dela preſo.

Spigolar ni poſar beſtiar de ninguna eſpecie en proprietat de altri no es licit, ſino tres dias apres que ſeran fora les garbes, e lo mateix ſe prohibeix enles terres enlas quals hi aura vinyes, oliueres, y ſembrats, ſots les penes en la preſent conſtitutio contengudes.

Cap. XXVI.

ENcaraque per diſpoſitio del dret diuinal ſia permes als pobres que puguen entrar enlos camps y proprietats agenes, pera profitarſe deles ſpigas dels eſplets, que ſon caygudes en terra, pero a vingut a creixer en tanta manera la cobditia dels que ab appellido de ſpigolar roben lo ageno, prenent no ſols les ſpigues caygudes en terra, mes encara deles garbes, y mudolons, o garberes, en molt gran dany dels poblats enlo preſent Principat y Comtats, y perditio de llurs animes. Deſijant per ço a tan gran abus, que ſobre lo ſpigolar ſe fa, majorment enlos cõtats de Roſſello y Cerdanya prouehir, y altres parts del preſent Principat, que ſon prop de algunes poblations populoſes. Per ço ſtatuym y ordenam ab conſentiment y approuatio dela preſent cort, que ningu pugue ſpigolar, ni poſar beſtiar de ninguna eſpecie, en proprietat de altri, fins que les garbes ſien fora del camp, encaraque tingan llicentia del ſenyor, ſots pena de tres lliures Barceloneſes per quiſcuna vegada que ſera contrafet, y ſino tindra de que pagar, haje de eſtar deu dies enla preſo, y enla mateixa pena encorreguẽ los qui poſaran beſtiar de qualſeuol eſpecie que no ſien paſſats tres dies, comptadors del dia que aurã tret les garbes, en oliuars, vinyes, y ſembrats, que los fruyts no ſien fora, per ſeguretat dela qual pena pugue lo ſeñor del camp de ſa propria auctoritat pendres ſis caps de beſtiar menut, y dos del gros, y aquells aqui mateix haje de depoſar en poder del ordinari, fins li ſia pagada dita pena, vltra dela qual haje tambe de pagar lo ſenyor del beſtiar lo dany que aura donat, ſegons per los prohomẽs ſera eſtimat, ſaluats los priuilegis ales ciutats, viles, y llochs concedits.

La

La pena poſada enlo cap. 13. deles corts del any 1542. haje tambe lloch ab los ſubornadors y mediadors dels teſtimonis falſos.

Cap. XXVII.

PEr quant per la conſtitutio feta en lo any 1542. capitol 11. començant, Per eſſer lo crim de fals, molt deteſtable, es impoſada pena contra los teſtimonis falſos, que teſtificaran, axi en cauſes ciuils, com criminals, y axi tambe en offenſa, com defenſa, y contra los qui tals teſtimonis falſos ſcientment daran, ſtatuym y ordenam, ab approuatio y conſentiment dela preſent cort, que les penes poſades en dita conſtitutio ſe extenguẽ tambe als ſubornadors y mediadors dels tals teſtimonis falſos, encaraque no ſien alguna deles parts litigants, ni produhint los dits falſos teſtimonis.

Enles terres en les quals hi aura neceſſitat de exauchs, perque les aygues puguen millor correr, los jurats deles viles y llochs, inſtats faſſen electio de ſinc perſones, les quals hajen y ſian obligades fer lo contengut enla preſent conſtitutio, es aſaber enles terres Reals, ab interuentio del Balle general, o ſon Loctinent, y enles de Barons ab interuentio de aquells.

Cap. XXVIII.

COm la experiẽtia haje moſtrat, que per no tenir les rieras, rechs agulles madrals, clamors, y altres trahents, los exauchs, y motas que conue, ſe han cauſat grandiſſims danys en alguns poblats del preſent principat de Cathalunya y comtats de Roſſello y Cerdanya, axi enla ſalut corporal, per eſtar dites aygues repreſes mortes, e infectes, com encara per dexarſe de cõrear moltas terres, y deles que ſe conreen, negarſe les mes anyades los fruyts de aquelles: de manera que axi ab vnes com altres ſe dexen de cullir los fruyts ques cullirien, ſi les dites rieres, o rechs trahẽts eſtauẽ condrets, y eſcurats com ſe pertany, no eſtarien les aygues infectes com eſtan, y ſi alla a hont per ventura noy ſon fets ſe faſſen los neceſſaris, lo qual dany no ſols es prejudicial als terratinẽts, mes encara als ſenyors dels delmes y altres agreſſos, e als curats, e altres eccleſiaſtichs qui rebẽ les primities, mes encara a tots los poblats ẽ dit prĩcipat y cõtats, los quals ab molta cõmoditat ſe poriẽ puehir dls mãteni

 ments

ments de llurs caſes, ſi los dits inconuenients no obſtauen. Per ço deſijant prouehir a tants notables danys, que de dites negligenties y altrament reſulten, ſtatuym y ordenam, ab conſentiment y approuatio dela preſent cort, que dins vn any immediadament comptador, apres dela concluſio deles preſents corts, los conſols, jurats, procuradors, pahers, o prohomẽs de quiſcuna ciutat, vila, o parrochia, del dit Principat y Comtats, que tinguen neceſsitat de ſemblants exauchs, inſtats per qualſeuol particular, tenint interes enla parrochia a hont ſeran inſtats, hajen y ſien tinguts y obligats conuocar llur conſell, y en aquell fer electio de ſinc perſones habils y expertes en coſes de exauchs, concorrent en dita electio la major part de dit conſell, peraque los dits elegits regoneguen, y miren en llur parrochia totes les rieres, rechs, madrals, y altres trahents, y camins publichs, com, y de quina manera eſtan, y los defectes que tenen, y en quina part es mes conuenient, que ſen faſſen de nous, de manera que les aygues puguen millor correr, perque les hores reſten exaugades, y lo commerci ab los bons camins mes facilitat, les quals ſinc perſones per dit effecte elegides, dins vn mes apres que ſeran elegides, com dit es, ſian obligades de acabar ab tot effecte llur viſura, y referir en ſcrits en poder del notari per los conſols de dita ciutat, vila, o parrochia elegidor, lo que entre ells concordament ſera eſtat determinat, acerca los ſobredits exauchs, y reparo de camins, precehint primerament jurament per ells preſtador, en ma y poder del ordinari, o a qui ſe eſpectara, que allo que han referit es lo que millor y mes conuenient los ha aparegut en deſcarrech de llurs concienties, ſeruey de noſtre ſenyor Deu, y benefici publich dels poblats, y tenint interes enles terres dela dita parrochia, y que enlas Baronias ſe faſſe ab orde dels Barons, y enles terres Reals ab interuentio del Balle general, o de ſon Loctinent en aquella ſtatio, y que no puga guanyar ſino vna dieta de eſtada.

Los jurats y prohomens deles viles o llochs

hon ſe aurã de fer exauchs, ſian obligats a fer encantar qui per manco fara aquells, y que la tabba ſia lliurada a aquell, o aquells qui per manco ho faran y com ſe ha de pagar lo preufet, y ab interuẽtio de quines perſones.

Cap. XXVIIII.

Item que feta dita relatio, y continuada en ſcrits per lo notari elegit per dit effecte, ſon obligats los jurats, y prohomẽs de aquella parrochia, enſemps ab los experts, y ab interuentio de dit notari, poſar en vna tabba, o albara, o en moltes, tot lo contengut en dita relatio, y encantar publicament per tres Diumenges, o dias de feſtes continuos enla matexa vila, y enla mes vehina y propinca de aquella parrochia, qui per manco volra empendre de fer fer la faena q̃ ſera neceſſaria per fer dits exauchs, y reparos de camins, conforme los era declarat, ab la tabba, o albara, deuallant dela dita relatio per dits experts feta: dexant ala diſcretio y voluntat de dits prohomens, ſin volran fer vn preu fet a ſoles, o vna tabba o albara, o moltes, y lliurar aquelles en aquell, o aquells ques trobaran que per manco ho volran empendrer, tenint vll y conſideratio en que primerament ſe faſſe lo mes neceſſari, quant nos puga fer tot junt de vna volta en aquell any, a coneguda de dits experts, y apres lo any vinent, lo que reſtara, que no ſera fet, y que les pagues ſien acomodades de manera que ſempre valga mes la faena que ſera eſtada feta, que no les pagues que auran rebudes fins ſia acabada d̄ tot, cõforme la tabba, o albara, y enles terres reals ſe faſſa ab interuentio del Balle general, o de ſon Loctinent en aquella ſtatio, y que no pugue guanyar ſino vna dieta de eſtada.

Licentia pera les vniuerſitats que tindran

neceſsitat de fer exauchs, que puguen manlleuar a cenſal les quãtitats que ſeran neceſſaries per aquells, y la forma ſe ha de tenir pera manlleuar aquells.

Cap. XXX.

Per quant per fer dits exauchs y reparos de camins, ſeran meneſter molts diners, los quals nos poran auer al principi ab major comoditat que a for de cenſal mort, a raho de vint milia per mil. Per ço ſtatuym y ordenam ab approuatio y conſentiment dela preſent cort, que feta en quiſcuna parrochia la tabba, o albara, y donat a preufet los dits exauchs, y reparos de camins publichs, a qui per manco ho volra fer, eo fer fer, puguen los prohomens, jurats, o cõſols de quiſcuna parrochia manlleuar a cenſal mort, o cẽſals hu, o molts, com millor los apparra, ſobre llur vniuerſitat, y ſingulars de aquella la quantitat que auran promeſa pagar per lo dit preufet, o preusfets,

volent expressament, que enla venda de dit censal, o censals sian obligats tots los poblats, y terratinents en dita parrochia in solidum, encaraque sols se hajen fermat la major part dels habitants del consell de aquella parrochia, los consols, jurats, o prohomens, dela qual, per dit effecte fara la venda sobredita de censal, o censals, com si expressament ne haguessen tots fermat syndicat, lo qual preu del qual censal, o censals, haje de ser deposat enla taula dela ciutat mes propinca, y en defecte de aquella, en poder dels consols, o jurats, y de alli no sien extrets, sino per la paga de dits preufets, y no altrament, los syndicats emperò se hajen de fer ab decret del official ordinari, axi Real, com de Baro.

Los jurats o cõsols, que pera pagar los preufets dels exauchs auran manlleuat, hu, o molts censals, puguen axi per les pentions, com per luytio de aquells, imposarse sobre los fruyts ques cullen enles terres de llurs parrochies, tants vintens, o quorãtens, quants los aparra, y que enla solutio de aquells sien compreses les persones deles quals se fa mentio enla present constitutio, y per quin official cõtra los militars, se ha de fer la executio.

Cap. XXXI.

Com no sia raho, que les dites Vniuersitats, les quals per fer dits exauchs, y motes de rieras, y reparos de camins se auran encarregats, hu, o molts censals, estiguen perpetuament obligats, enla proprietat, y en pentions de aquells, Per ço statuym y ordenam, ab consentiment y approuatio dela present cort, que los consols, jurats, o prohomens de quiscuna parrochia, ab la major part del consell, per luytio, o luytions del censal, o censals, que per dit effecte se auran encarregats, y per la paga de llurs pentions, salaris de actes, y altres despeses de dietes pagadors, puguen imposar sobre los fruyts de dita parrochia, ques culliran en totes les terres situades dins de aquella parrochia, encaraque sien de Ecclesiastichs, Religiosos, Militars, y altres qualseuol generos de persones, tants vintens, o quorantens, com aparra als dits consols, jurats, prohomens, ab la major part de llur consell, ser necessaris per la luytio del preu, y pentions dels censals auran manlleuats, y pagades altres despeses, que per dit effecte auran sostengudes, en descarrech dels quals vintens, o quorantens, quiscu de dits terratinents se puga retenir en son poder la vintena part, o quorantena respectiue, ab voluntat de son senyor y jutge ordinari dela decima primitia, tasca, y altres aggressos que tindra obligatio de pagar a qualseuol genero de persones Ecclesiasticas o seculars, militars o plebeyos, com sia major lo benefici e vtilitat rebran en llurs rendes, per causa dels dits exauchs, que no lo vinte, o quorante que sels retindra respectiuament de llurs rendes, y que contra los militars se fasse la executio per sos ordinaris.

Los consols y prohomens de quiscũ lloch hon se faran exauchs, puguen taxar per vessana, o jornal, lo que han de pagar los qui rebran, o poden rebrer vtilitat de dits exauchs, durãt lo temps dels vintens, o quorantens seran imposats, encaraque los amos deles terres no conreen aquelles.

Cap. XXXII.

Item per quant hi aura en quiscuna parrochia algunes terres, que peruentura lo senyor dexara de conrear apres de esser fets dits exauchs, axi per no contribuyr enlos vintens, o quorantens, q̃ per la fabrica dels exauchs, o reparos de camins seran estats imposats, com altrament, y no es raho que rebentne lo mateix benefici, dexen de contribuir en les despeses per dit effecte seran fetes. Per ço statuym y ordenam, ab consentiment y approuatio dela present cort, que los jurats, cõsols, y prohomẽs, de quiscuna parrochia, a hon seran fets dits exauchs, y reparos de camins, puguen, e los sia licit e permes taxar per vessana, o jornal de terra, lo que muntara per jornal, o vessana, deles terres que durãt los vintens, o quorantens, nos conrearan y estaran hermes enla dita parrochia, ço es deles terres que pendran exauch de aquelles rieres, o rechs, o trahents a coneguda dels prohomens y experts, los quals puguen taxar, axi les terres de Ecclesiastichs, militars, com las dels plebeos, y quels puguen executar per llur jutge ordinari.

La forma se ha de guardar enlo arrendar los vintens, o quorantens que se imposaran per raho dels exauchs, y en quin temps se ha de fer lo arrendament y los diners quen procehiran aqui se han de girar, y a solta de qui.

Cap. XXXIII.

Aqueductis

ITem ſtatuym y ordenam ab la matexa approuatio per major tuitio y indemnitat dels obligats enlos cenſals ques manlleuaran per fer los dits exauchs y reparos de camins, que los vintens, o quorātens ques impoſaran ſobre los fruyts deles terres ques conrearan dins la parrochia a hont ſeran fets dits exauchs, y tambe la talla ques fara a certa quantitat per jornal deles terres qui nos conrearan, ſien arrendats quiſcun any en publich encant al mes donant, lo ſegon Diumenge apres de Paſcha de Reſurrectio, y que los preus de dits arrendaments hajen de ſer depoſats enla taula dela mes propinca ciutat, o vila, dits y eſcrits al Syndich, o clauari, per la tal parrochia eligidor, a ſolta del notari qui aura rebut lo acte del cenſal, la qual ſolta haje y puga tant ſolament fer lo dit notari, per pagar les pentions dels cenſals, que per raho dels dits exauchs, y reparos de camins ſeran manlleuats, y luytio de aquells, y per ſatisfactio y elmena deles dietes y altres gaſtos ſeran eſtats fets per dit effecte, a coneguda de dit Notari, Syndich, o Clauari.

Aqueductis

Los rechs dels exauchs quant conuindra, ſe puguen mudar, y paſſar per qualſeuol terres, y la forma de cō ſe hā de pagar los danys als amos deles terres per hon paſſarā.

Cap. XXXIIII.

ITem ſtatuym y ordenam, ab la matexa approuatio, que ſempre y quant per les perſones expertes per dit effecte elegides, ſera feta relatio enla forma demunt dita, q̄ qualſeuol Rech, madralo, trahent, tindra millor exauch per altra part, del que te per alli a hont acoſtuma de anar ſia licit y permes ſens contradictio alguna, fer de nou aquell per altra part, y paſſar per qualſeuol terras, axi de Eccleſiaſtichs, com militars y plebeyos, ſatisfets primer los danys quen patirā a coneguda de dos perſones elegidores, vna per los jurats, o prohomēs dela parrochia a hōt ſe fara dit Rech, y laltra per lo poſſeſſor de dita terra, y en cars de diſcordia ſia tercer entre ells lo jutge ordinari dela vila, o parrochia de hont ſera la tal perſona enla poſſeſsio del qual ſe volra fer de nou dit Rech, madralo, o altre trahent.

Com ſe han de conſeruar los exauchs motes de Rieres y reparos de camins que ſeran eſtats fets, y qui, y cō ſe han de pagar los gaſtos ſe faran per dita conſeruatio.

Cap.

Cap. XXXV.

Aqueductis

ITem cō poc aprofitaria auer fets vna volta los dits exauchs motes de rieres, y reparos de camins, ſi apres no auien de ſer perpetuament conſeruats y mantēguts. Per ço ſtatuym y ordenam ab approuatio y conſentimēt dela preſent cort, que immediadament apres que ſeran acabats de fer, y rebuts per los conſols, eo prohomens, los dits exauchs, motes de rieras, y reparos de camins, ſe done la conſeruatio de aquells a qui per manco ho voldra empendrer de mantenir, del modo eſtaran en aquelles hores, encantant per tres Diumenges, o feſtes colents immediadament ſeguents, lo dit preuſet quiſcun any, y lo preu ques prometra ſe haje de pagar a ſou y a lliura del q̄ vindra per jornals de totes les terres de dita parrochia, y aquelles tallar, axi les conreades, com les hermes, y lo dit tall hajen de fer los conſols y experts per aqueſtos elegits, y hajen de pagar tots los qui tindran terres enla dita parrochia, com eſta dit eſpecificadament en altres capitols.

Per mort o impediment dels experts elegits per lo fer exauchs, los conſols dels llochs hon ſeran morts ne puguen elegir altres.

Cap. XXXVI.

Aqueductis

ITem que per mort o impediment de algu, o alguns dels dits experts, los matexos conſols, ab la matexa forma foren elegits, ne puguen elegir altres en lloch dels qui faltaran.

Los officials ordinaris ſian obligats a executar les lletres ſubſidiarias executiues, y de jutges emphyteoticaris a ells dirigides.

Cap. XXXVII.

De litteris subsidiarijs.

COm ſian notoris los danys reben los poblats enlo preſent principat, per recuſar los officials ordinaris axi reals, com de Barons, de exequir les letres ſubſidiaries emanades de altres corts, y dels jutges emphyteoticaris, ſtatuym y ordenam ab conſentiment y approuatio dela preſent cort, que qualſeuol official ordinari, axi deles corts Reals, com de Barons, ſian obligats a deduyr en executio les prouiſions executiues emanades y fetes per los dits jutges emphyteoticaris, o de qualſeuol altres ordinaris axi Reals, com de Barons.

Declaratio

de litteris subsidiariis.

Declaratio del capitol 21. deles corts del any 1564 y que les letres dites de fadiga, que de vna cort a altra emanarã, no puguen esser executades, sino per aquelles que resultaran de contracte, enlo qual hi haje renunciatio de proprifor

Cap. XXXVIII.

Iustant y declarãt lo capitol de cort 21 deles corts per nos celebrades enla ciutat de Barcelona, lo any 1564. sobre las lletras de fadigues, dirigides de vnes corts a altres, statuym y ordenam ab consentimẽt y approuatio dela present cort, que dites lletres de fadiga de vna cort a altra, nos puguen fer, que no sia per deute deuallant de algun contracte, enlo qual hi haje renunciatio de propri for, y submisio de qualseuol altre, e si contra lo tenor del present capitol seran fetes, no sian admesas.

Los jutges que volran vots pera sententiar les causes que deuant de ells se aporte, hajen de pagar los vots de llur salari, si ja dits vots no fossen demanats per les parts.

Cap. XXXVIIII.

de votis petitis per iudices

Om sia fora de tota raho y justitia, que per ser los jutges ignorãts, les parts sien vexades, en mes despeses y salaris, dels que per constitutio esta disposat, y se sia vist per experientia, que moltes voltes alguns jutges, axi de corts Reals com de Barõs, sens esserne requerits per alguna deles parts, per descarrech de llurs consciencies, y per suplir a llur ignorantia, no volen prouehir o sententiar en algunes causes, sens vot y parer de algun Juriste, y fan pagar lo salari dels votants ales parts, vltra del que a ell li competeix. Desijant prouehir a semblãts abusos, statuym y ordenam, ab consentiment y approuatio dela present cort, que los jutges que volran fer votar los processos deles causes, que deuant de ells se aportaran, si de tal vot no seran requests per alguna deles parts, hajen de pagar los dits vots, del salari quels pertany, per la decisio de aquella causa, sens poderne rebrer alguna cosa deles parts.

Ampliatio dela constitutio del Rey en Iaume

2. enla

2. enla 3. cort de Barcelona cap. 4. y que lo jutge de Taula qui sera subrogat haje de seruir ab lo mateix salari de aquell en lloch del qual sera estat subrogat.

Cap. XXXX.

de judicibus subrogatis in tabula

Iustant ala Constitutio del serenissim Rey en Iaume 2. de gloriosa memoria enla tercera cort de Barcelona cap. 4. començant, Item ordenam de cõsell, parlant dela subrogatio de algun jutge de taula, statuym y ordenam ab approuatio dela present cort, que si algu sera subrogat enlo lloch de vn dels jutges de taula haje de seruir lo offici ab lo mateix salari del jutge de taula en, lloch del qual sera subrogat, sens poder esser exhigit nou salari, ni altre qualseuol cosa se pugue rebrer per la tal subrogatio de alguna deles parts, encaraque se diga que voluntariament loy vulla donar.

Extentio del capitol de cort 7. deles corts del any 1547. que parla del examen dels procuradors, haje tambe lloch enlos procuradors, qui procuren enles corts dels ordinaris y com han de ser examinats.

Cap. XXXXI. fo. 26.

de examine procuratorum.

Iustant al capitol de cort 16. deles corts per nos celebrades enla present vila de Monço lo any 1547. començant, Item per quant, que parle del examẽ dels procuradors, statuym y ordenam ab consentimẽt y approuatio dela present cort que lo dit capitol sia extes enlos procuradors qui voldran procurar enlas corts dels ordinaris, y que llur examen se haje de fer per lo jutge ordinari de aquella cort.

Prohibitio pera qualseuol persona de art mecanica, de desser processos, y scriptures en forma publica redigides, sens llicentia dels officials ordinaris, y dela pena dels contrafahents.

Cap. XXXXII.

de no retinendis scripturis publicis

Om enles botigues dels apotecaris, y reuenedors, y altres, arribẽ moltes voltes scriptures y processos en publica forma redigits, y no tinguen compte enla falta que poden fer als qui tenen interes en aquell

en aquell,ſtatuym y ordenam ab conſentiment y approuatio dela preſent cort,que ninguna perſona de qualſeuol genero de art mecanica que ſia, goze,ni preſumeſca romprer alguns proceſſos, ni ſcriptures en publica forma redigits, ſens llicentia dels officials ordinaris dela ciutat, vila, o lloch a hon habiten, ſots pena de deu lliures per quiſcuna vegada que contrafaran.

No puguen los doctors dela Real Audientia eſſer impedits de votar enlos proceſſos,enlos quals lo fill, gendre,nebot,o cunyat aura ordenat, ſi ja que la part contra qui auran ordenat noy fara contrari.

quod doctores regie audientie no. impediantur interveniente in causis in quibus parentes nominati interfuerint nisi ... allegate suspicionis

Cap.XXXXIII.

Y Perque ſouint ſe eſdeue que les parts litigants per impedir a algu dels doctors dela Real Audientia, que no puguē votar en ſes cauſes procuren que ſon fill,gendre,o nebot, faſſa alguna ordinata enlo proces. Perço per obuiarſe a ſemblants cauteles, ſtatuym y ordenā ab approuatio y cōſentiment dela preſent cort, q̄ ſi algun fill, gēdre, o nebot, o cunyat,y altres que per cōſtitutio impedien de algun doctor dela Real Audientia,ſera pres per aduocat de ninguna cauſa introduyda en dita real Audientia,no pugue la part quil aura pres per aduocat,recuſar lo pare,ſogre, y oncle,o cunyat, o altres que per cōſtitutio poden ſer impedits ni donar aquell per ſuſpecte,ſi la part contra qui aura ordenat lo aduocat noy fara contrari.

Los diners que ſeran depoſats en qualſeuol taula,o banch dels preſents Principat y Comtats a ſolta de algū jutge, per mort de aquell ſe hajen de ſoltar per lo qui ſuccehira en ſon lloch, y lo mateix ſe faſſa per lo jutge dels Reclams.

de pecuniis depositis in tabula seu banco ad soltam judicis

Cap.XXXXIIII.

D Eſijant prouehir ala commoditat dels litigants los quals per fer ſoltar alguns diners, los ſon eſtats depoſats enla Taula de Barcelona, o en alguna altra a ſolta del jutge o Relador de alguna cauſa, mort lo dit jutge o Relador, han de ſaber,

y prouar

y prouar qui ſon llurs hereus,y citar y fer condemnar aquells, perque faſſen dites ſoltes: ſtatuym y ordenam ab lloatio, y approuatio dela preſent cort,que ſi alguns diners ſeran eſtats depoſats enla dita taula de Barcelona,o alguna altra taula o banch de qualſeuol altra ciutat,vila,o lloch del preſent principat y comtats, a ſolta de algū jutge o relador de alguna cauſa,o per lo jutge de reclams, no ſe entēgue eſſer comeſa dita ſolta al dit Relador o jutge per ſa propria perſona,ſino per lo offici que exerceix. De manera que lo poder de fer dita ſolta reſte apres mort ſua enlo jutge o Relador a qui ſera eſtada comeſa la cauſa en lloch de aquell qui auia de fer la ſolta ſera eſtat ſubrogat.

Los Boemians encara que tingan aſsiento en alguna ciutat,vila,o lloch del preſent Principat y comtats, no puguen anar per aquells en companya de llurs mullers y familia ſens incedir enles penes cotengudes enlo cap.24. deles corts de 1553. y que no puguen eſſer guiats per lo Loctinent general.

Cap.XXXXV.

E Nçaraque per diuerſes conſtitutions aſſenyaladament per lo cap.24. deles corts per nos celebrades enla preſent vila de Monço lo any 1553. ſe haje baſtantment prouehit ſobre la expulſio dels Boemians, abdicant tambe als officials la facultat de poder guiar aquells,ni de poderlos donar llicentia de anar per lo preſent Principat y comtats, no res menys ſe ha viſt per experientia que los dits Boemians ab motiu que ja tenen caſa parada en alguna ciutat,vila o lloch del preſent Principat, obtenen llicentia dels officials Reals per anar negociant per lo preſent Principat y comtats,y vendrer y baratar llurs beſtiars,y ab dites llicenties van diuagant com de abans, ab llurs mullers,fills, y familia per tot lo dit Principat y Comtats,cometent molts robos,y altres vicis y delictes enormes, que ni ſe pot ſaber,ni ſeruen los preceptes de ſancta mare ygleſia, axi en ohir miſſa los diumenges y feſtes,ni ſe confeſſen enla Paſcha. Per tant ſtatuym y ordenam ab cōſentiment y approuatio dela preſent cort,que ningu de dits Boemians,o altres que tenen noms de Boemians, encaraque tinguen ſon aſsiento en alguna ciutat,vila,o lloch del preſent Principat, no puguen anar per ell,y los comtats,ab companya de llurs mullers, germans,fills,y familia,y ſi per llurs negocis volran anar per algunes fires y aplechs,vagen ſols los homens,y hagen de dexar llurs familia y mullers, enles ciutats,vila,o llochs a hont eſtaran repartits,altrament ſien incidits

enles

enles penes en dit capitol contengudes, y que lo Loctinent general noſtre y Portant veus de Gouernador, ni altres officials, axi Reals, com de Barõs, no puguen guiar, ni diſsimular aquells, ſots les penes cõtra los violadors deles conſtitutions, y altres lleys dela patria ſtatuydes y ordenades.

Los qui compraran qualſeuol genero de mercaderia foraſtera, tres dies apres que la auran comprada la hajen de tenir venal, y vendre aquella per lo mateix preu la auran comprada ſi ja que no fos venguda per ſon compte.

Cap.XXXXVI.

de reuenditione mercantiis

Com ſempre ſie eſtada odioſa y pernitioſa ala Republica tota manera de agabellaments, no ſols dels mantenimẽts corporals, ſino tambe de tot genero de mercaderies, y ſe ſia viſt per experientia, que venint alguna mercaderia foraſtera en lo preſent Principat, no falta qui encontinent la compra tota, pera poderla tornar a vendre per mes preu, de manera, que ſi algu ne vol comprar per prouiſio de ſa caſa nou pot fer, ſtatuym y ordenam ab conſentiment y approuatio dela preſent cort, que ſi algu cõprara alguna ſort de mercaderia foraſtera dins los preſents Principat y cõtats de Roſſello y Cerdanya, que no fos ja vinguda per ſon compte ſia tengut y obligat dins tres dies naturals, del dia y hora que la aura comprada vendre per lo mateix preu a qui voldra comprar per prouiſio de ſa caſa tant ſolament, y que la preſent conſtitutio ſia duradora fins ala concluſio deles primeres corts. confirmata in anno 1599 cap. p° [illegible]

de executione sententiarum ecclesiasticarum

Com y de quina manera los jutges eccleſiaſtichs ſe han de auer ab los llaychs enla executio deles ſententies en cauſes pecuniaries, y ciuils, ans de procehir a cenſures, y com los officials reals y de barons ſe han de auer en executar las ſententies que deles corts Eccleſiaſticas ſeran emanades, ſobre dites executions.

Cap.XXXXVII.

cap. 3. 25. dist. in cap. [illegible]

Com per lo ſacre y general concili de Trento ſia ſtatuyt y manat a tots los jutges Eccleſiaſtichs de qualſeuol dignitat, que ſe abſtinguen de poſar cẽſures eccleſiaſticas enles cauſes ciuils pertanyẽts a ſon for, donant orde que en dites cauſes, quant los ſera viſt eſſer

conuenient

conuenient procehescan cõtra qualſeuol perſones, encaraq̃ ſien laycas per via de Multas pecuniarias, applicadores a obres pies, o per captio de penyores, o per compulſio perſonal, faedora per llurs miniſtres, o de altra juriſdictio, o per altres remeys de dret, ſi empero tal executio Real, o perſonal, nos podia fer contra los reos conuenguts, o contumaces, o lo jutge laych competent, tambe ſerie contumas les hores, y no abans, puguen procehir per cenſures. E com per lo dit decret ſe ſia erformat lo ſtil dela curia Romana, dela qual tots los jutges Ordinaris Eccleſiaſtichs, com inferiors de ella, deuen pendre exẽplar, procehint contra los contumaces, o inobedients als manaments, o prouiſions judicials primer per executio de bẽs, o de perſona, y en ſubſidi tantum, es aſaber quant nos pot fer la executio dela pecuniaria, o de perſona, a pena de excommunicatio: de manera que nos permet que algu ſia excommunicat que es pena grauiſsima, fins que conſte que per executio Real o perſonal, nos pot cumplir ab la obedientia del ſuperior Eccleſiaſtich, y de altra part lo concili Prouincial de Tarragona, celebrat immediadament apres del de Trento, haje acceptat lo dit decret, y limitades les excommunications, en molts caſos poſades per cõſtitutions Prouintials antigues. Per tant ſtatuym y ordenam, ab conſentiment y approuatio dela preſent cort, que prouehint ala neceſſaria obſeruantia de dit Decret, y perque de aquella los Prelats nos pugueſſen excuſar per defecte o renitentia dels officials temporals, que ab llur approuatio y conſentiment ſia ſtatuyt y ordenat, que tots los officials ſeculars, Reals, y de Barons, hajẽ com ſon obligats, eſſent requeſts de fer executio deles ſententies en cauſes pecuniaries, y altres ciuils; que per los dits jutges Eccleſiaſtichs en cauſes de ſon for ſe decernira contra qualſeuol ſeglars perſones, y deles prouiſions executiues contra los bens y perſones dels tals comdemnats, ſubdits, diſtrictuals del jutge ſecular requeſt, ſeruat lo orde de dret, fins en tant que los manaments, prouiſions, y ſententies del dit jutge Eecleſiaſtich, requerint ſien obeydes, y les parts ſatisfetes, puix que quant ſe inſtara la executio dela ſententia, ſia la part inſtant preſent per ſi, o per ſon procurador, y que pague les deſpeſes, y ſi la executio ſobredita no ſe pora fer, lo dit jutge ſeglar haje de fer al Eccleſiaſtich relatio del impediment, perque no ſe es poguda fer, y los dits jutges Eccleſiaſtichs reſten en ſa llibertat de prouehir per cẽſures o altramẽt

contra les parts contumaces,o condemnades fins a inuocar lo auxili del bras secular,los quals brassos seculars dits officials temporals hajẽ de executar com es de justitia.

Los deposits de quoranta sous en amunt se hajen de fer enla taula dela ciutat de Barcelona,o altres taules del present principat,y en defecte de dites taules en poder dels depositaris, nomenadors per los jurats o consols deles viles,o llochs hon se auran de fer dits deposits,y los fins asi fets se hajen de deposar dins tres mesos,sots les penes enla present constitutio contengudes.

Cap.XXXXVIII.

de pecuniis deponendis

PEr proueyr als inconuenients y danys que han resultat,y se son vists per raho dels deposits se han fets en poder dels notaris,o cort dela Ballia general, dels Alcaldes,dela cort del Veguer y Balle,y jutge dels reclams dela ciutat de Barcelona perque sels dilaten les causes,als qui entenẽ cobrar dits deposits,y per offuscar aquelles se procureny admetẽ moltes cauillations,essent causes sumaries per poderse retenir dites pecunies deposades,axi abans de fer les prouisions,com apres de esser fetes, y per mudarse los notaris,jutges,y altres persones deles qui han pres dits deposits y altrament succeheixen nous plets.Statuym y ordenam , ab lloatio y consentiment dela present cort,que de asi auãt los dits deposits de qualseuol qualitat de causes sien de quoranta sous en amunt,se hajen a fer enla taula dela ciutat de Barcelona,dita taula de deposit,y que los que fins asi son altrament fets dins tres mesos primer vinents,se hajen de deposar per les persones susdites,o corts en poder deles quals esta en dita taula,sots pena de esser executats per les quantitats deposades y altrament, applicadora la meytat al Hospital general de Barcelona , y la altra meytat al official qui fara la executio,y fora la ciutat de Barcelona, enlos llochs quey aura taula, o lloch cert de seruar deposits,sien alli fets dits deposits,y sino hi aura taula,o lloch de deposits,sia nomenat per los jurats persona qui tinga dit carrech,prestant y donea cautio a coneguda de dits jurats.

Que enles causes de appellatio nos puga sententiar dins lo fatal, que no sian primer passades deles tres parts les dos del dit fatal.

Com

Cap.XXXXVIIII.

COm los termens fatals deles causes de appellatio, sian statuyts en fauor del appellant,peraque dins aquell pugue deduyr sa justitia,y prouar lo que enla primera instantia no aura pogut.Statuym y ordenam , ab lloatio y cõsentiment dela present cort,que lo dit terme fatal,no pugue esser limitat,ni restret,ni se puga sententiar enla causa,sino ab voluntat dela part appellant,encaraque fos instat dela part appellada, que no sien passades deles tres parts les dos,del dit terme fatal.

Los comissaris anant per Cathalunya no puguen portar basto llarch.

Cap.L.

PEr quant de poch temps a esta part, se es inuentat que los Reals comissaris van per tota Cathalunya ab basto llarch com acostumen aportar los Veguers y altres Officials ordinaris,y los algutzirs ordinaris,y extraordinaris,statuym y ordenam,ab lloatio y approuatio dela present cort,que los dits comissaris no puguen portar semblant basto llarch, cõ la multiplicatio dels officials bastoners sia notoriament per constitutions prohibida en Cathalunya,y comtats de Rossello y Cerdanya,y que sia duradora fins ala conclusio deles primeres corts.

Orde Iudiciari pera la breu expeditio de les causes.

Les supplications deles euocations de les causes ala Real Audientia,han de ser en escrits,y clarament y distincta cõtenint lo fet,y lo que ab dita supplicatio se demane,y la causa per ques demane, de tal manera que los presidents puguen fer certa decretatio,y les parts sien certificades del ques demana,per poder deslibe rar,y que dita supplicatio sia insertada paraula per paraula enles letres citatories.

Cap. LI.

de ſupp.ͤ euocatorys.

ENcaraque per les conſtitutions fetes per lo catholich Rey don Ferrãdo 2. enlo any 1493. enles corts del moneſtir de ſancta Anna dela ciutat de Barcelona, y per moltes altres fetes, ſia donada forma per la euocatio y expeditio deles cauſes ques porten enla Real Audiencia, y vltimament per nos enles corts del any 1564. enlo capitol de cort 14. que comẽça, Com encara per moltes conſtitutions ſia donat orde cert enlo euocar de dites cauſes, pero per lo que la diuerſitat del temps ha moſtrat eſſer neceſſaria major, y mes clara prouiſio. Per ço ajuſtant a dit capitol de cort, y a totes altres conſtitutions fins aſsi fetes, ſtatuym y ordenam, ab approuatio y conſentiment dela preſent cort, que la ſupplicatio que la part que inſtara euocatio de cauſa ala Real Audiẽtia, aura de preſentar, ſia en eſcrits, y tant clara y eſpecificada, que ab ella ſe narre lo fet y pretentio de dita part, per manera que lo Canceller, Vicecanceller, y Regent la Cancelleria qui aura de decretar la dita ſupplicatio, y la part contra qui ſe donara, pugen entendre clarament que es lo que ſe demane, y per quina cauſa y raho, y dela mateixa ſupplicatio ſe pugue entendrer, de hont ſe preten lo dret del euocant, a fi y effecte que lo dit Canceller, Vicecanceller, o en ſon cars Regent la Cancelleria, puguen millor delliberar que decretatio aura de fer ala tal ſupplicatio, y que lo ſcriua qui expedira les lletres citatories haja de inſertar paraula per paraula la dita ſupplicatio, a fi y effecte, que la part citada pugue delliberar, ſi li cumple mes pledejar, o cedir.

de causis minoribus tercentum libras.

Cauſes menors de tres cẽtes lliures en primera inſtantia nos puguen euocar ala Real Audientia, ab qual ſeuol qualitat de pupillaritat, pobreſa, religio, o viduitat.

Cap. LII.

YConſiderant lo gran numero de cauſes que vuy eſtan pendents enla Real Audiẽtia. Perq̃ millor y mes facilmẽt ſe puguẽ cõ es raho expedir, ſtatuym y ordenã ab lloatio y approuatio dela preſent cort, q̃ cauſes menors d̃ tres cẽtes lliures no puguẽ enla primera inſtãtia ab qualſeuol qualitat d̃ pupillaritat, pobreſa, religio, o viduitat, eſſer euocades ala Real Audientia, y que

y que eſta conſtitutio ſia duradora fins ala concluſio deles primeres corts eſdeuenidores. confirmata cap. p.º curiis 1599 ... ad futuras

Les ſententies dels ordinaris en primera inſtantia, tingan executio fins a cent lliures, preſtada cautio, y les majors de cent, no la tingan fins ſian paſſades en coſa judicada.

Cap. LIII.

de sententiis ordinariorum.

ITem ſtatuym y ordenam, ab lloatio y approuatio dela preſent cort, que les ſententies dels jutges ordinaris, enla primera inſtantia tinguen executio fins ala ſuma de cẽt lliures preſtada empero per lo qui en fauor ſeu les aura obtengudes primer ydonea cautio, enles cauſes empero majors de cent lliures, no tingue executio, fins a tant ſeran paſſades en coſa judicada.

Declaratio de la conſtitutio del any 1547. capitol 51. que ſe entenga tant ſolament deles ſententias diffinitiues dela Ballia general, y procuratio Real. y que enlas de Roſſello y Cerdanya, no ſia meneſter embiar perſona per fer paraula, ſino copia del proces auctentica.

Cap. LIIII.

MEs auãt ſtatuym y ordenam, ab lloatio y approuatio dela preſent cort, que les cauſes de quatrecentes lliures, o majors ques tractaran enla Ballia general d̃ Cathalunya, o procuratio real dels comtats de Roſſello y Cerdanya, quant ſe aura de donar en aquelles ſententia diffinitiua, tant ſolament puguen eſſer compellits dits Balle general, procurador real, y ſos aſſeſſors, a ferne paraula enla Real Audientia de Cathalunya, y que ſeguint la determinatio de aquella, y no altrament, puguen donar dites ſententies diffinitiues, declarant que enles cauſes ſemblants ques tractaran enla Procuratio real de Roſſello y Cerdanya, pugue dita paraula ferſe, enuiant copia auctentica del proces al Canceller, o Regent la real Cancellaria de Cathalunya, a deſpeſes de totes les dos parts, peraque lo integren al Doctor dela real Audientia quels apparra, ſens que haje de venir perſona de dits comtats de Roſſello y Cerdanya, pera fer dita paraula, perque no es juſt que les parts ſian vexades ab tantes deſpeſes com ſon eſtades fins aſsi,

 confirmant

confirmant en quant menester sia, declarant del modo sobredit la constitutio feta enlo any 1547. capitol 51.

Ningun tercer opposant per qualitat alguna puga euocar causa ala Real Audientia, y que sia reuocat lo capitol 34. deles corts del any 1547.

qd. tertiq. oppositor. non possit euocare ex quacumq. qualitate causa

Cap. LV.

Item statuym y ordenam, ab lloatio y approuatio dela present cort, que quant a instantia de algun tercer, opposantse en causa ques porte deuant qualseuol jutge ordinari, sis vol lo tercer se oppose, demanant o assistint, o excloent algu dels litigants, nos pugue aquella causa per qualitat alguna que concorregues enla persona del tal opposant, euocar ala Real Audientia, reuocant quant en dita euocatio lo capitol 34. del any 1547.

La demanda se haje de donar en escrits ab supplicatio, o sedula, sens derogatio del capitol 3. de les corts del any. 1547.

Cap. LVI.

de libello

Mes auāt strtuym y ordenam, ab lloatio y approuatio dela present cort, que la demanda enles causes ques portaran enla Real Audiē tia se haje de donar en escrits, es asaber ab supplicatio, o ab sedula, sens derogatio del que esta disposat enlo capitol 3. deles corts del any 1547.

La reconuentio se haje de fer en escrits ab supplicatio, o sedula, y la resposta no, sino que ab los articles si puga satisfer.

Cap. LVII.

de reconuentione

Item statuym y ordenam, ab lloatio y approuatio dela present cort, q̄ la reconuentio se dega fer en escrits ab supplicatio o sedula, la resposta empero a dita reconuentio nos puga fer ab supplicatio, ni ab sedula, sino q̄ lo actor ab los articles q̄ donara puga respondrer

pondre a dita reconuentio, y que tots estos actes hajen de estar enlo mateix proces dela causa principal.

Sia seruat lo capitol 17. deles corts de sancta Anna, que passats los terminis probatoris, los testimonis sian haguts per publicats sens demanarho la part, ni prouehir ho lo jutge.

Cap. LVIII.

de testium publ.

Mes auant statuym y ordenam ab approuatio y consentiment dela present cort, que sien seruades les sobre dites constitutions de sancta Anna, especialment lo capitol 17. disposant, que passats los terminis probatoris, siē haguts los testimonis per publicats ipso facto, sens demanarho la part, ni prouehirho lo jutge.

Morint les parts o procuradors de aquelles durant lo plet ab supplicatio en scrits, se pugue demanar sien citades les persones legitimes pera cōtinuar la causa, y la supplicatio, e les lletres sien insertades enlo proces.

Cap. LVIIII.

de citatione ad continuandam causam

Item statuym y ordenam ab approuatio y consentiment dela present cort, que si durant lo plet moriran alguns dels litigāts, o procuradors de aquells, haje ab supplicatio en scrits demanarse que sia citada la persona que sera legitima pera continuar la causa, e lo jutge haje de prouehirho en escrits, e axi la supplicatio, e prouisio, letres citatories y executio delles, se incerten enlo proces principal, com a part substātial de aquell.

Les productes de actes e instruments no puguen ser generals, ans especials, indiuidues, y certes, y sis produhira algun proces, se haje de designar la part que sen produhira, que lo jutge no sia obligat a mirar sino allo sols que de dit proces sera designat, y si sera feta designatio impertinent de alguna part de proces, lo aduocat que tal aura fet, sia punit en pena de deu ducats.

Cap. LX.

I Tem statuym y ordenam ab lloatio y approuatio dela present cort, que ninguna producta general de actes, e instruments, o processos sia admesa, ans haje de ser especial e indiuidua molt clara y certa, y si sera produhit algun proces, lo quil produhira sia obligat a designar la part del proces que voldra produhir, y lo effecte per lo qual exhibeix, perque la part contra qui sera feta dita producta dels actes, o part de proces, y lo jutge qui ha de mirar aquell sia cert dela intentio, o causa, per quin effecte aquells ha produhit, y no sia obligat lo jutge a mirar, sino allo sols que de dit proces sera designat. E si per ventura sera trobat, que hajen designat alguna part de proces ab impertinentia, lo aduocat que dita producta y designatio, en tot o en part impertinentment auran feta, o aconsellada sia punit en pena de deu ducats, applicadors ala part contra qui sera feta la tal productio, e si nos fara dita especial designatio, no sia admesa la producta.

Los processos sian fets en forma de full

cumplit, y no en quart, ab les linees y dictions o paraules que hã de tenir, y que al notari y scriua sia donat vn Real per fulla de original, y diuuyt diners de copia, y que tãbe haje lloch, no sols enlos notaris del real consell, pero enlos deles corts reals dels Ordinaris.

Cap.LXI.

Es auant statuym y ordenam ab lloatio y approuatio dela present cort, q̃ los processos originals, axi de causes ciuils, com criminals, de si auãt sian fets en forma de full cumplit, y no en quart de full, y en quiscuna pagina haje de auer, y sian scrites trenta lineas, y en quiscuna linea vuyt dictions, o paraules, y per quiscuna fulla contenint dues pagines axi cumplidament scrites, y tenint les linees y dictions sobredites, sia donat al notari y scriua per son salari vn real del original, y dela copia diuuyt diners per fulla, tenint tambe les mateixes linees y dictions, y si noy era lo cõpliment, perda lo notari lo salari de aquella fulla, y asso haje lloch, tant en los notaris del real consell, com enlos notaris reals dels ordinaris.

La denuntiatio de proces sia feta en scrits cõ

es acostumat, sens concesio de algun temps, ço es les de quatre centes lliuras çom a menors, y les altres com a majors.

Cap.

Cap.LXII.

I Tem statuym y ordenã, ab lloatio y approuatio dela present cort, que la denuntiatio del proces se fassa ab prouisio, y dela manera que en fins asi se es acostumat de fer, sens empero concesio de algun temps, es asaber deles causes fins en quatre centes lliures çom a menors, y deles altres com a majors.

La assinatio de sententia se demane vna vol

ta tant solament en scrits, y ques proueesca ab continuatio de dies y aquella sia continuada en proces.

Cap.LXIII.

M Es auant statuym y ordenam ab consentiment dela present cort, que la assignatio a sententia se demane en scrits vna volta tant solament, y aquella sia continuada en lo proces, y se proueesca ab continuatio de dies, perque no se hajen de demanar, ni proueyr altres assignations.

Los termens que han de tenir les causes

de appellatio, fins en suma de tres centes lliures, y las majors de tres centes comptadors del dia dela appellatio, axi los appellants, com los appellats, y les diligenties se han de fer, perque lo proces sia denuntiat, y la causa comesa ad decidendum, si sera menester, altramẽt sia la appellatio deserta, y que los dits terminis sien precisos y peremptoris, remoguts los fatals y terminis per altres constitutions disposats.

Cap.LXIIII.

I Tem statuym y ordenam, ab lloatio y approuatio dela present cort, que enles causes de appellations que se interposaran deles sententies diffinitiues, lo appellant enla causa de primera appellatio, justifique aquella, axi per testimonis, com per instruments, y actes, y tot altro genero de proues, reporte lo proces y actes primitius, ço es enles causes que seran fins en tres centes lliures, dins tres mesos, y enlas causas majors de tres centes lliures, dins sis mesos, comptadors del dia que sera estada interposada la dita appellatio, los quals terminis passats, no pugue lo appellant produhir ni prouar alguna cosa, e sien dits terminis de tres, y sis mesos respectiuament comuns a totes parts, e si apres la part appellada

pellada volra deduhir o prouar alguna cosa contra lo que sera estat deduhit, y prouat per lo appellãt enles causes fins en tres centes lliures, tingue dos mesos, y enles causes majors de tres centes lliures tingue quatre mesos, e si dita part appellada aura deduhit o prouat alguna cosa dits dos y quatre mesos respectiuament sian tambe comuns y precisos al appellant, los quals terminis respectiuament passats enles causes fins en tres centes lliures, dins de vn mes, y enles causes majors de tres cẽtes lliures, dins dos mesos immediadamẽt seguents lo appellant sia obligat fer les degudes diligenties, peraque lo proces sia denuntiat, y la causa comesa, si de sa qualitat sera tal, que se haje de cometre, y peraque la sententia se pugue donar, altrament la appellatio sia deserta, e los dits temps sien continuos, precisos, y peremptoris, remoguts y reuocats los fatals, y altres terminis per altres constitutions de Cathalunya, fins assi disposats en dites causes.

Los altercats deles causes de appellatio siã decidits dela mateixa manera que los altercats deles causes dela primera instantia, y que no se admetan cedules, ni supplications, sino se gons esta disposat enles causes de primera instantia.

Cap.LXV.

Mes statuym y ordenam, ab approuatio y consentiment de la present cort, que los altercats que occorreran enles causes deappellations sian decidits en lo modo y forma exprimits enlos altercats de la primera instantia, e semblantment no sien admeses supplications ni sedules, sino dela mateixa manera, que enles causes dela primera instantia.

Los terminis prefigits enles causes de appellations de sententies diffinitiues, sien seruats enles causes de supplications interposadores deles sententies diffinitiues.

Cap.LXVI.

Tem statuym y ordenam ab lloatio y approuatio de dits tres braços, que enla prosecutio y decisio deles causes de supplicatio interposadores de sententies diffinitiues sian seruats los terminis prefigits enles causes de appellations de sententies diffinitiues.

Lo

Lo orde judicial statuyt y ordenat per las presents Corts, sia seruat enles corts dels ordinaris, com era lo de abãs en virtut del capitol 8. deles corts del any 1534. y capitol 46. deles corts del any 1547. reuocant les constitutions fins assi fetes en quãt contrariassen al orde judicial ara de present instituyt.

Cap.LXVII.

Y Per quant ab les constitutions deles corts del any 1534 capitol 8. y ab altre del any 1547. capitol 46. esta estatuyt q̃ lo orde vulgarment anomenat, De littibus abreuiandis, fet enles corts de Sancta Anna sia obseruat, no sols enla Real Audientia ciuil, y enles corts dels Portant veus de general gouernador enlo principat de Cathalunya, y comtats de Rossello y Cerdanya, mes encara enles corts dels altres ordinaris Reals q̃ tinguẽ jutges ordinaris, assessors, o assidẽts, presents enles ciutats y llochs Reals. Per ço statuym y ordenã ab lloatio y approuatio dela present cort, que sie ordenat ara lo mateix ab lo orde judiciari, que per constitutions sera enles presents corts ordenat, reuocant qualseuol constitutiõs en quãt contrariassen, ni alguna cosa differissen, ab lo que ab lo present orde judiciari sera statuyt.

Causes menors de sinquanta lliures etiam ab qualitat de renuntiatio de propri for, no puguen ser euocades ala real Audientia, y que lo priuilegi de scriptura de terç concedit ala ciutat y cort del Veguer de Barcelona, sia extes a totes les corts dels Veguers del present Principat y Comtats.

Cap.LXVIII.

Y Per euitar ales parts de despeses, y que los Doctors dela real Audientia no se occupen en causes de poca importantia, statuym y ordenam, ab lloatio, y approuatio dela present cort, que les causes menors de sinquanta lliures, no puguẽ esser euocades ala Real Audientia, en virtut dela clausula de renuntiatio de propri for, y submissio de qualseuol altre, y lo priuilegi de scriptura de terç, concedit ala ciutat y cort del Veguer de Barcelona, sia extes a totes les altres corts de Veguers del principat de Cathalunya, y comtats de Rossello y cerdanya, axi com si especialment fos cõcedit a quiscuna deles altres Vegueries.

Que

Que les clauſules exceptiues poſades fins aſsi enles lletres citatories,ſien poſades ales que per auant ſe expedirã ajuſtanthi que no ſia cauſa menor de tres çentes lliures.

Cap.LXVIIII.

MES auant ſtatuym y ordenam, ab conſentiment y approua-tio dela preſent cort,que enles letres citatories que emanaran dela Real Audientia,y dels jutges ordinaris del preſent princi-pat de Cathalunya y comtats de Roſſello y Cerdanya, ſian po-ſats los terminis,y clauſules que per conſtitutions de Cathalunya fins aſsi fetes eſta diſpoſat ſe poſen, y que aproportionadamẽt ſegons ſe diſpoſara en eſtes corts, ſe hajen de poſar enles dites letres citatories clauſules,ſobre les cauſes de tres centes lliures,com que no ſien de adminiſtrations de ciu tats,y viles,o de cenſals,o de violaris.

Lo orde ſe ha de ſeruar quant ſe oppoſaran exceptions declinatorias per impedir lo ingres,y progres dela cauſa, y en lo ſupplicar deles prouiſions que ſobre dites exceptions ſe faran,y en quin temps ſe ha de depoſar lo ſalari,limitant lo capitol 2 deles corts ď 1547.y que la part que aura oppoſada dita exceptio,ſi ſubcumbira en ella,li haje corregut lo temps donat per conſtitutions, y que ſia reuocat lo capitol 13.del any 1493.

Cap.LXX.

ITem ſtatuym y ordenam ab approuatio y conſentiment dela preſent cort , que les exceptions declinatories per impedir lo ingres, o progres dela cauſa,ſe hajen a deduyr y oppoſar ab ſupplicatio articulada, ſi meneſter ſera,e ſi lo fet no requerira articles, deduesſcan,y oppoſenſe dites exceptiõs ab ſupplicatio,o ſcedula ſola,y pera pro-uar correguen trenta dies preciſos y peremptoris, ſens altra prouiſio, los quals ſien comuns ala vna part,y al altra,dins los quals trenta dies pugue lo reo reſpondre ab vna ſola ſupplicatio,o ſcedula,y ſi meneſter ſera arti-culada,y lo notari ſens altra comitio pugue rebrer los teſtimonis,y donar lletres compulſories,ſi ſeran demanades,e ſobre dites exceptions,no ſe ad metan altres ſupplications,ni ſcedules,e dela prouiſio ques fara ſobre di-tes exceptions nos pugue ſupplicar ſino ala mateixa ſala , encaraque dita prouiſio fos eſtada feta ab paraula en aquella mateixa ſala , e dela declara-

tio ques fara enla dita cauſa de ſupplicatio,o ſia confirmatoria , o reuoca-toria dela primera prouiſio no ſen pugue altra volta ſupplicar , ni en vir-tut de reſtitutio in integrum,y la part q̃ aura oppoſades dites exceptions, haje tambe de depoſar lo ſalari dins trenta dies,altrament ſian agudes per no oppoſades,declarant y limitant en tot lo ſobredit,lo capitol ſegon de-les corts del any 1547.y totes les altres fins aſsi fetes diſpoſants , ſobre lo orde de propoſar,proſeguir,y decidir dites exceptions dilatories , y ala part euocada y citada oppoſant dites exceptions,ſi ſubcumbira en elles haje corregut tots los temps donats per conſtitutions,reuocant quant en aço lo capitol 13.del any 1493.

Los terminis inſtructoris y probatoris correguen,durant los altercats,contra aquell que ſubcumbira, reuocant qualſeuol conſtitutio lo contrari diſpoſant,y lo Relador haje de declarar dins lo temps prefigit per la conſtitutio del any 1547.capitol 4.

Cap.LXXI.

YPer quant los ſobredits,y altres altercats , que les parts per impedir lo progres dela cauſa principal mouen, ſon lo ma-jor impediment que ſe offereix, perque les cauſes duren en la Real Audientia,per tant llarch temps. Perque fins aſsi ſe es guardat,que durant los dits altercats , y fins que aquells ſian expedits,no corren los temps prefigits,per la expeditio dela cauſa principal,ſtatuym y ordenam , ab approuatio y conſentiment dela preſent cort,que cõforme a dret y juſtitia,los temps prefigits per les conſtitutions,capitols,y actes de cort per lo progres deles cauſes princi-pals,axi probatoris,com inſtructoris,y qualſeuol altres ſien , fins ala ſentẽ tia diffinitiua,y executio de aquella incluſiue correguen,cõtra la part qui ſubcumbira,y contra ella ſobre los dits altercats ſera prouehit y declarat, axi enla primera prouiſio , com enla cauſa de ſupplicatio , ſi de aquella au ra ſupplicat.Reuocant en aço qualſeuol conſtitutio o altra ley dela terra ſobre aço,lo contrari diſpoſant,y que ſobre les exceptions poſades enlo prop precedent article,y altres qualſeuol altercats,lo Relador haje de de-clarar dins lo temps a ell prefigit,per la conſtitutio per nos feta enlo any 1547.capitol 4.que comença,Item ſtatuym y ordenam ab lloatio y appro uatio dela preſent cort,que ſi cauſes algunes:y que ſia duradora la preſent conſtitutio,fins ala concluſio deles primeres corts.

Los terminis preciſos y perẽptoris donats ſobre lo orde judiciari per les conſtitutions de ſancta Anna, romanguen en ſa força y valor, y correguen ipſo iure & facto, ſens prouiſio, ni miniſteri de jutge, y lo orde que ha de tenir lo notari en expedir les letres compulſories.

Cap.LXXII.

Es auant ſtatuym y ordenã, ab lloatio y approuatio dels tres braços, que los terminis certs, preciſos, y peremptoris, conforme ales conſtitutions fetes enles corts de ſancta Anna, y altres cõſtitutions đ Cathalunya, diſpoſants ſobre lo orde judiciari donats, axi al actor, com al reo, axi per donar la đmãda, y per la reconuentio, articular, y prouar, ſobre los merits dela cauſa principal, cõ per objectar, y corroborar los dits y perſones dels teſtimonis, y produyr actes, y ſcriptures axi publiques, com priuades, y per qualſeuol altro genero de prouas, y inſtruyr lo proces, correguen y reſten en ſa força les dites conſtitutions, de tal manera que en res aquelles no ſien derogades, e que los dits terminis, per dites conſtitutions prefigits, enles cauſes plenaries, correguen ipſo iure & facto, ſens prouiſio, ni miniſteri de jutge, y que lo notari dela cauſa, ſia obligat a pendre qualſeuol interrogatoris que per la part, contra los qui ſeran donats los articles li ſeran donats, los quals ſe hajen donar en eſcrits, dins lo temps, que per conſtitutions eſta diſpoſat, y paſſat lo termini pera dar los interrogatoris, ſia obligat en expedir, y donar ales parts lletres compulſories, y pliques enla forma ordinaria, ab inclusio dels articles, e interrogatoris ſobre los quals han de ſer examinats los teſtimonis, ſeguint la forma que la part que ha donats los interrogatoris ha demanat en ells, ſobre lo interrogar los teſtimonis, abans o apres, de eſſer interrogats ſobre los articles, y ſi requeſt ſera, ab clauſula de rebre reſpoſtes perſonals, y pera poder traure actes ſens miniſteri, ni prouiſio de jutge com dalt es dit.

Lo orde ha de ſeruar lo Relador enla prouiſio de articles, admitio, o repultio de aquells.

Cap.LXXIII.

E per

E Per major declaratio del proxim precedẽt capitol, ſtatuym y ordenã ab lloatio y approuatio dela preſent cort, que la prouiſio q̃ lo Relador dela cauſa, o jutge fara als articles que per cada vna deles parts ſe donaran, per lleuar la impertinentia de ells, o eſſer infamatoris, o injurioſos o altrament, no deures admetre, lo dit jutge o relador haje de fer prouiſio com vuy ſe fa ad reſpondendum ad tertiam, a fi que la part cõtraria de paraula y no en eſcrits, lo pugue aduertir ſis deuen admetre, o no, y lo Relador o jutge auer ne la conſideratio que li apareixera, y admetent los faſſa tambe ſolament de paraula prouiſio, Currant tempora conſtitutionum, ſens donar vna ni moltes dilations, y donant la part contraria interrogatoris ſian poſats enla plica per lo notari, ſens poderſe communicar ala part contra qui ſe donaran fins que ſian haguts per publicats los teſtimonis.

Orde ſe ha de ſeruar enles cauſes ſumaries y executiues, y que los terminis de aquelles ſian preciſos, y peremptoris, com ſon enles plenaries, lleuat tot arbitre al jutge per altres conſtitutions a ell concedit.

Cap.LXXIIII.

E Nles cauſes empero ſumaries, com ſon de alimẽt, poſſeſſories, e comandes, e de foraſters, e altres que de ſa naturaleſa requereixẽ ſumaria cognitio, e per prompta probatio ſon liquides, e les cauſes executiues enles quals per les dites conſtitutions de ſancta Anna capitol 24. y altres, es eſtat ordenat, que ſe hajen breument expedir, no obſeruades les dilations deles cauſes plenaries deixant aſſo a arbitre del conſell, o de aquell qui ſera jutge dela cauſa. Perço ſtatuym y ordenam, ab lloatio y approuatio dela preſent cort que lleuat dit arbitre ſian prefigits ales parts dos meſos, per als temps probatoris ab teſtimonis, e altres dos, per inſtruyr ab actes, y altre qualſeuol genero de proues, y que ſia lleuat tot arbitre al Relador, tant enlo abreuiar, com enlo allargar los terminis, e ſien los dits terminis axi preciſos, e peremptoris, e correguen ſens miniſteri ni prouiſio de jutge, ſi y ſegons eſta ſtatuyt y diſpoſat enles cauſes plenaries, hauent per corregida dita conſtitutio, y altres qualſeuol conſtitutions fins aſsi fetes, quant a dit arbitre, y que la preſent conſtitutio ſia duradora fins ala concluſio deles primeres corts.

Articles

Articles tant del actor com del reo ſe hajen de donar en eſcrits, y lo que ha de ſeruar lo notari pera rebre aquells, y que no ſe admetan articles ab los quals ſe faſſa producta d' actes general, ans dites productes hajen de ſer clares, y eſpecifiques per lo effecte ques produexen, y que tot lo proces ſie hagut per demanda.

Cap. LXXV.

Item ſtatuym y ordenam, ab lloatio y approuatio dela preſent cort, que los articles, tant del actor, com del reo, ſe hajē a donar en eſcrits, lo notari empero dela cauſa, no pugue rebre dits articles, ſino que juntament ſe li donen tots los actes e inſtruments dels quals ſe fara mentio en dits articles, ni ſe admetan articles enlos quals ſe fes producta de actes en general, ans ſolament ſe admetan les productes de actes en que ſe eſpecificaran certa, clara, y eſpecialment los actes e inſtruments ques produeixen, y lo effecte per lo qual ſe produhira cada acte e inſtrument, ni tāpoch ſe admetan articles, ab los quals en general ſe diga que la coſa de que ſe tracta competeix al articulant, o altri, per ſos juts y legitims titols, ans in ſpetie, e indiuiduo, clarament haje de exprimir lo titol, cauſa y raho particular, y per quins actes, contractes, eo ſucceſsio preten competirli dita coſa, pero per lo ſobredit enlo preſent capitol, no ſe entenga que enlo diſcurs dela cauſa nos puguen produhir mes actes, contractes, ſucceſsiōs, y altres qualſeuol ſcriptures que les parts volran produhir, ans los ſia licit fins ala denunciatio del proces, produhir los actes que voldran, y hajen de ſer admeſos per obſeruança deles conſtitutions, y ſtil dela Regia Audiētia, que tot lo proces es hagut per demanda: y que la preſent conſtitutio ſia duradora, fins ala concluſio deles primeres corts.

Orde que ſe ha de ſeruar en donar, admetre, y prouehir articles objectatoris, o corroboratoris, y que lo termini correga ipſo facto, & iure, lleuat lo arbitre donat al jutge per la conſtitutio feta en ſancta Anna, capitol 17. pera donar major termini, ſi ja q̄ nos demanas dilatiò vltramarina.

Cap. LXXVI.

E mes

Emes auant ſtatuym y ordenam, ab lloatio dela preſent cort q̄ los articles per objectar, o corroborar les perſones, o depoſitions dels teſtimonis, reſpectiuament ſe hajen de donar en eſcrits, y hajen de eſſer admeſos per prouiſio de jutge tambe en eſcrits, com damunt es dit, enlos articles dela cauſa principal, y pera prouar aquells correguen, ipſo facto, & iure, e ſens prouiſio del jutge lo temps diſpoſat per les conſtitutions, lleuat lo arbitre donat al jutge, per la conſtitutio feta en ſancta Anna, cap. 17. pera donar major termini, ſaluo enles cauſes enles quals aparegues que ab la ſolemnitat dela conſtitutio alguna part tingues neceſsitat de dilatio vltramarina, lo qual ſe entenga axi quant al temps probatori dels articles dela cauſa principal, cō ſobre objectes, y abonos per inſtruyr lo proces, y que la preſent conſtitutio ſia duradora fins ala concluſio deles primeres corts.

Altercats incidents ſobre ſpolis, aliments, attentats, o falſedats, ſe puguen propoſar ab ſupplicatio, o ſcedula, y de aquell ſe faſſa proces ſeparat, y lo orde que en aquells ſe ha de ſeruar, y per aquell no ſia ſobreſegut enla cauſa principal, ſino fos en ſpoli fet penjant lo plet, y dins quant temps ſe ha de inſtruyr lo proces, per tot genero de proues.

Cap. LXXVII.

Item ſtatuym y ordenam, ab lloatio y approuatio dels dits tres braſſos, que los altercats o articles incidents ques mouran ſobre pretentions de ſpolis, aliments, y attentats, o falſedats, ſe puguē propoſar ab ſupplicatio, eo ſcedula en eſcrits, y de aquells ſe faſſa proces ſeparat del principal, enlo qual acerca de admetre ſupplications, o ſcedules, ſe obſerue lo que dalt es dit enlo proces dela cauſa principal, y durant los altercats ſobre los aliments, attentats, eo falſedats, no retarde, ni impedeſca lo proces dela cauſa principal, los temps dela qual correguen y ſe paſſe auant en cada proces, exceptat ſi lo cars ſe mouie ſobre ſpoli, com es moguda ja la litte, perque les hores durant lo altercat, ſobre dit ſpoli, no correguen los temps, ni la part que haura ſpoliat ſia oyda, ſino que primer ſe proueheſque ſobre dit ſpoli, y enlos predits quatre altercats, lo proces ſe haje de inſtruyr per tot genero de proues, dins dos meſos preciſos y perētoris

enlos altres empero qualſeuol altercats,correguen los temps probatoris, e inſtructoris dela cauſa principal en perjudici de aquella part que ſubcū bira en dits altercats,no obſtant altres qualſeuol conſtitutiōs en contrari, quant en aſſo diſpoſants,y que la preſent conſtitutio ſia duradora fins ala conſtitutio deles primeres corts. *confir. in anno 1599. cap. pº vique ad futuras*

Reſtitutiōs in integrum ques demanaran enlo progres de la cauſa, ſe hajen de demanar ab ſupplicatio, y lo temps y orde ſe ha de ſeruar en elles.

de restᵒ in integrū

Cap. LXXVIII.

MES auant, eſtatuym y ordenā, ab lloatio y approbatio dels tres braſſos,que la reſtitutio in integrum,que per perſones aqui competeix de dret incidentmēt,enlo progres dela cauſa ſe deduhira,ſe haje de demanar ab ſupplicatio en eſcrits, y per iuſtificatio de aquella, ſe puguē fer y donar articles tābe en eſcrits ab que correguen les dilations en aqueſt cars, com en los altres incidents ſobredits,y que la preſent conſtitutio ſia duradora fins ala concluſio deles primeres corts. *Confir. in anno 1599. cap. pº vique ad futuras*

Orde que ſe ha de ſeruar en les ſupplications interpoſades de declaratio fetas ſobre altercats verbalment deduits.

de causis supp.m p. altercats.

Cap. LXXVIIII.

ITem ab lloatio y approbatio dels tres braços eſtatuym y ordenam, que quant en cars licit ſe ſupplicara de declaratio feta ſobre altercats verbalment deduhits, e la prouiſio ſera feta, no feta paraula en la Audientia, dita ſupplicatio, ſe haje de interpoſar pera la mateixa ſala, y ſi la prouiſio ſobre dits altercats ſera feta ab paraula en la real Audientia, ſe puga de aquella ſupplicar informa, a altra ſala y de la declaratio ques fara,en qualſeuol deles cauſes de dites dues ſupplicatiōs,ara ſia reuocatoria,o confirmatoria,dela primera prouiſio, en ninguna manera ſen pugue ſupplicar,ni demanar reſtitutio,in integrū, y la cauſa de

poſada ſe tracte tambe verbalment,y que ſia duradora la preſent conſtitutio fins ala concluſio deles primeres corts. *confir. in anno 1599. cap. pº vique ad futuras*

Productes de actes publichs y ſcriptures priuades,axi dela vna part,com del altra,ſiē inſertades, o coſides enlo proces,ço es las del actor en vna part,y las del reo en laltra,ſeparades, y no meſclades enlo proces judiciari, exceptats los poders dels procuradors.

Cap. LXXX.

de exhibitione instrumentorum

EMes ſtatuym y ordenam ab cōſentiment dela preſent cort, que los actes e inſtrumēts, e altres ſcriptures priuades que per les parts ſe exhibiran enla forma dita enlo precedent capitol,y no altrament ſien inſertades, o coſides enlo proces, deſta manera,que per major facilitat del jutge,y tambe deles parts,tots los actes produyts per lo actor, encaraque ſien per diuerſos temps,ſe poſen conſecutiuament apart, y no eſtiguē mixturats en lo proces judiciari,y lo mateix ſe faſſe del reo,perque axi ſe entendra millor los drets de les parts, ſols los poders dels procuradors ſe hajen de inſertar en lo proces, per ſubſtantiar aquell,y que ſia duradora la preſent conſtitutio fins ala concluſio deles primeres corts. *Confir. in anno 1599. cap. pº vique ad futuras*

Paſſats los terminis probatoris ſe donen dos meſos ales parts pera prouar contra los actes, e inſtrumēts produhits, y vn mes alaltra part pera objectar y prouar lo q̄ li conuindra,lo qual paſſat ſia denuntiat lo proces per lo relador, e no ſien admeſes ſedules ni ſupplications per ninguna via, apres dela denuntiatio de aquell, ſino fos per reſtitutio in integrum, perlo qual ſien donats altres dos meſos,y no mes,llimitant, en aço lo temps del any donat a arbitre del jutge,per la conſtitutio del any 1493. Cap. 18.

Cap. LXXXI.

de temporibus datis … et de restᵒ in integrū concedenda

ITem eſtatuym y ordenam, ab approuatio y conſentiment de la preſent cort que apres del temps perles conſtitutions fetes en les corts de ſancta Anna y altres conſtitutions de Cathalunya, donat y prefigit per inſtruyr lo proces, corregan ales parts dos meſos pera prouar, y auer per prouat contra los actes e inſtruments produhits, y corroborar reſpectiuament dins lo tempts per inſtruyr los

los quals dos meſos paſſats los teſtimonis, ſi alguns ne ſeran donats tingue la part contraria vn mes per objectar y prouar lo que li conue contra lo acte, o actes nouament produyts, y paſſat aqueſt temps, ipſo iure, & conſtitutione, y ſens prouiſio de jutge ſian haguts per publicats, y lo proces conforme les conſtitutions de Cathalunya ſia hagut per denuntiat, de tal manera que feta y eſcrita per ma propria del Relador, la denuntiatio del proces no ſian admeſes ningunes ſupplications, ſcedules, ni altres noues productes, ni encara ques demanas reſtitutio in integrũ, e ſi cars ſera que per inaduertentia, ſemblants ſupplications, ſcedules, o altres productes, ſe admetiẽ no ſien cõptades entre les fulles del proces, ni pagades al notari ni de aquelles ſe puga auer raho alguna, com lo dit temps de dos meſos ſe done vltra del que eſtaua ordenat per conſtitutions de Cathalunya, entes empero que als que de dret competeix, y per part ſua ſe pot demanar la reſtitutio in integrum, ſels haje de concedir, y pera prouar llur intent ſels puga donar dilatio de altres dos meſos y no mes auant, reſtringint en aço lo temps de vn any, donat a arbitre del jutge per la cõſtitutio del any 1493. capitol 18. que comẽça, Item q̃ publicats los teſtimonis als dits dos meſos preciſos, com ja lo dit arbitre del jutge fonch reſtret per nos enles corts en la preſent vila celebrades enlo any 1547. capitol 5. y que la preſent conſtitutio ſia duradora fins ala cõcluſio deles primeres corts.

Lo tercer oppoſant haje de pendre la cauſa enlo pũt en que la troba, y que no pugue fer mes proues de les que poden fer les parts principals.

Cap. LXXXII.

Item ſtatuym y ordenam ab lloatio y approuatio de la preſent cort, que lo tercer oppoſant ala litte en qualſeuol part del proces y en qualſeuol eſtat, y punt en que eſta la cauſa, ſe entẽgue venir a ella, enlo eſtat y punt en que la cauſa eſta. De manera que ſi en aquell en que ell ve ala cauſa les parts, que entre ſi principalment litiguen, poden fer proues algunes conforme ales preſents conſtitutions, tambe lo tercer oppoſant les pugue fer per part ſua altrament tant poch ell no les puga fer, y ſe li haje de imputar a llur tardança, no lleuantli empero que no pugue prouehir a ſa juſticia en altre juy, com de dret li es permes.

Denuntiat

Denuntiat lo proces ſe pot vna volta tant ſolament concedir cõmunicatio de aquell, y encaraque ſien molts aduocats la cõmunicatio no pot ſer mes llarga de vn mes, ſino en cars de mort, o llarga abſentia del aduocat.

Cap. LXXXIII.

Mes auant ſtatuym y ordenam, ab approuatio dela preſent cort, que la communicatio del proces, apres de eſſer denuntiat, y no abans ſe puga demanar vna volta per les parts, o per llurs aduocats verbalment, y lo jutge, o Relador, la haje de donar, ſegons es lo proces, y conforme al temps dela cõſtitutio, lo qual nos puga allargar per llarch que ſia lo proces per mes de vn mes, encaraque los aduocats dela part a qui ſera concedida dita cõmunicatio ſien molts, y en cars que lo aduocat eſſent ſols moris, o ſen anas per llarch temps dela ciutat, vila, o lloch a hon ſe tractara la cauſa, y la part hagues de pendre nou aduocat, y no en altra manera ſe haje de donar altra cõmunicatio, conforme la primera, y que ſia duradora la preſent conſtitutio fins ala concluſio deles primeres corts.

Ampliatio deles conſtitutions del any 1542. cap. 2. y del any 1547. cap. 10. ſobre lo donar los duptes y auditio de aduocats.

Cap. LXXXIIII.

ENlos caſos enlos quals per conſtitutions de Cathalunya eſta diſpoſat, que les parts puguen demanar los duptes reſultants del proces, y auditio de aduocats enla Real Audientia, o fora della, ſtatuym y ordenam, ab lloatio dela preſent cort, que ſia demanat ab ſupplicatio, o ſcedula, y lo Relador ſia obligat a donarlos, y aſsignarlos dia pera oyr los aduocats en preſentia deles parts, y los duptes ſian poſats enlo proces ajuſtant en aço ales conſtitutions la vna del any 1542. capitol 2. y laltra deles corts del any 1547. capitol 10.

Supplicantſe de alguna prouiſio, la vna part en forma, y laltra contrari imperi ſe haje de proſeguir la cauſa de ſupplicatio en forma, y dins deu dies ſe puguẽ fer proues, cõ ſi fos ſupplicat cõtrari imperi.

 Cap.

Cap. LXXXV.

EMes statuym y ordenam ab approuatio dela present cort, que enlos casos enlos quals es licit ales parts supplicar contrari imperi, o in forma, ala altra sala, si lo hu dels litigants supplicara contrari imperi, y lo altre en forma, encaraque de diuersos caps, o capitols, sia obligada la part altra, que aura supplicat contrari imperi adherir ala supplicatio, in forma per la altra part interposada, deixant la supplicatio contrari imperi, y se puga enla causa de supplicatio in forma ferse noues proues, y productes, ab tal empero, ques fassan dintre deu dies, dela mateixa manera que poguera enla causa de contrari imperi, y aço mateix sia obseruat en dos o molts, littis consortes, alguns dels quals volguessen los vns supplicar contrari imperi, y los altros in forma, y lo mateix sia obseruat quant se supplicara de prouisions interlocutories, les quals se faran apres dela sententia.

Apellar nos pot sino de sententies diffinitiues, o interlocutories, que tingan força de diffinitiues, y que enlo acte de appellatio sia insertada la prouisio, o la part haje reportar acte autentich de aquella.

Cap. LXXXVI.

ITem statuym y ordenam, ab approuatio dela present cort, que no sien admeses appellations, sino de sententies diffinitiues, o de prouisio que tinga força de diffinitiua, y lo grauamen dela qual prouisio nos puga reparar per la appellatio, forsan interposadora dela sententia diffinitiua, proferidora en dita causa, y perques puga coneixer de quina qualitat es la prouisio interlocutoria, dela qual se aura appellat, lo tenor de aquella sia insertat enlo instrument dela appellatio, o que la part que aura appellat per instrument publich haje de ferfee dela dita prouisio interlocutoria, y que la present constitutio sia duradora fins ala conclusio deles primeres corts. Confir. in anno 1599. cap. p° usque ad futuras

Les diligenties se han de fer per les parts que supplicaran de prouisions, o sententies, peraque sien comeses, y dins quant dies.

Cap.

Cap. LXXXVII.

YSis supplicara de alguna prouisio, y sobre aquella al Canceller, Vicecanceller, y en son cars Regent la Cancelleria, aparra decretar, Prouidenda in Regia Audientia, sia obligada la part que supplicara instar dins tres dies vtils comptadors del dia dela dita decretatio, la comitio o repulsio de dita causa, altrament sia haguda la dita supplicatio per no interposada, y la prouisio sia passada en cosa jutjada. Si empero se supplicara de la sententia diffinitiua, y enla decretatio per los demunt dits sera decretat, Prouidenda in Regia Audientia, sia obligat lo supplicāt dins deu dies fer diligencia, entenent que sien tingudes per fetes les diligenties si enla supplicatio sera continuada la oblata per Scriua de manament, y lo President haje de fer la decretatio dins tres dies apres que sera presentada ala Real Audientia, y en son cars deuant lo hu dels presidents, y que la present cōstitutio sia duradora fins ala conclusio deles primeres corts. confir. in anno 1599. cap. p° usque ad futuras

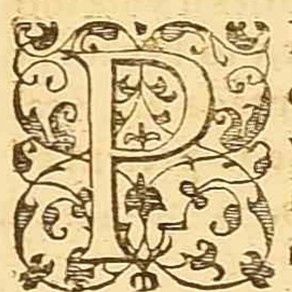
Los feriats que entrauen la vigilia de Nadal, comencen la vigilia de sant Thomas exclusiue, fins ala festa dela Epiphania inclusiue.

Cap. LXXXVIII.

PEr quant per la constitutio del Catholich rey don Ferrando 2. feta enla 2 cort de Barcelona enlo any 1503. capitol 10. Y per altra constitutio del any 1542. capitol 27. que comença, Per major solemnizatio, los dias feriats per les festes dela Natiuitat de nostre senyor Deu Iesu Christ, no comensen fins al dia mateix de Nadal: de manera que los qui de vn cap o altre del present Principat y comtats de Rossello y Cerdanya ques troben en Barcelona, per proseguir los plets que tenē enla Real Audientia, si esperen tots los dies juridichs son forçats passar les festes fora sa casa, statuym y ordenam, ab consentiment y approuatio dela present cort que lo darrer dia juridich dela Audientia Real, y altres tribunals, ans de les festes de Nadal, sia la vigilia de sant Thomas apostol, y desde aquell dia exclusiue comensen los dits feriats, fins ala festa dela Epiphania inclusiue.

Lo mateix pes, mida, y meſura que te la ciutat de Barcelona, ha de ſer en tot lo Principat y Cõtats. Reuocats tots y qualſeuol priuilegis, vſos, y coſtums en contrari fins aſsi obſeruats, y la forma ſe ha de tenir en fer dita reductio, y dins quãt temps apres de ſerſe feta ſe ha de ſeruar la preſent conſtitutio, y que no ſia fet preju dici ales perſones ales quals toque afinar los peſos y meſures, y caſtigar los fraus.

Cap.LXXXVIIII.

Era lleuar los molts y notables inconuenients que reſultẽ, de auerhi diuerſitat de peſos, mides, y meſures enles ciutats viles, y llochs del principat de Cathalunya, y comtats de Roſſello y Cerdanya. Per ço y altrament puix es tota vna mateixa prouincia, y ſe gouerna per vn mateix Loctinent general noſtre, y ab les mateixes lleys. Statuym y ordenam ab lloatio y approuatio dela preſent cort, ab conſtitutio perpetua, que en part alguna de dits Principat y comtats, nos pugue tenir, rebre, ni vſar altre pes, mida, ni meſura, ſino la q̃ ſe vſa, y es approuada enla ciutat de Barcelona, ans be haguts per reuocats, tots y qualſeuol priuilegis, vſos, y coſtums en contrari fins aſsi obſeruats en tots los dits Principat y Comtats enlo eſdeuenidor totes les ciutats, viles, y llochs, caſtells y termens, hajen de tenir, vſar, y praticar en tot y per tot los mateixos pes, mida, y meſura que te, vſa, y pratica la ciutat de Barcelona, y no altre, y que pera fer la reductio del pes, mida, y meſura de totes les altres parts de dit Principat y Comtats, al pes, mida, y meſura de Barcelona, axi en reduyr los cenſos del forment, ordis, y altres grans, y tambe lo vi, oli, y altres qualſeuol coſes cõcernents a pes, mida, y meſura, ala meſura, pes y mida de Barcelona ſien nomenades en cada cap de Vegueria tres perſones habils, y ſufficients, ço es vna de cada bras per nos, o per la cort, o en ſon cars apres dela concluſio deles preſents corts, dins dos meſos per lo Loctinent general, y Diputats de Cathalunya, y que la obſeruança dela preſent conſtitutio, axi en terres Reals, com de Barons, comenſe dos meſos apres que ſera feta y publicada dita reductio, y no abans. No entenent per ço prejudicar a conſellers, con ſols, pahers, jurats, moſteſaphs, o altres officials axi Reals, com de Barons, als quals toque afinar los peſos, y meſures, y caſtigar los fraus dels falſos peſos, mides, y meſures, ans reſte llur juriſdictio en ſa força y valor, com la tenien abans dela preſent conſtitutio.

Ampliatio

Ampliatio de la conſtitutio del Rey don Ferrando 2. enla primera cort de Barcelona, capitol primer, parlant dela executio deles ſententies arbitrals, y que no obſtant qualſeuol orde fins aſſi obſeruat, ſobre les executions de dites ſententies, ſe haje de ſeruar lo or de enla preſent conſtitutio contengut enla executio de aquelles que ſeran paſſades en coſa judicada, o per las parts emologades.

Cap.LXXXX.

Er quant es inconuenient que les ſententies arbitrals emologades per les parts, o paſſades en coſa judicada, no tinguen tant prompta executio com les altres, deles quals ſe ha appellat, o recorregut, les quals per obſeruança dela conſtitutio del Rey dõ Ferrando 2. enla primera cort de Barcelona capitol primer, ſe han de poſar en debita executio, com enla dita conſtitutio es diſpoſat. Per tant ajuſtant ala dita conſtitutio del Rey Catholich, y poſtpoſada tota tela judiciaria, y declaratio en forma de diffinitiua, y tots los altres termens donats a les cauſes ſumaries, y denuntiatio de proces, y tot altre ſtyl fins aſsi obſeruat enla Real Audientia, ſtatuym y ordenam, ab lloatio y approuatio dela preſent cort, que demananſe enla Real Audientia, o deuant qualſeuol jutge ordinari dels preſents Principat y Comtats executio dela ſententia arbitral per arbitres, o arbitradors, o amigables cõponedors donada, y paſſada en coſa judicada, o per les parts emologada, la dita executio ſe haje de proueyr per lo jutge, citada la part condemnada en eſcrits ab prefictio de terme de trenta dies, pera oppoſar o prouar ſolament aquelles exceptiõs que per la dita conſtitutio del Rey Catholich y altres conſtitutions ſe poden oppoſar cõtra les ſentẽties judicials paſſades en coſa judicada, y dins los dits trenta dies, los quals ſien comuns ales parts, puguen dir, prouar, y allegar tot lo que vullen, y paſſat aquell termini ſens altra ſolẽnitat lo dit jutge, dins altres trenta dies preciſos y peremptoris haje d̃ proueyr ſobre dita executio tambe en eſcrits, lo que ſia de juſtitia.

Nos puguen per ninguna deles parts litigants produyr mes de deu teſtimonis ſobre cada article, axi dels articles concernents la cauſa principal, com de altres qualſeuol.

Cap.LXXXXI.

COm per conſtitutio y dret comu, lo jutge ſia obligat a reſſecar, y lleuar lo abus ques fa enlo deſordenat numero de teſtimonis, que ſobre los articles enles cauſes ciuils donats, les parts produeixen, lo qual axi per les calũnies deles parts com tambe per los intereſſos y affections dels notaris, moltes voltes en excesſiu numero ſe produeixẽ: de manera que ſon majors les pliques dels teſtimonis ſuperflues, que tot lo proces, de hont no ſols ve molt dany ales parts, pero gran deſtorb perals jutges que es cauſa de diferir la expeditio deles cauſes. Per tant ab lloatio y approuatio dels tres braços, ſtatuym y ordenam, que ninguna deles parts, tant del actor, com del reo, y altres litigants en dita cauſa pugue produhir ſobre cada article mes de deu teſtimonis, y que aſſo ſe entengue, tant enlos articles concernents la cauſa principal, y los merits de aquella, com tambe en los articles objectatoris, y altres qualſeuol ques donen enlo progres de qualſeuol cauſa.

Los mercaders y botiguers encaraqueno

latiten, ſi eſtaran ſis meſos deixant de pagar ſos creedors ſian haguts per fallits, abatuts, e infames, e incideſcan enles penes enla preſent conſtitutio contengudes, ſi ja que no deixaran de pagar per algũ cars fortuit, o altre juſt impediment approuat per lo Real cõſell.

Cap.LXXXXII.

PEr quant la experientia ha moſtrat que los mercaders, y botiguers que ſe abaten per euadir les penes dela conſtitutio del Rey don Ferrando 2. enla 1. cort de Barcelona, capitol 53. y de altres conſtitutions, quant determinen dexar de pagar a ſos creedors, y abatres, no latiten, ni ſe amaguẽ, ans eſtã publichs y ab moſtrar ſos llibres y bẽs, y ab altres contemplations deixen de pagar a dits ſos creedors. Per ço per lleuar ſemblants cautheles y malities de dits mercaders y botiguers. Satuym y ordenam, ab lloatio y approuatio dela preſent cort, que dits mercaders, y botiguers, encara que no latiten, tota hora y quant per eſpay de ſis meſos auran deixat de pagar a ſos creedors, ſian haguts per ja fallits, abatuts, y cõ a infames, y que en ninguna manera puguen eſſer habilitats, ni diſpenſats pera concorrer a officis dela Diputatio, caſa dela ciutat, y llotja dela ciutat de Barcelona, y altres officis deles altres ciutats, viles, y llochs de tot lo

preſent

preſent Principat y Comtats, y ſian haguts per priuats dela matricula dels mercaders, y de totes les boſſes y llochs a hon ſien inſeculats, y la dita pena ſia irremiſsible, exceptat cars fortuyt, o altre juſt impediment approuat per lo Real cõſell, enlo qual cars pugue eſſer declarat no eſſer incidit enles penes del preſent capitol, y que la preſent conſtitutio ſia duradora fins ala concluſio deles primeres corts. *Confir. in anno. 1599. cap. 6.*

La cauſa de liquidatio y executio del dret

deles Marques, y totes les altres cauſes de aquella dependents ques portẽ enla Real Audientia, hajen del tot ſer expedides dins dos ayns, y quãt comenſen a correr aquells, y dela pena ſi nos eſpedexen:

Cap.LXXXXIII.

ATtes y conſiderat lo grã dany que cauſa als poblats del preſent principat de Cathalunya, y comtats de Roſſello y Cerdanya, lo dret dit deles Marques, y que per eſta y altres cauſes fõch proueyt y ordenat per cõſtitutio, y enlo any 1548. cap. 71. que la cauſa que vuy ſe porta enla Real Audientia entre los preteſos creedors del dret dit deles Marques de vna part, y los conſols y ſindich dela Llonja dela mar dela ciutat de Barcelona, y altres intereſſats de part altra fos acabada dins lo termini en dita conſtitutio prefigit, y enlo capitol 9. deles conſtitutions vltimament celebrades enla preſent vila de Monço, en lany 1564. fos ſtatuyt, que la cauſa de ſupplicatio, y totes les altres cauſes annexes ala dita cauſa deles Marques, axi per la vna part com per la altra mogudes foſſen expedides, dins tres anys, y com apres dela prouiſio o ſententia en dita cauſa feta ſe ſia de nou introduyda altra cauſa de liquidatio, y executio de dita ſentẽtia, ſtatuym y ordenã ab conſentiment dela preſent cort, que la dita cauſa de liquidatio y executio, y totes les altres cauſes de aquella dependents hajen del tot eſſer expedides ſots les penes als contrafahents a conſtitutions impoſades dins dos anys comptadors del dia ques proceyra enles cauſes dela Real Audientia.

La legitima per tot lo preſent principat y

comtats ſia la quarta part conforme per Priuilegi eſta concedit ala ciutat de Barcelona, y que lo hereu la puga pagar en diners o proprietats de la heretat, y en cars de diſcordia ſobre la proprietat eſtiga a arbitre del jutge.

Cap.

Cap.LXXXXIIII.

ITem zelant la conſeruatio deles caſes principals,ſtatuym y ordenam ab conſentiment dela preſent cort, que la legitima pera tots los fills,y filles encaraque ſian major numero de quatre,no ſia ſino la quarta part dels bens del defunct dela ſucceſsio del qual ſe tractara en reſpecte deles legitimes,y que aço ſia ſeruat en tot lo principat de Cathalunya,y cōtats de Roſſello y Cerdanya,encaraque fins aſsi ſols per priuilegi o ley local ſe ſeruas en Barcelona ſolament,y que aço haje lloch tant enla legitima dels deſcendents,com dels aſcendents,reuocant qualſeuol ley o conſuetut y obſeruança en contrari fins aſsi en qualſeuol part de dits principat y comtats haje haguda y obſeruada,declarant que aqueſta diſpoſitio fora Barcelona,ſols cōprenga los caſos eſdeuenidors, y que eſtiga en optio del hereu pagarla ab diners eſtimada la valor dels bens del defunct,o ab proprietat immoble,y quant ſobre la proprietat ques conſignara hi hagues diſcordia ſia a arbitre del jutge.

Ampliatio y declaratio dela conſtitutio del Rey en Pere 3.començant los impubers,feta enles corts de Monço cap. 1. y que lo pare per la ſubſtitutio pupillar que fara en reſpecte dels bens maternals que lo fill haura adquirits,pugue ſubſtituyrli los parents de part de mare fins al quart grau,y no altres perſones.

Cap.LXXXXV.

PEr quant apar gran iniquitat que tenint vna perſona germans o germanes,o altres parents de part de mare, fins en quart grau,ſegons ordre de dret Roma,y auent apres adquirits qualſeuol bens per ſucceſsio de mare,que apres morint la tal perſona ans de venir a pubertat ab ſubſtitutio pupillar feta per lo pare los bēs y heretar dela mare per virtut d' ſubſtitutio pupillar hagueſſē de anar a altres fills o parēts del mateix pare,y no de la mare,o altres parents de part dela dita mare.Perço ſtatuym y ordenam ab approuatio dela preſent cort,que en dit cars los bens dela mare hajen de tornar als germans,o germanes o altres parents fins al quart grau com eſta dit de part de mare ſin tindra,y que entre ells lo pare pugue diſpoſar per dita ſubſtitutio pupillar,y no en altres perſones,declarant y ampliant la conſtitutio feta per lo Rey en Pere 3.enles corts de Monço capitol 1.començant, Los impubers.

Al Canceller y Regent la Cācelleria que vuy ſon, anant la gouernatio viceregia los corregue lo mateix ſalari quels corre quant ſa Mageſtat,o ſon Loctinent general es en Cathalunya.

Cap.LXXXXVI.

PEr quant anant la Gouernatio de Cathalunya vice regia, lo Cāceller,y Regent la Real Cancelleria de Cathalunya tenē les mateixes obligations d' gaſtos, y eſtan promptes a ſeruir,com verament ſerueixen en tot lo que ſe offereix cōſultarlos per lo benefici publich,y dit Canceller enla declaratio deles contentions de juriſdictio,entre les corts Eccleſiaſtica y ſecular,ſtatuym y ordenam,ab lloatio y approuatio dela preſent cort,que als dits Canceller,y Regent la Cancelleria que vuy ſon,los correguen,y ſels paguen los ſalaris tot lo temps que la dita gouernatio procehira viceregia , com ſels page quant Nos , o noſtre Lloctinent general ſerem en Cathalunya,y en nom noſtre, o ſeu , procehex la Real Audientia.

Lo Meſtre Rational o ſon loctinent hajen de pendrer en compte lo que los officials ordinaris deſpendrā per portar los condemnats a Galera ala ciutat de Barcelona,y lliurar aquells al Regent la Theſoreria,y dela pena que incorrē dits officials ſi ſerā negligents en complir lo contengut enla preſent cōſtitutio.

Cap.LXXXXVII.

PErque lo Regent la Theſoreria es negligent moltes voltes en enuiar per los qui ſon condemnats a Galera , enles ciutats, viles, y llochs del preſent principat de Cathalunya , y comtats de Roſſello y Cerdanya, y pateixen de moltes maneres enles perſones,ſtatuym y ordenam,ab conſentiment dela preſent cort,que los ordinaris de les ſobredites ciutats,viles,y llochs a hont hi aura preſos que ſien ja condemnats a Galera a ſeruir al rem per algun temps , que tantoſt que ſeran eſtats condemnats,hajen de portar al tal pres o preſos ala ciutat de Barcelona,y poſar alli en ma y poder del Regent la Theſoreria,y lo que deſpendran ſels haje de pendre en compte per lo Meſtre Rational, o ſon loctinēt y ſi los dits ordinaris ſeran en aço negligents paſſats tres dias , requerits que ſien per los Conſols,Conſellers,Pahers,Iurats,o Procuradors,puguē

eſſer conuenguts dauant los jutges de taula, y hajen de pagar de ſos propris bens les deſpeſes dobles que los Conſols, Conſellers, Pahers, jurats o Procuradors auran ſoſtengudes en alimentar als tals condemnats y ferlos aportar a llurs coſtes ala ciutat de Barcelona.

Lo temps dels condemnats a galera temporal corregue quinze dies apres dela publicatio dela ſententia.

Cap. LXXXXVIII.

ITEM perque no es raho, que los dits condemnats a galera temporalment, ſien mes agrauiats, y ſe ſapia quant comença a correr lo temps dela ſua condemnatio, eſtatuym y ordenã ab conſentiment dela preſent cort, que lo temps, al dit condemnat a galera temporalment, comence a correr, apres de quinze dies, que contra ells ſera proferida la dita ſententia, Attes que eſtant ya comdemnat y detingut per aqueſt, effecte y no eſta per ell de ſeruir, es juſt lo dit temps li correga.

Ab titol o occaſio dela legitima que cõpeteix al fill, nos puga fer executio per delicte, o deutes del fill, en los bens del pare, o dela mare viuint aquells, y dela pena en que incorrera lo jutge que tal prouiſio fara.

Cap. LXXXXVIIII.

COM lo fill viuint lo pare, no tinga legitima en ſos bens, ni pugue demanar aquella, y per conſeguent lo fiſch nos pot dir que per lo delicte del fill pugue inſtar en los tals bens executio. Perço eſtatuym y ordenam ab conſentiment dela preſent cort, y que lleuats tots abuſos nos pugue viuint lo pare o la mare fer executio per delicte algu del fill ni per altra qualſeuol occaſio, o cauſa ciuil y criminal en los bens del pare, o dela mare, ab titol ni occaſio dela legitima del fill, y ſi algun jutge prouehira la tal executio, incideſque enles penes poſades perals qui contrafan a conſtitutions, o altres lleys dela terra.

Collegis

Collegis ni confraries approuades nos puguen conjunctament, ni diuiſa, ni per interpoſades perſonas juntarſe, ſino per les coſes que reſpectiuament tocaran a llurs particulars collegis, officis, o arts, ſots les penes en la preſent conſtitutio contengudes

Cap. C.

YPer quant, Encaraque per diſpoſitio de dret ſie prohibit a les preſonas priuades, fer congregations, ni actes en nom comu de tals congregations, ſens llicentia y auctoritat de ſuperior qui la pot donar, y les congregations altrament fetes, ſien conuenticules, y collegis illicits, y encara que algunes congregations, o cõfrarias per ſos priuilegis ſien tingudes per collegis approbats, y ſe puguẽ enſemps juntar, y fer los actes tocants a ſon collegi y congregatio. Pero per la matexa raho per lo dret conſiderada, los ſie prohibit juntarſe moltes congregations, o confraries juntes, o perſones per elles, en nom delles deſtinades, ſens licẽtia y auctoritat de ſon ſuperior. Perço eſtatuhim y ordenam, ab conſentiment y approbatio dela preſent cort, que los dits collegis approuats, o confraries, directament ni indirecta, conjunctament, ni diuiſa, ni per interpoſades perſones particulars, o nuntios, no puguen entre ſi tractar conferir, ni determinar, coſa alguna, de qualſeuol eſpecie de negoci que ſien, ni notaris alguns puguen rebre ni fer actes de coſes reſultants de les tals congregations, y determinations, per molts collegis, o confraries juntament, o ſeparada, ſobre ſos mateixos negocis fetes, ſots pena de priuatio de ſos officis, la qual ipſo facto, incorreguen irremiſsiblemẽt, y tambe de exili perpetuo, dels preſent principats, y cõtats de Roſſello y Cerdanya, enla qual pena de deſterro, o major o menor, ſegons la qualitat del exces, a arbitre del judicant, encorreguẽ los majorals, o aquells qui haurã juntat los dits collegis, o cõfraries juntes, o perſones particulars de elles, y ſeran deputats a tractar entre ſi, y conuenir dels negocis que ſe haurã tractat per les dites cõgregations, o confraries encaraque ſeparadament. No entenent per ço lleuar la facultat a cada collegi, o confraria dada per nos, o per altres ſuperiors dels dits collegis, o confraries de tratar y determinar les coſes reſpectiuament pertanyents a llurs particulars collegis, officis, o arts, ſegons per ſos priuilegis, y licenties los es, o ſera permes, y no mes auant. Confir. in cur. 1599. cap. p°
Viyne ad futuras

Los

Los Priors de les corts dels Veguer y Balle de Barcelona, hajen de esser Doctors de Vniuersitat, approuada, y tenir quatre anys cumplits de pratica, y la forma dela electio dels Consellers, y semmaners, de les dites corts.

Cap. CI.

EMes statuym y ordenam, ab consentiment de la present cort, que lo Prior qui diuen del Veguer, en la ciutat deBarcelona, lo qual es assessor dl Veguer y jutge ordinari enla cort del dit Veguer, y tambe lo assessor del Balle de la dita Ciutat, los quals solen esser elegits y nomenats peral exercici de dits officis respectiuament, per lo Veguer y Balle, y per los Consellers de la dita ciutat, hajen de esser Doctors de Vniuersitat approuada, y tenir per lo menys quatre anys de pratica, hauent aduocat quatre anys cumplits en la mateixa ciutat de Barcelona, y hu dels dos Cõsellers dePrior, que se solen elegir per les mateixes persones, haje tambe de hauer praticat quatre anys, y lo altre pugue esser mes nou en la pratica a voluntat dels dits Veguer, y Consellers, y los quatre Cõsellers del mateix Prior, ques diuen semmaners, hajen de esser nomenats dela mateixa manera, ço es, dos dels antichs que hajan praticat quatre anys, y altres dos dels nous, y desta manera per son torn ne hajen de passar tots los aduoçats que residexen en la dita ciutat de Barcelona.

Los qui tenen vs de regar deles siquies de Leyda, Puigcerda y Tuhir, apres de hauer regat llurs possessions, hajen de tancar lo vll, o portell, o albello, peraque la aygua torne a la siquia, y q̃ nos puguẽ fer mes vlls ni portells per dites siquies, dels que antigament y vuy son, y que los qui son obligats las escombren y netejen, y dela pena dels contrafactors.

Cap. CII.

TEm statuym y ordenam, ab consentiment de la present Cort, attesa la gran vtilitat donen, y resulta al present principat de les siquies de Leyda, Puigcerda, y Tuhir, que los qui tenen vs de regar de dites siquies y quiscuna de aquelles, apres de hauer regat ses possessions hagen de tornar la aygua a dites siquies, tancant lo vll, portell, o albello, per hon

hon la aygua discorre peral vs de ses possessions, sens frau algu, lo que si no faran encorreguen los contrafahents, per la primera vegada en pena de trenta sous, y per la segona, en pena de tres lliures, y per la tercera, de sinch lliures, applicadores per lo vn terç, al official executãt, per lo altre, al accusador, y per lo altre, ala administratio de dites siquies: Prohibint nos puguen fer mes vlls, ni portells, per dites siquies, mes dels que antigament eren, e vuy son, e los qui tenen obligatio de escombrar aquelles a son tẽps, les escombren y netegen fins a son degut liuell, lo que sino faran los administradors, o Gouernadors, y senyors de dites siquies a despeses dels qui tenen dita obligatio, les puguen fer escombrar.

Los qui seran estats, y per auant seran extrets en Consols de mar dela ciutat de Gerona, puguen obtenir qualseuol altre offici de jurisdictio, y altres de dita ciutat, encaraque no hajẽ purgada taula, si ja que contra ells no sera donada demanda alguna, reuocades qualseuol constitutions que lo contrari disposassen.

Cap. CIII.

ITem per quant lo offici de consol de mar dela ciutat de Gerona, es de tal conditio, que los qui han tingut aquell, no poden obtenir altre offici en dita ciutat fins a tant hajẽ purgat taula, y per ço nos trobe qui vulla acceptar dit offici đ consol de mar, lo que es en gran dany de dita ciutat, y detriment dels commersants, y altres habitadors y poblats en dita ciutat. Per tant statuym y ordenam, ab approuatio y consentiment dela present cort, que los qui fins a vuy seran estats, y per auant serã extrets en consols de mar dela dita ciutat de Gerona, puguen obtenir qualseuol altre offici de jurisdictio, y altres de dita ciutat, encaraque no hajẽ purgada taula, puix lo qui sera estat consol y voldra concorrer en algun de dits officis no sera impetit, ni contra ell sia donada demanda alguna, reuocant en aço en quant menester sia qualseuol constitutio, lo contrari disposant.

Reprobatio y prohibitio de tots los archabusos pedrenyals, y que ninguna persona de qualseuol conditio que sie, encaraque sie Comissari, o altre official Real, o dela Sancta Inquisitio, o Familiar, dela Capitania general, o del General,

Alcaldes,o dela sancta Cruzada,los puga portar ,ni tenir en llurs cases,ni
en altre lloch,sots les penes enla present constitutio contengudes , y q̃ lo
Loctinent general no pugue commutar,ni composar los contrafactors.

Cap.CIIII.

CОnsiderant los grandissims danys que enlo Principat de
Cathalunya,comtats de Rossello y Cerdanya , han causat
los archabussos pedrenyals,y especialment los petits, vul-
garment dits pistolets , y que ja per nos son estats , no sols
prohibits,pero encara reprouats,y en altres Regnes com a
arma proditoria,falsa,y no vtilosa pera la guerra,maligna,
e indigna de nom de arma,foragitats, y ab grauissimes penes prohibits,
com la qualitat de arma tant proditoria mereix. Volents los tres estamẽts
deles presents corts,prouehir a tants homicidis proditoris, y altres gran-
dissims desastres,que per lo vs dels pedrenyals se son seguits,y porien ma-
jors seguirse,statuym y ordenam ab approuatio y consentiment dela pre-
sent cort,lo vs de tots los archabussos pedrenyals esser a tota persona de
qualseuol stamẽt,o conditio que sia prohibit,com a arma reprouada pro
ditoria,y no vtil pera la guerra,y falsa,de tal manera que ningu enlo pre-
sent Principat,de qualseuol stament,grau,o conditio que sie , y qualseuol
exemptio o priuilegi pretengue,ni pretendre pugue,encaraque sie comis
sari,o altre official Real,o dela sancta Inquisitio,o familiar de aquell sanct
Offici,o dela Capitania general,o del General y Deputats ꝺ Cathalunya,
o dels Alcaldes,y Secca,o dela Cruzada,o qualseuol altre qui pretengue
per Priuilegis,o altre dret qualseuol,poder portar armes prohibides,y re
prouades, puga portarlo , ni tenir en sa casa ab scientia y patientia sua,
ni en altre lloch algu publich o secret,sots les penes seguẽts, ço es,ales per
sonas militars,o que gozen de priuilegi militar sots , pena de deu anys de
desterro en Italia,o alguna Isla nomenadora per Nos,y si acars rompra lo
tal militar,o qui gozara de priuilegi militar lo dit desterro,li sie augmen-
tada y doblada la pena de dit desterro,altres deu anys,y si sera plebeyo na
tural dels Regnes nostres,a pena de deu anys de galera,y si sera estranger,
ço es Frances,o Gasco,a pena de mort natural,les quals penes en ninguna
de dites persones se puguen commutar,composar, ni remetre per Locti-
nent general nostre,o per lo Portant veus de general Gouernador,ni per
altres officials Reals,ni de Barons,peral qui laportara,o tindra en sa casa,
ab la modificatio enlo capitol seguent contenguda,la qual constitutio sia
duradora fins ala conclusio deles primeres corts.

Que

Que lo precedent y present capitol,y los
demes que tracten de pedrenyals,se hajen de publicar per los caps deles
Vegueries,dins vn mes apres dela conclusio deles presents corts,y que a-
pres passats dos mesos,nos puguen portar,ni tenir pedrenyals,
que lo cano dells tinga llargaria manco de tres palms, sots
les penes enla present constitutio contengudes.

Cap.CV.

Per quant los pedrenyals curts , y que lo cano dells no te
tres palms,per la defensio dela terra,son del tot inutils,y cõ
dit es,es arma tant proditoria y mala,que en ninguna ma
nera se deu lo vs dels dits pedrenyals curts suffrir,ni allar-
gar,statuym y ordenam,ab lloatio y approuatio dela pre-
sent cort,que dins vn mes apres dela conclusio deles pre-
sents corts,se haje la prohibitio y reprobatio dels dits archabussos pedre
nyals,ab veu de publica crida en totes les ciutats , y viles que son cap de
Vegueria,publicar y significar, ab tot lo contengut enlo proxim prece-
dent capitol,y en aquest,y los altres ques seguexen , y parlen dels dits pe-
drenyals,donãt sols temps de dos mesos a tots los qui tenen archabus pe-
drenyal curt,y manco de llargaria lo cano de ell de tres palms , que cõ dit
es,passats los dits dos mesos,sots les matexes penes enlo precedent capi-
tol contengudes,nol puguen portar ni tenir,com enlo precedent capitol
es dit,de tal manera,que passat lo dit termini, ipso facto encorreguen en
dites penes,los quil aportaran,o tindran,encaraque lo hagẽ desfet, y tret
dela caxa,com a intentio dela present cort sia,que ningũ vestigi dels dits
pedrenyals curts,pugue restar enlos dits Principat y comtats de Rossello
y Cerdanya.

Modificatio deles precedents constitutiõs
de pedrenyals, que seran de tres palms,o majors,que tinguen dos anys pe
ra desferlos,y que vn mes ans de acabarse los dos anys se haje ꝺ fer
crida,notificant lo passament de dits dos anys.

Cap.CVI.

ITem perque ninguna excusa de ignorantia pugue hauer enlos
qui tindran los dits archabussos pedrenyals de tres palms , o mes
llarchs , y per mes reduyrlos a la memoria, que en tota manera
los hã de dexar,y q̃ siã dins los dits dos anys tots abollits,statuym

 y ordenam

y ordenam ab lloatio dela preſent cort, que vn mes abans que los dits dos anys ſe acaben lo Loctinent general noſtre enla ciutat de Barcelona, y en ſon cars lo Portant veus de general Gouernador, y en tots los altres caps de Vegueries, los Veguers hajen de fer publicar vna crida, notificant a tot hom generalment de qualſeuol grau, ſtament, o conditio que ſie, que dins vn mes ſe cumplen los dos anys de poder retenir los dits archabuſſos pedrenyals llarchs, paſſat lo qual mes ſera procehit cõtra los quin tindran, y contra los meſtres quels adobaran conforme al ſtatuyt y ordenat per los precedents y ſeguents capitols.

Pena per als meſtres que paſſat lo temps deles crides reſpectiuament faran, o adobaran pedrenyals curts, o llarchs, canons, caxes, o panys pera dits pedrenyals.

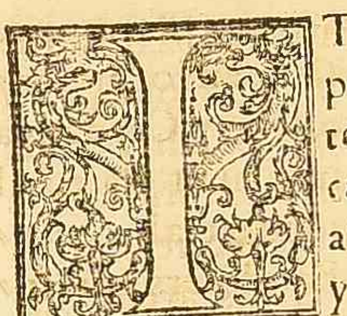
Cap. CVII.

Item ſtatuym y ordenam, ab lloatio y approuatio de dits tres braſſos, que qualſeuol meſtre que apres dela publicatio deles dites crides fara pedrenyals curts o llarchs de nou, o cano, caxa, o pany per algun arcabus pedrenyal curt, ençorreguen enla ſobredita pena de deu anys de galera com dalt es dit, perals naturals dels regnes noſtres, y ſi ſeran eſtrangers, ço es Franceſos o gaſcons, de mort natural, y lo qui adobara dits canons, caxes, o panys, pera dits arcabuſſos pedrenyals curts, encorrega en pena de eſſer poſat en galera, y ſeruir al rem per temps de ſis anys, y la mateixa pena de deu anys de galera, y de mort natural reſpectiue com dalt eſta dit, encorreguen los meſtres qui paſſats los dits dos anys fabricaran de nou pany, cano, caxa, o clau pera qualſeuol archabus pedrenyal, de qualſeuol llargaria, y reſpectiuamẽt tambe los qui adobaran cano, caxa, o pany, perals dits archabuſſos pedrenyals llarchs, paſſats los dits dos anys, encorreguen en pena de ſis anys de galera.

Los meſtres ſempre quels ſera portat algũ pedrenyal reprouat, enlo temps que ſera reprouat, per adobar o altrament, ſel haje de retenir y manifeſtar, y aportar ales perſones enla preſent conſtitutio cõtengudes.

Cap.

Cap. CVIII.

Tem ſtatuym y ordenam, ab lloatio y approuatio dela preſent cort, que ſi algũ meſtre veura, o ſabra que li porten adobar archabus pedrenyal reprouat, caxa, pany, o cano, tantoſt que la reprobatio pugue tenir executio, es aſaber, que ſia paſſat lo temps d̄ dos meſos perals curts, y de dos anys, perals de tres palms, o mes, haje de tenirſe enuers ſi lo tal archabus pedrenyal reprouat, o lo cano, caxa, o pany, y portarlo y manifeſtarlo ala ciutat de Barcelona al aduocat fiſcal noſtre, y en altra ciutat, vila, o lloch dels dits Principat y Comtats al official ordinari, o de Baro, ſots pena de galera per ſinch anys.

Pena perals officials ordinaris axi Reals, com de Barons, que ſeran negligents enla executio dela reprobatio dels archabuſſos pedrenyals.

Cap. CVIIII.

Y Per quant aprofitaria poch, que foſſen eſtades fetes tãt ſanctes y juſtes ordinations y prohibitions, peral be, y quietut de aqueſt Principat y Comtats, ſi los jutges y officials ordinaris foſſen negligẽts enla executio de elles. Per ço ſtatuym y ordenam, ab lloatio dela preſent cort, que ſi los officials, axi Reals, com de Barons, ſeran negligents en executar la reprobatio dels dits archabuſſos pedrenyals, y les penes ſobredites, incideſcan en pena de deſterro del preſent Principat y Comtats pera tres anys, y de eſſer priuats de tots officis, axi Reals, com del General, y de ciutats, y viles del principat de Cathalunya, y comtats de Roſſello y Cerdanya, enla qual encorreguen ipſo facto, y nols puga eſſer en manera alguna remeſa.

Lo Aduocat y procurador fiſcal dela Regia cort, almenys de quatre en quatre meſos, ſian obligats de aportar als Deputats de Cathalunya, memorial de tots los lladres, ab lo nom y cognom de aquells, y ab los latrocinis que per ells ſeran eſtats comeſos, y que dits Deputats hajen de fer, y fer publicar crides, donant premis fins ales quantitats, y ab la forma, y enlos caſos enla preſent conſtitutio contenguts, per la total expultio de aquells.

Cap. CX.

SON estats tants los excessos de mals, robos, assessinaments, y altres enormes casos se son fets, y perpetrats per los lladres aquadrillats, y no aquadrillats en lo present principat de Cathalunya, comtats de Rossello y Cerdanya sens may hauerse pogut donar orde sufficient ala total expulsio de aquells per molt ques sie procurat ab censures Ecclesiastiques, per virtut del propri motu dit dels Bandolers, presumintse per virtut de aquell moltas personas parien, ferien caygudes en moltes censures, en perill de ses conscienties, cosa tant conuenient y necessaria per al seruey de Deu, y nostre, al be y vtilitat publich del dit Principat y comtats, que moguts de dits excessos, illaqueatio de animes, y del molt dany que los dits lladres causen als drets dela generalitat de Cathalunya, statuym y ordenam ab consentiment dela present cort, que lo Aduocat fiscal, y procurador fiscal nostres, enlo present principat de Cathalunya, comtats de Rossello y Cerdanya, sien obligats al manco de quatre en quatre mesos fer relatio per ells, o per tercera y auctentica persona enlo cōsistori dels Deputats de Cathalunya, ab vn memorial autentich, y que per ell conste dels lladres que en Cathalunya se trobaran en aquella hora, y plenaria informatio dels latrocinis per ells comesos, y juntament del nom, y cognom de cada hu de aquells, peraque constant de cada hu de aquells delictes, nom y cognom, hagen segons la qualitat de aquells manar fer crides publiques, ab les quals se fassa talla deles persones dels tals lladres, donant per cada hu de aquells que no seran cap de quadrilla pres y vius aportats enlos carcers Reals dela ciutat de Barcelona, lo que aparexera als Deputats, fins en cent lliures, y si acars lo dit lladre, o lladres enla forma demunt dita pres, o presos, y viu, o vius, aportats enlos carcers de Barcelona fos, o fossen cap de quadrilla, que per aquell se donen deles pecunies del General fins en dos centes lliures, y si acars sera que los dits lladres seran morts, y no portats en Barcelona vius, sino lo cap de aquells, si aquell tal cap vindra ab les proues necessaries del jutge ordinari enlo territori del qual lo tal sera mort, o altra bastant y Real proua essent en cars lo tal mort fora del dit Principat y Cōtats, se done per lo tal cap de pecunies del general de Cathalunya si sera de lladre cap de quadrilla, fins en cēt lliures, y si acars no sera se donē fins en sinquāta lliures, y per a mes corroborar la dita determinatio de corts, y peraq̄ ab mes prestesa fortesca lo fi y effecte desijat, statuym y ordenā, q̄ si cars sera q̄lgū lladre matas o prengues altre lladre, cōstāt ab plena proua la tal captura o mort q̄ lo tal lladre

haura

haura pres o mort, a mes del premi dalt destinat, sia perdonat de tots los delictes que lo tal haura comes, desdel dia sera estat cridat per enemich de nostra Regia cort, y processat de Regalia per crim de lladrocini algu, o de mort feta anant aquadrillat, juntament ab altres lladres. Dels altres em pero casos, o delatures que abans de dits delictes haura comesos, no se en tenga perdonat, ni remes, si de aquells hi haura part formada, o instantia de tercera persona, per lleuar totes danyoses cautheles, ab tal que lo lladre, homicida del altre lladre, no fos cap de quadrilla, com en tal cars la no stra voluntat no sia perdonarli ningun delicte, y que la present constitutio sia duradora fins ales primeres corts.

Reuocatio deles Pragmatiques sobre la fortificatio y obres de Perpinya y Roses.

Cap. CXI.

ITem statuym y ordenam, que les pragmatiques per la contributio dela fortificatio deles obres de Perpinya y Roses per nos despedides sien reuocades.

Augment de salari de cent lliures per als Canceller, Regent la Cancelleria, y a quiscu dels Doctors deles tres sales dela Real Audientia.

Cap. CXII.

PEr quant per la incommoditat tant gran que de alguns anys a esta part, totes les coses del viure huma, son pujades en tants grans preus, que los Doctors del Real consell no es possible tractarse ab lo salari quels es estat constituhit per constitutions, ab la auctoritat que conue als qui estan en tant alt lloch. Per tant statuym y ordenam, ab lloatio y approuatio dela present cort, que als Canceller, y Regent la Cancelleria de assi al dauant quiscun any per ses terces sien assigides deles pecunies del General per llurs salaris cent lliures a quiscu, y als Doctors del Real consell ciuil, es asaber a quiscu dels deles tres sales cent lliures de manera que lo Canceller reba sis centes lliures, y lo Regent sis centes sinquanta, y cada hu dels altres Doctors sobredits, quatre centes lliures.

 Los

Los inquiſidors dela Heretica y apoſtatica
prauedat,ſempre y quant procehiran contra algun pres, impetit de crim
de Sodomia,y contra aquell ſera dada ſententia, per raho dela qual ſera
relaxat al bras ſecular,peraque aquella ſia executada, ſens hauerſe de fer
nou proces,ni recenſir los teſtimonis, hajen de guardar en fer lo pro-
ces,y donar la ſententia,la forma enla preſent conſtitu
tio contenguda.

Cap.CXIII.

PEr quant lo crim nefando de Sodomia es enormiſsim de-
uant Deu,y tots los faels Chriſtians,y per breu particular
impetrat per lo Emperador don Carlos de immortal me-
moria pare noſtre,eſta comeſa la conexenſa y caſtich enlos
regnes dela corona de Arago als Inquiſidors dela heretica
y apoſtatica prauedat acumulatiue,empero ab ſos jutges
ordinaris,o als qui de ells enla cauſa preuenē,ſtatuym y ordenam ab lloa-
tio y approuatio dels tres braſſos, que preuenint enla conexenſa los dits
inquiſidors, y fentſe lo proces per los dits Inquiſidors contra algu pres
per ells per lo dit crim,axi enla defenſa, com enla offenſa, ab interuentio
de vn doctor del Real conſell, y procehint en dits cars com ſe proceheix
en dits caſos ordinaris,fora del crim de heretgia,ab publicatio del nom y
cognom dels teſtimonis,y donantſe ſententia cōtra lo tal criminos ab vot
y parer deciſiu de aquell doctor,y de altres del dit Real conſell, que per
Nos ſerā nomenats en conſultors del Sant Offici,per lo qual ſe haje de fer
relaxatio al bras ſecular,ſia la tal ſententia executada ſens hauerſe de fer
nou proces,ni recenſir los teſtimonis,perque lo tal criminos ſia punit y ca
ſtigat ſegons ſos merits,y no ſe faſſa lo que vuy los Inquiſidors fan, q̄ los
reos de tan enorme crim, condamnen a galera tantſolamēt,per no hauer
de fer la relaxatio al bras ſecular, de hont ſe ſeguexē molts inconueniēts,
que per la vileſa y enormitat del crim nos poden explicar.

Les cauſes de extractions de officis de admi
niſtratiōs deles ciutats,viles,y lochs reals,y de confraries,y altres tocants
ala conexenſa y adminiſtratio de conſellers,pahers,y procuradors,cōſols,
jurats deles ciutats e viles,nos puguen euocar enla primera inſtantia, ala
Real Audientia,per qualitat de pobreſa,viduitat,o miſerabilitat, de qual
ſeuol quantitat que ſien,reuocant lo arbitre reſeruat al Loctinent
general enlo capitol 2.deles corts del any 1547.

Cap.CXIIII.

ITem ſtatuym y ordenam, ab lloatio y approuatio dela pre
ſent cort,que les cauſes de extractions de officis, y de admi-
niſtrations de aquells,deles ciutats viles y llochs Reals, cō
ſon de botigues de formēt,y obrers,vehedors, moſteſaphs,
clauaris, y altres officis per dites vniuerſitats comanats, o
creats y de confraries, y altres qualſeuol tocants a la cone-
xenſa y adminiſtratio de conſellers,pahers,procuradors,conſols, jurats, d
dita ciutat,viles, o llochs,y tambe de impoſitions nos puguē per qualitat
de pobreſa,viduitat,o miſerabilitat,euocar enla primera inſtantia ala Real
Audientia, de qualſeuol quantitat o ſumma que ſien reuocāt lo cap 2. de
les corts de lany 1547. En quant ſobre la euocatio de les dites cauſes dexa
ue arbitre del Loctinent general y Real conſell.

Ningun caualler, o altre perſona que gau
deſca de priuilegi militar per virtut de carta de comanda, o ſcriptura de
terç,o altra ſcriptura,o obligatio priuiligiada no pugue ſer perſonalmēt
pres ni poſat en preſo,y que ala preſent conſtitutio,ni a la del Rey en Pere
2.feta en la cort de Barcelona,çap.45.comenſant,Item que animals,
nos pugue,ençara que migenſant ſagrament,renuntiar.

Cap.CXV.

ITem per deferir al eſtamēt militar y ala auctoritat de aq̄ll
ampliant la conſtitutio del Rey en Pere 2. en la cort de Bar
celona,cap.26.que comēſa, Item que nul caualler, ſtatuym
y ordenam,ab approuatio,y cōſentimēt dela preſent cort,
que ningun caualler, o altra perſona que gaudeſca de pri-
uilegi militar, per rigor de carta de comanda,ſcriptura de
terç, o de altra qual ſeuol ſcriptura,eo obligatio priuilegiada,no pugue
perſonalment eſſer pres,o mes en preſo e que en aqueſta conſtitutio ni a-
la cōſtitutio del Rey en Pere 2.en la cort de Barcelona cap. 45. Comēſant,
Item que animals,en quant diu que no puguen eſſer executats als Caua-
llers armes ni caualls,no pugue en alguna manera encara migenſant ſagra
ment,eſſer renuntiat,e les tals ſcriptures,e obligations tant quāt toquē la
preſo, y les dites renūtiations,volem y declaram ipſo facto, eſſer nulles,y
de ninguna eficatia,o valor, ſoſpenent quant en aſſo la auctoritat als nota
ris de poder rebrer ſemblants çartes.

Que sia lleuat lo consell criminal, y erigida vna tercera sala de Audientia, y consell real de sis Doctors, los quals hajen de decidir les causes ciuils de tercera instantia, y que sien nomenats tres jutges de cort, los quals ab los dits sis Doctors, han de votar y decidir les causes criminals, y qui en dit consell ha de presidir, y del salari que han de tenir, y del que son obligats a fer axi los sis Doctors, com los tres jutges de cort, y q̃ lo aduocat fiscal pugue esser hu dels dits sis Doctors, y que la present constitutio sia duradora fins ala conclusio deles primeres corts.

Cap. CXVI.

PER major expeditio deles causes axi ciuils, com criminals, ab lloatio y approuatio de la present cort, statuym y ordenam, que sia lleuat lo consell criminal, y que se erigesca vna tercera sala de la Audientia, y consell Real, en la qual sien posats sis Doctors, que en dita tercera sala se tracten tan solament les causes ciuils de la tercera instãtia, y que pera les causes criminals se creẽ tres jutges de cort per nos nomenadors, los quals fassen tots los processos e instruescan aquells, y pera votar, y decidir los dits tres jutges de cort se junten ab los Doctors de dita tercera sala, y ab aquells juntamẽt ab lo aduocat fiscal, lo qual pugue esser vn dels sis, se fassẽ, y espedescan totes les causes criminals y q̃ en dita tercera sala presidesca lo Regent la Real Cancelleria, quant se tractaran les causes criminals, y en sa absentia, o impediment lo mes antich Doctor de dita sala, y quant se tractaran les causes ciuils dela tercera instantia haje de presidir dit Doctor mes antich, đla dita tercera sala, y que los dits tres jutges de cort, hajen de anar tots los dias juridichs ala preso, y alli estar tres hores, es asaber del primer dia del mes de Maig, fins al darrer de Setembre, de les tres hores fins ales sis, y del primer dia del mes de Octubre, fins al darrer de Abril, de les dos fins a les sinch hores, a efecte đ exigir les depositions e instruhir processos y fer lo demes que conuindra, y que lo consell se haje de tenir per les causes criminals, demati a les mateixes hores ques te lo consell ciuil, y que vn dia part altre los Doctors de dita tercera sala se hajen de juntar pera fer y decidir les causes de dita tercera instancia los despres dinars en casa đl Loctinẽt general, tres hores, ço es les mateixes que se ha dit que los tres jutges de cort, han de estar en la preso, y vltra de aço hajen de tenir vberts los studis les hores que los altros Doctors dela Real Audientia son obligats, exceptas los dias que tindran consell, apres dinar en los quals no hajen de obrir

obrir sino de la vna ales dues hores, y lo mati com los demes Doctors de les dues sales, e que pera dita tercera sala Nos fassam electio dels Doctors quens parra mes conuenir, prenent dels qui fins vuy son del consell criminal, o dels que son de la Real Audientia ciuil, e los Doctors que fins vuy son estats del dit consell criminal, si seran assumpts pera dita tercera sala, o per alguna de les altres dues de la Audientia ciuil, o si restaran jutges de cort, retinguen la ansianitat, y les mateixes prerogatiues que vuy tenen, Declaram empero, que en cars algu, o alguns de dits jutges de cort, seran impedits, o absents del lloch a hon se celebrara la Real Audientia en lloch de aquell, o aquells, hajen de fer lo excercici de jutges de cort, lo Doctor, e Doctors mes nous de dita tercera sala, los quals no res menys continuẽ entre tant les causes ciuils de dita tercera sala, e quant se duptara si alguna causa sera ciuil, o criminal, en la decisio de dit dupte se guarde lo que esta dispolat enla cort de lany 1564. E per salari ordinari, a cada hu de dits tres jutges de cort, sien donades cada any sinc centes lliures moneda Barcelonesa, pagadores per terces de diners del general de Cathalunya, e a cada hu dels sis Doctors de dita tercera sala noua, per salari ordinari cada any de diners del general de Cathalunya, se done tant quant muntaran lo salari ordinari, y guanyables de cada hu dels doctors deles dues sales antigues dela Audiẽtia ciuil, y que de aço sels fassa cõpte y pagamẽt cada terça de diners de dit general de Cathalunya, sens que los Doctors deles dites dues sales antigues, tinguẽ a fer part de sos guanyables als de la tercera sala noua, tot lo demes per diuerses altres constitutions, statuit en los altros Doctors dela Real Audiẽtia axi en lo poder, auctoritat, cars de absentia, e impediment, per lo qual se hagues de dar adjunct se entenga esser statuit ab cada hu dels Doctors de dita tercera sala, e que la present constitutio axi en respecte de la extinctio del consell criminal, com de la erectio dela tercera sala sia duradora fins ala conclusio deles primeres corts.

Al Hospital general de la ciutat de Barcelona, de pecunias del general sien donades, mil y dos centes liures quiscun any, y que sia duradora la present cõstitutio fins ala conclusio deles primeres corts.

Cap. CXVII.

ITem per subuentio de les moltes y continues miseries pateix de ordinari lo Hospital general de Sancta Creu de Barcelona, a causa deles moltes despeses y gastos sustẽ ta en alimentar los molts malalts,

malalts, y altres miſerables perſones que alli ſe alimenten, ſtatuym y ordenam que quiſcun any, de pecunies del general ſien donats, y pagats al dit Hoſpital general, mil y dos centes lliures, durador lo preſent capitol fins ales primeres corts.

Actes de cort.

Lo Relador dins trenta dies apres que algun encarcerat haura oppoſada la exceptio de guiatge, o mala captura, ſia obligat a declarar ſobre dita exceptio, ſots les penes en lo preſent capitol contengudes, e haja tanſolament lloch en las cauſes criminals, e no ciuils.

Cap. I.

Rimeramēt. Placia a v, Mageſtat, ab conſentiment y approuatio de la preſent cort, ſtatuyr, ordenar, y manar, que hauent algu encarcerat, allegat exceptio de mala captura, o de guiatje, en lo proces, tal exceptio ſe haje de declarar, per los Doctors del Real conſell, dins quinze dies, comptadors del dia que la exceptio ſera oppoſada, paſſat lo qual termini, lo qual ſie precis, y perēptori, ſino ſera declarat, ſobre dita exceptio ſe entēga la declaratio, eſſer feta en fauor del Reo, y que aço haje tambe lloch, en los officials ordinaris. Plau a ſa Mageſtat, q̄ lo relador haje a declarar dins trēta dies, lo que ſera de juſticia, ſobre la exceptio de guiatge, o mala captura oppoſada, y que paſſats los trenta dies, ſi noy haura declarat, perda lo ſalari del offici de tots los dias, que tardara mes a declarar, y ſe entenga en les cauſes criminals, y no ciuils.

Que contra perſona preſa nos puga fer laudamentum curiæ, ni lo fet abans executarſe.

Cap. II.

Tem encara que lo vſatge, Auctoritate et rogatu, lo ſegon, ſie per los Doctors, pratichs, y per lo ſtyl comu declarat, attenta la mente, y intentio de dit vſatge, que a perſona que es en poder dela cort nos pot fer laudamentum curiæ, pero pera lleuar tota manera de difficultat, y diſputa, ſuppli-

ſuppliquen a V. Mageſtat, los tres braſſos dela preſent cort, li placia declarar y poſar per conſtitutio, o capitol de cort, que a perſona preſa nos pugue fer laudamentum curię, y ſi cōtra algu que no ſera encarcerat ſera fet, comparent aquell tal deuant lo Loctinēt general, o deuant lo jutge, perq̄ pugue poſarlo en preſo no haje lloch lo laudamētum curiæ, ni pugue eſſer en res executat, tota altra interpretatio lleuada, Plau a ſa Mageſtat, que to ta hora que alguna perſona ſera en la preſo, nos puga fer laudamentum curiæ, en ſos bens y que ſi eſſent fet dit laudamentum curiæ, contra alguna perſona aquella ſe preſentara dins la preſo, y ſera ſcrita en lo libre dels preſos ceſſe en tot la executio del dit laudamentum curiæ, contra los bens del qui ſera poſat en los carcers Reals de ſa Mageſtat, o de ſon Loctinent general.

En lo deles manlleutes ſia guardat lo acoſtumat, y que lo Cap. 2. deles corts del any 1564. ſia porrogat fins ala concluſio deles primeres corts.

Cap. III.

Tem per quant V. Mageſtat ab lloatio y approbatio dels tres braſſos, en les corts prop paſſades de lany 1564. en lo cap. 2. Que comenſa, E per quant es mes juſta raho, ſtatuy, y ordena, que ſi algu ſera tret dels carcers, o de qualſeuol altre detentio a manlleuta, ara ſia a requeſta de dies, ara ſia ab reincidentia, o de qualſeuol altra manera, encara que en la prouiſio hi ſia la clauſula, donec alter ſit prouiſum, o qualſeuol altra, la dita manlleuta, y obligatio, tant del Principal, com deles fermanſes, no dure, ni ſe entenga durar, ſino per dos anys tant ſolament, y que aquell capitol fos durador fins ala cōcluſio deles primeres corts. Per ço ſupplica la preſent cort a V. Mageſtat li platia perpetuarlo, peraque per toſtemps, ſia la diſpoſitio de dit capitol de cort duradora, axi empero, que les dites mālleutes no duren ſino per vn any y vn dia, y paſſat lo dit any y dia ſian extinctes y anullades. Y per quāt cōforme a dret y juſticia, ſi algu ſera lliurat a manlleuta, y donades fermances per algun cars, ſi apres de nou comet algun altre delicte, la obligatio y manlleuta per ell y ſes fermances feta, nos deu extendre al cars y delicte apres dela tal manlleuta comes, Suppliquen los tres braſſos a V. Mageſtat li platia ſtatuyr y ordenar, que en tal cars ſi lo qui haura preſtat la manlleuta, o ſes fermances ſeran requerits, que lo delinquent ſe repreſente, o ſie repreſentat juxta forma dela obligatio per ell

ell y ſes fermances feta, no puguen caure en la pena a la qual ſe ſon obligats ſens que primer ſia guiat per lo nou cars, per ell comes, a fi y effecte que la preſentacio ſe haje de entendre, de eſſer feta tantſolamẽt per lo cars per lo qual fonch la manlleuta preſtada, la qual no pugue eſſer renouada, y repreſentantſe no ſe pugue conexer del nou delicte, no obſtant qualſeuol vs, o verdaderament abus ſobre aço, fins al preſent fet, e que no puguen los manlleutats en lo acte de la mãlleuta renuntiar al benefici de la preſent conſtitutio, y en cars que renuntiaſſen la tal renuntiatio no valega, y ſia nulle. Sa Mageſtat, es ſeruit ques guarde lo acoſtumat, y que lo cap. 2. de lany ſexãta quatre, ſia porrogat fins ala concluſio deles primeres corts.

Confir. in cur. anni. 1599. cap. pº [illegible] ad futuros

Per donar amenjar a Bandolers ningu ſia

pres ſens prouiſio de jutge feta en eſcrits, y que eſſent en la preſo ſels publique la enqueſta, com ſe publique en cauſa ordinaria.

Cap. IIII.

PER quant en lo preſent principat de Cathalunya, comtats de Roſſello y Cerdanya, y ha moltes caſes ſolitaries y altres llochs de molt pochs vehins, q̃ los habitants alli eſtan ſubjectes a molts mals tractes d̃ lladres d̃ pas, y altres delats vulgarment nomenats bandolers, que ſino fan lo que volen, no ſols ales voltes los maltracten: pero los maten, y roben quant tenen, com de molts ſe es viſt, y no conſiderant lo perill en que eſtã, y que no poden reſiſtir als dits malfactors, ans ſon forçats ſufrir que menjen ço del ſeu, de algun temps a eſta part, ſe es inuentat que contra eſtos qui tenen llurs caſes ſoles, o habiten en llochs petits, y de poca poblatio, ſe proueheix com a fauctors de criminoſos regaliats publicats per foragitats de pau y treua, y de altra manera criminalment, a inſtantia del procurador fiſcal, yls porten preſos ales preſons comunes dela ciutat de Barcelona, yls compoſen ab diuerſes quãtitats, de manera, que ab eſtos procehiments ſe han tret molts diners per la theſorcria general, lo que es cert contra la ſancta intentio de V. Mageſtat, y en gran dany de molta pobre gent, Perço ſuppliquen los tres braſſos a V. Mageſtat, li placia ab llur conſentiment y approuatio, ſtatuyr y ordenar, que nos pugue procehir contra alguna perſona per proces de fauctoria, o altrament, per hauer acullit en ſa caſa, o donat amenjar a bandolers, o ſaltejadors de camins, y altres facinoroſos, eſſent la tal caſa ſola y apartada de altres, o en lloch de manco de vint caſes, ſi ja no conſtas plenamẽt que en altres caſos foſſen eſtats fauctors dels dits

crimi

criminoſos reuocant tots abuſos per los officials de V. Mageſtat, acerca de aço fets y ſilo contrari ſe fara, no ſols lo jutge caygue en les penes impoſades, contra los contrafahẽts a conſtitutions de Cathalunya, pero ſia obligat a refer tots los danys, y deſpeſes que patira aquell contra qui ſera procehit. Plau a ſa Mageſtat, que per hauer donat amenjar a bandolers, ningu ſia pres ſens prouiſio de jutge, feta en eſcrits, y que eſſent ala preſo ſels publique la enqueſta dins lo mateix temps que ſe ha de publicar enles enqueſtes ordinaries.

Lo gouernador de Roſſello y Cerdanya,

tinga la Audientia en la caſa deſtinada en la vila de Perpinya pera dit effecte, quant aquella eſtara obrada decentment aconeguda de ſa Mageſtat, o de ſon Loctinent general.

Cap. V.

COm per Commoditat dels litigants y haje en la vila de Perpinya lloch deſtinat, pera tenir lo conſell dela gouernatio, dels comtats de Roſſello y Cerdanya, lo qual ſe diu la Audientia del gouernador general, Supplica la preſent cort, a V. Mageſtat, li placia ſtatuyr y ordenar, que lo portãt veus de general gouernador en dits comtats, no pugue tenir lo conſell deles cauſes, y negocis ques tracten en dita gouernatio, axi ciuils com criminals ſino en dit lloch nomenat Audientia, ja per dit effecte deſtinat, ni los altros ordinaris ſino en llurs corts, ſaluat en cars de malaltia, y no altrament, fors les penes contra los violadors de les conſtitutions ſtatuides y ordenades. Plau a ſa Mageſtat, ques tinga en dita caſa la Audientia, quant eſtara obrada decentment, a conexenſa de ſa Mageſtat, o de ſon Loctinent general.

Les parts ſien obligades a fer memorials

en fet en les cauſes ciuils, al temps que aparra al relador de la cauſa, o Audientia Real, ab la forma en lo preſent capitol contenguda.

Cap. VI.

Per facilitar la intelligentia dels negocis ciuils, ques tracten en la Real Audientia, y perque la vna part y altra, mes puntualmẽt pugue ſaber les pretentions, de ſon aduerſari y deduyr lo que con-

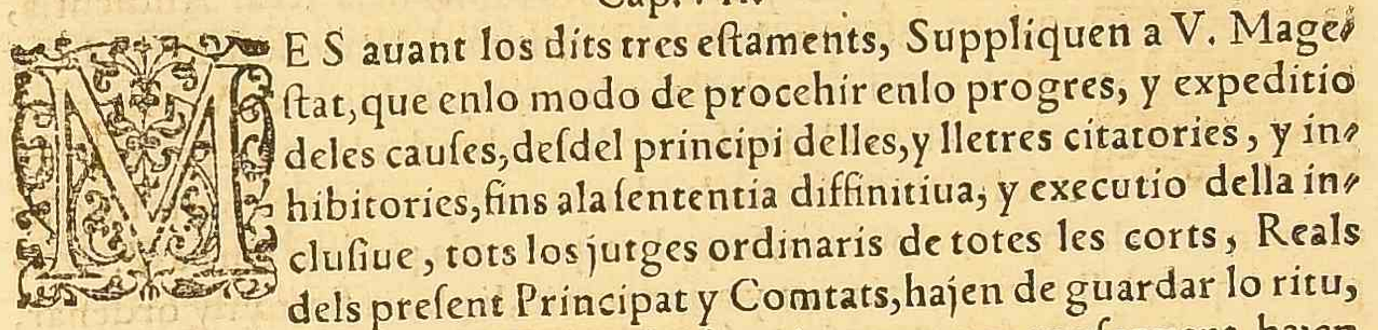
uinera

uindra a llur justitia, y los jutges no sols ab suspectio dels processos, mes encara ab la concordia del fet que moltes voltes resultara de llurs memorials, puguen ab mes certitut y puresa declarar, lo que sera de justitia, supplica la present cort a V. Magestat, que ab llur consentimēt y approuatio li placia statuyr, y ordenar que axi lo actor, cō lo reo, en totes les dites causes ciuils, hajen de fer llur memorial en fet, del contengut y prouat enlo proces, y lliurar aquell al relador dela causa, dins quinze dies apres que per dit Relador, etiam per son mer offici ne seran requests, y apres lo dia, y hora, que perdit Relador los sera asignat, hajen les dites parts acudir en casa de dit Relador ab llurs aduocats, per fer combinatio de vn memorial, y altre, per prouar si ab la interueniencia del Relador, porā en tot, o en part concordar, y del que ya de dits memorials en fet, y apres ab la interuenientia del Relador, restara entre les parts, concordat sobre lo fet, y prouat en proces, sia perlo notari dela causa fet vn memorial apart, encōtinent en presentia del Relador, y de les parts, y llurs aduocats, y fermat, de ma de dits aduocats, lo qual memorial, axi originalment, fermat per dites aduocats, sia cosit enlo original proces, y dels articles que no seran poguts concordar, sen fasse vn altre memorial, peraque de aquells caps en que seran tant solament discordes, se pugue proposar lo dupte, en la Audientia, y en ella llegir, y apuntar les proues, que seran en lo proces, sobre aquell article de que se haura fet dupte, y discordat entre les parts, y feta enla Real Audientia, resolutio de dits duptes en fet, hajen de notificar aquella ales parts, peraque certificats de la veritat, de tot lo fet resultant del proces, puguen los aduocats de les parts, fer los memorials en dret, sobre los duptes que resultaran de dit fet, per los quals sian donats a quiscuna deles parts vint dies precisos, y peremtoris, passats los quals haje lo Relador fer la decisio de aquella causa a soles en sa casa, si li sera comesa, ad decidēdum, o ab la conclusio, en la Real Audientia, si sera deles majors, dins trenta dies apres immediadamēt seguents, sens poder porrogar dit termini, sino encars de absentia, o malaltia, sots les penes en lo capitol dela obseruança cōtengudes. Plau a sa Magestat, en les causes, y al temps que parra al Relador de la causa, o ala Audientia Real.

Los processos de les causes ques portaran deuāt los jutges ordinaris, en primera instantia sien denuntiats per mostrar que se ha conclos en aquells, y que nos puguen apres euocar a la

Real Audientia, ab qualitat de Viduitat, pupillaritat, o pobresa.

Cap. VII.

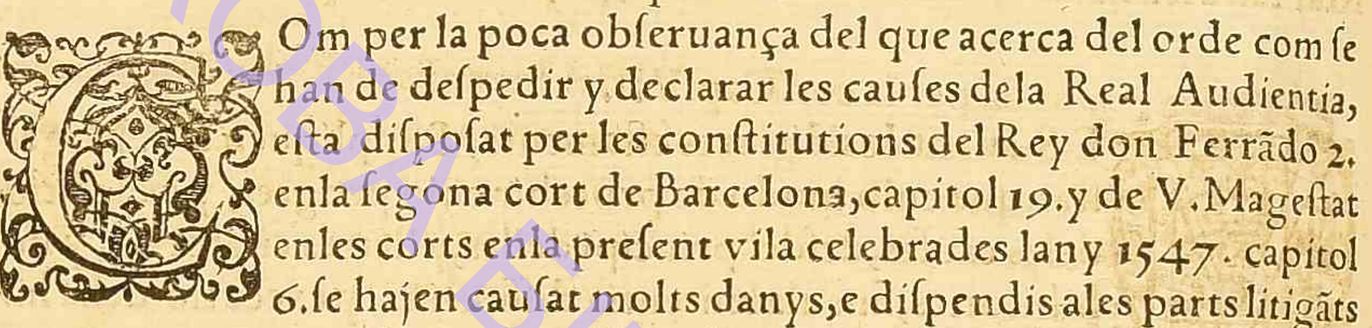

ES auant los dits tres estaments, Suppliquen a V. Magestat, que enlo modo de procehir enlo progres, y expeditio deles causes, desdel principi delles, y lletres citatories, y inhibitories, fins ala sententia diffinitiua, y executio della inclusiue, tots los jutges ordinaris de totes les corts, Reals dels present Principat y Comtats, hajen de guardar lo ritu, y orde judiciari, y styl dela Regia Audientia, y com per consegu ent hajen apres de passats tots los terminis probatoris, e instructoris del proces, fer prouisio que sia tingut per denuntiat, lo que importa esser declarat, que es conclos enla causa, y esta en punt de poderse en ella donar sentētia diffinitiua, y no sie just que estant la causa en tal punt, se lleue la diffinitio al jutge ordinari, qui es instruit dels merits della. Perço placia a V. Magestat ab lloatio y approuatio d̄ls dits tres brassos, statuyr, y ordenar, que apres dela prouisio feta per lo tal jutge ordinari, que lo proces sia tingut per denuntiat, no pugue aquella causa esser euocada ala Real Audientia, y si de fet se euocas, y les lletres citatories, y inhibitories se presentassen ala part, y al jutge ordinari, en tal cars, pugue lo dit ordinari procehir a donar, y publicar la sententia diffinitiua, no obstant la dita citatio, y inhibitio, y sens incorrer ell, ni la part citada, en vici algu de attentats, o altres nullitats. Plau a sa Magestat, que los ordinaris denuntien los processos, per mostrar, que se ha conclos en aquells, enles causes de primera instantia, y que feta dita denuntiatio, nos pugue euocar ala Real Audientia, ab qualitats de pupillaritat, viduitat, o pobresa.

Los Reladors enla expeditio deles causes

los seran comeses, hajen de seruar lo orde que esta disposat per les constitutions, fetes axi per lo Rey don Ferrando segon, enla segona cort de Barcelona, capitol 19. y per sa Magestat enlas corts del any 1547. capitol 6. sots les penes contengudes enla constitutio, vulgarment dita dela obseruança, Reseruat empero arbitre ala persona Real sola, y no de son Loctinent, de poder manar expedir les causes que li apar ra mes conuenir, sens seruar la dita forma.

Cap.VIII.

C Om per la poca obseruança del que acerca del orde com se han de despedir y declarar les causes dela Real Audientia, esta disposat per les constitutions del Rey don Ferrādo 2. enla segona cort de Barcelona, capitol 19. y de V. Magestat enles corts enla present vila celebrades lany 1547. capitol 6. se hajen causat molts danys, e dispendis ales parts litigāts majorment ales que son pobres, Supplica per ço la present cort a V. Magestat, que ab llur consentiment y approuatio, li placia statuyr y ordenar, que si per les parts sera deposat lo salari, lo Relador enla expeditio deles causes li seran comesas, haja de seguir lo orde que ab dites constitutions esta disposat, sens altra instantia, y diligentia, y aquell no pugue dit Relador interrompre per ninguna causa, o raho, sots les penes contengudes enla constitutio, vulgarment dita dela Obseruança, y altres, contra los violadors de constitutions statuydes, y ordenades. Entes empero, que si per falta de instantia de alguna deles parts, la sententia dexara de publicarse pugue diuidir lo salari de aquella causa, com si la sententia fos publicada, pus empero sia escrita enlo proces, y lliurada al Canceller, Vicecanceller, o en son cars al Regent la Cancelleria, feta fee per algu de dits Presidents, enlo mateix albara del salari que no esta per lo Relador de ser publicada, peraque ab dita certificatoria del President los Deputats puguen saber, que lo salari de dita causa entra en diuisio y compartiment, y feta dita certificatio al peu dela polissa del salari per algu dels Presidents, sia tornat lo proces al Relador, peraque tinga custodia dela sententia, fins que a instantia de alguna deles parts sia publicada. Plau a sa Magestat, reuocant tots abusos. Reseruant arbitre ala Real persona sola, y no de son Loctinent general de manar expedir les causes, que li parra mes conuenir.

Les causes denuntiades han de ser conti

nuades en vn llibre conforme esta disposat enla cōstitutio feta enles corts de Monço, capitol 18. enlo any 1542. y que dites causes denuntiades, y les ques denuntiaran, se hajen de continuar per orde de llur antiquitat en vn llibre, sie segons enlo present capitol esta contengut, y del que son obligats a fer lo Canceller, y Regent la Cancelleria, y lo President de la tercera sala, reseruat empero ala Real persona sola, y no de son Loctinent general, de manar expedir la que mes li parra conuenir.

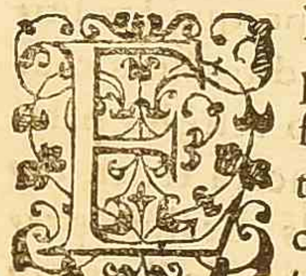
Cap.

Cap. VIIII.

Lat sia per la constitutiō del Serenissim Rey y Emperador don Carlos de gloriosa memoria pare de V. Magestat, enles corts celebrades enla present vila d Mōço lo any 1542. capitol 18. comensant: Perque los litigants, estigue disposat, que totes les causes denuntiades ab lo orde y forma en dita constitutio exprimits, fossen continuades en vn libre, lo qual estigue en casa del Prothonotari, o son Loctinent, y aquell sens salari algu fos communicat a tots los quil voldrien veurer, perque los litigants puguessen saber en quin orde, y quant se han de fer dites llurs causes, Empero com ab la dita forma del libre tantsolamēt no restē les parts ab sufficient noticia en quin lloch estan llurs causes, y si encara tenen necessitat de informar de llur justitia, y donar los memorials, de llurs pretentions, y per causa de dita ignorantia, soliciten la expeditio de llurs causes abans de hora, consumint llurs temps, y patrimoni per hostals, y altrament, fora llurs cases, anant molts anys darrera los jutges: per obuiar a tants notables danys, y dispendis deles parts. Supplica la present cort a V. Magestat, que ab llur consentiment y approuatio li placia statuyr, y ordenar, que encontinent apres dela celebratio deles presents corts, totes les causes denūtiades, y ques denūtiarā per los Doctors dela sala dl Cāceller, se hagen per lo orde de llur antiquitat de cōtinuar en vn libre, y los dela sala del Vicecanceller, y en son cars del Regent la Cancelleria, se hajen per lo mateix orde de llur antiquitat de continuar en altre libre, y aquells hajen de ser posats enles mateixes instanties a hont los dits Presidents tindrā llurs Audienties, peraque sien manifestes a tots los litigants, y en dits llibres de ma propria de dits Presidents, o en presentia sua de llur manamēt se haje encontinent de borrar lo nom dela causa, que per son torn sera per sententia diffinitiua declarada, o ab concordia de les parts, y altrament per renuntiatio de alguna dellas, renuntiada y enla tercera sala, que V. Magestat a supplicatio dela cort sera seruit erigir, estiga tambe semblant llibre en poder del mes antich Doctor de dita sala. Plau a sa Magestat, reuocant tots los abusos, reseruant arbitre ala Real persona sola, y no de son Loctinent general de manar expedir les causes que li parra mes conuenir.

Supplications ni scedules en escrits de si auant enles causes ciuils que se aportaran enla Real Audientia, no sien ad meses sino enlos casos exceptats, ans be tot lo que se offerira enlo judici, ara sia en altercats, o altre qualseuol incident, se haje de deduhir de paraula, y ques serue lo mateix enlos processos y causes de segona, y tercera instantia, y enlos processos de liquidations, majors deliberations, y executions.

Cap. X.

Perque la experiencia del passat ha mostrat, que la multiplicatio de supplications, y scedules, que los Aduocats fan en escrits en casos no necessaris, y los altercats voluntaris, fins assi son estats molt gran part de fer grans processos, y axi diferir la declaratio deles causes. Perço per abreuiar los plets, y facilitar la expeditio deles causes, y tambe per relleuar ales parts deles despeses voluntaries ques fan vuy ab los Notaris, Supplica la present cort a V. Magestat, que ab llur lloatio y approuatio li placia statuyr y ordenar, que les supplications, y scedules en escrits, sino enlos casos exceptats, que apres se diran, no se admetan de assi auant enles causes ciuils, que se aportaran enla Real Audientia, ans tot lo que se offerira en aquell judici, ara sien altercats, o altre qualseuol incident o emergent, per les parts se haje de decidir de paraula, y no en escrits, y tãbe per lo jutge sien decidits verbalment, e si per error o altrament supplications, o scedules, o altres deductions deles parts serã rebudes en escrits, o prouehides, nos pugue hauer raho de aquelles, ni se pugue comptar entre les fulles del proces, ni per aquelles pagar alguna cosa al Notari, y asso procehesca, y se haje de seruar tambe enlos processos y causes de segones, y terceres instanties. Plau a sa Magestat, y que lo mateix se guarde enlos processos de liquidations, y majors deliberations, y executions.

La ressecatio y compartiment dels Notaris, que escriuen enla sala se fassa, segons sera ordenat per los Presidents, y que a cada hu dels Doctors dela Real Audientia los sian assignats Notaris, los quals escriguen los processos que respectiuament dauant de aquells se ventilaran, y hajen de assistir en los estudis de aquells les hores que

que tindran vbert, y hajen de tenir y aportar vn llibre registre, o dietari, y del que se ha de continuar en dit llibre, y del que toca a fer al Notari, y la forma ha de tenir lo Relador en decidir los altercats, y que sia reuocada la constitutio del any 1547. capitol 4. en quant enla prossecutio y decisio dels altercats, dona altra forma dela contenguda enlo present capitol, y que sia duradora fins ala conclusio deles primeres corts.

Cap. XI.

Per quant la dita cort confia que V. Magestat resecara lo numero excessiu dels Notaris que seruien enla Sala, assignant a cada hu dels Doctors dela dita Real Audientia tres o quatre notaris que escriguen los processos que respectiuament deuant de cada hu de ells, se vẽtilarã, y que los dits notaris les hores que los dits Doctors dela Real Audientia tindran vbert son estudi, y daran ales parts Audientia en ses cases assistiran tots los dits Notaris, y cada hu de ells ab lo Doctor a qui sera, assignat per Notari, lo que se enten sera de grandissima vtilitat, pera la breu expeditio deles causes, Suppliquen los tres brassos a V. Magestat, que ab llur approuatio y consentiment li placia statuyr y ordenar, que los dits Notaris ales hores sobredites hajen de assistir personalment enles cases de dits Doctors, y cada hu de dits Notaris haje de tenir y aportar vn llibre, eo registre, o dietari, enlo qual se hajen de continuar tots los incidents y prouisions verbals, que en dites causes se faran, y la part qui voldra deduhir alguna cosa de paraula, fassa citar primer ala part altra, o a son procurador en escrits, ab prefixio de dia y hora, la qual citatio haje de expedir lo Notari, sens esperar de tenir especial comitio, ni manament del jutge, o Relador dela causa, e citada dita part contraria, lo dia y hora assignat, essent aquell present, o ab contumatia absent la part que haura obtenguda dita citatio, deduhesca de paraula tot lo que voldra, e lo jutge e Relador, oydes les parts, eo sos Aduocats verbalment prouehesca lo que sera just, e si hi tindra dupte, feta paraula ala Real Audientia, o sens ella, apres fara dita prouisio verbalment, dita prouisio per lo Notari de la causa, se haje de continuar en lo dit llibre o Registre, y dita prouisio tant solament apres haje de continuar en lo dit proces,

 sial-

si alguna deles parts ho demanara, reuocãt la cõstitutio dl any 1547. cap. 4. en quant enla prosecutio y decisio dels altercats, dona altra forma dela contenguda enlo present capitol, entenent que en dit verbal nos pugue tractar en aquest cars, sino del altercat, o incident, o emergent de aquell, y que sia la present constitutio duradora fins ala conclusio deles primeres corts. Plau a sa Magestat, y que la ressecatio y compartiment dels Notaris se fasse segons sera ordenat per los presidents.

Denuntiat lo proces no se admeta sino

scedula ab la qual se demane ser asignat a sententia, exceptada vna volta, y no mes, encara ques demanas per restitutio in integrum, quant alguna deles parts migensant jurament aduerara algun acte, o actes, o altres scriptures, serli vingudes nouament a notitia, la qual producta se haje de fer en escrits, y se haje de especificar lo contengut enlo present capitol, y pera traurer los actes, no sels pugue donar dilatio de mes de dos mesos precisos, y peremptoris, y si la producta no sera conforme al que sera narrat, ab la supplicatio ab la qual la part haura produhits los actes, caygue enla pena enlo present capitol contenguda, y que se entega lo disposat ab lo present capitol, solament enles parts ales quals es licit supplicar dela sententia diffinitiua, proferidora, y que sia durador lo present capitol, fins ala conclusio deles primeres corts.

Cap. XII.

Tem suppliquen los dits tres brassos a V. Magestat li placia ab llur consentiment statuyr y ordenar, que feta la prouisio dela denunciatio del proces, no sien admeses supplications, scedules, ni productes de actes, y instruments, sino la sola scedula en escrits, ab la qual se demane esser asignat a sententia, sino en cars que per esser vingut de noua notitia de alguna deles parts, ab lo jurament acostumat, del qual vol produhir, enlo qual cars no pugue esser admesa la tal producta, encaraque la part jure que nouament sien vinguts a sa notitia lo acte, o actes, y altres scriptures que voldra produhir, sino vna volta sola, y no mes, encaraques demane per restitutio in integrum, y esta vegada, q ab lo dit juramet li pora ser concedida, quant ho demanara, sia ab scriptura, enla qual clarament haje de indiuiduar y narrar lo que lo acte, o actes, que entenen produhir

produhir contenen a si, y effecte que lo jutge pugue entendre si fan ala decisio dela causa, y si se narrara, que los tals acte, o actes, estan en poder de altri, y se demane temps pera traurels, y produyrlos, no se li pugue donar en manera alguna dilatio de mes de dos mesos, precisos, y peremptoris, y si apres se veura que lo acte, o actes ques produyran no son conformes al que es dit que contenie, caygue la part produynt en pena de vint y sinch ducats applicadors als pobres del Hospital, y que la present constitutio sia duradora fins ala conclusio deles primeres corts. Plau a sa Magestat, entenent tot lo sobredit enles parts solament, ales quals es licit supplicar dela sententia diffinitiua proferidora. *Confir. in cur. 1599. cap. 9.º - diy. ad futurus*

Lo Relador axi les causes de primera in-

stantia, com les de appellatio dels ordinaris, que no seran majors de quatrecentes lliures, pugue asoles decidir aquelles, y dela forma han de seruar enles decretacions de semblants causes que se euocaran ala Real Audientia lo Canceller, Vicecanceller, y en son cars Regent la Cancelleria, y que les causes majors de quatre centes lliures, sens asignar Conrelador en aquelles, se hajen de decidir a sola relatio del Relador, feta conclusio enla Real Audientia, y que sien reuocades les constitutions que disposauen, q enles causes de sinch centes lliures, se hagues asignar Conrelador, y que sia duradora fins ala conclusio deles primeres corts.

Cap. XIII.

Tẽ supplica la present cort a V. Magestat, li platia statuyr y ordenar, ab llur consentimẽt, q cada hu dels Doctors dela real Audiẽtia, enles causes d appellatiõs dels Ordinaris, pugue a soles, y sens cõclusio feta en dita Real Audiẽtia, conexer, diffinir, y sententiar, no excedint les dites causes summa o valor de quatre centes lliures, y que enles decretations, y comitions ques faran, enla supplicatio dela introductio dela causa per lo Canceller, Vicecanceller, y en son cars lo Regent la Cancelleria, haje de decretar enla seguent forma, Audiat, colligat, & super intermediis debite prouideat, & si nõ est maior quadringẽtarũ librarũ decidat, Per q ab aquexa decretatio se entẽgue q noy ha necessitat d ferse altra pera decidir, sino qlo relador tot sol, sens fer cõclusio enla real Audiẽtia pot decidir tal causa

 Empero

Empero totes les altres causes que seran majors de quatre centes lliures, sien decidides ab conclusio feta enla Real Audientia, a sola relatio del Relador, sens hauer de assignar conrelador, reuocades en asso les constitutions fins assi fetes, que disposauen, que enles causes de sinch centes lliures o majors, se hagues de assignar conrelador, y que la present constitutio sia duradora fins ala conclusio deles primeres corts. Plau a sa Magestat, y que lo mateix sie enles causes dela primera instantia.. confir. in cur. 1599 cap. p° vsque ad futuras

La constitutio del any 1503. capitol 21. que parla dels officials que han de anar a fer les executions de sententies Reals sia seruada, y lo que esta disposat en aquella, se entengue fins en dos centes lliures tantsolament.

Cap. XIIII.

fo. 14. ITem per relleuar ales parts condemnades de excessiues despeses enles executions que contra ells se faran, Supplica la dita Cort a V. Magestat li placia ab llur approuatio y consentiment statuyr y ordenar, que per ningunes executions de sententies diffinitiues, o interlocutories dela Real Audiē tia, nos puguen trametre Algutzirs, Notaris, Porters, o altres officials de Barcelona en fora, pera fer les tals executions, sino fos per quantitat, o valor que passas de mil lliures, ans totes les letres executorials en causes menors de mil lliures se hajen a dirigir als ordinaris Reals, o de Barons qui hajen de fer la executio conforme al thenor de elles, y si los dits Ordinaris eren negligents en ferles puguen esser punits a arbitre del Loctinent general, o en son cars del Portant veus de general Gouernador. Plau a sa Magestat que se serue la constitutio del any mil sinch cēts fo. 14. y tres capitol vint y hu, y que la dispositio de aquella se estengue fins en dos centes lliures tantsolament.

Offerintse les vaccations de les Esglesies y beneficis nomenats enlo present capitol, sa Magestat tindra molt particular memoria de proueyr ala Vniuersitat del estudi general de Leyda, del que se li supplica.

Cap. XV.

Notoria

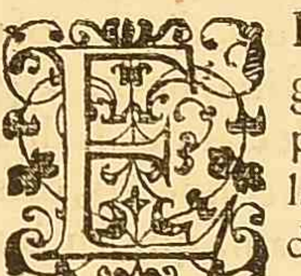
NOtoria cosa es a V. Magestat, y no sols a tots los tres regnes dela corona de Arago, y altres subjectes a V. Magestat pero per tota la christiandat, lo gran fruyt que ha fet per lo passat, la vniuersitat general del studi de la ciutat de Leyda, instituida ab molts priuilegis, y prerogatiues per lo inuictissim Rey don Iayme, primer dit lo Conquistador, de immortal memoria, y que de aquella vniuersitat son exits molts principals Doctors, dels quals V. Magestat, y tots sos predecessors, de gloriosa memoria, se son seruits peral regimēt, y administatio đ justitia, de sos Regnes, y estats, y com cōforme ala varietat del temps, es molt clar que la dita vniuersitat, al dia de vuy te molt poca renda perals salaris condecēts, dels Catredatichs, y altres ministres de ella, lo que tambe es causa que en los estudiants falte lo bon regiment que serie menester. Perço los tres braços humilment suppliquen a V. Magestat, sie seruit que enles prouisions ques faran quant vaguen los Archebisbats de Tarragona, Çaragoça, y Valencia se impose sobre los fruyts de aquells per la sede Apostolica, y ab auctoritat de aquella, y tambe sobre los altres Bisbats, de la matexa corona, que parra poder ho supportar, quant vagaran, y sobre lo de Tortosa, que al present vaga, y tambe per vnio de beneficis Ecclesiastichs fins ala suma y quantitat de sis milia lliures Barceloneses per cada any, vltra dela poca renda que vuy te, que no arribe a mil y quatre cēts ducats, y en la dita vniuersitat general, y estudi se pugen assignar los salaris que conue, peraque persones celebres alli lligē en totes facultats, y sciencies, y elliga ordenada ab virtuosa policia, y deguda quietut de totes les persones, que lligiran, estudiaran, y residiran en dit estudi, attes majorment, que per V. Magestat, esta prohibit, que nos vaje a estudiar en les Vniuersitats de França, y altres fora de Espanya, deles quals en estos temps nos pot tenir la confiança que en altres passats se tenia, y axi, es molt cert que en dit studi de Leyda, concorrē, y acuden a estudiar de tots los Regnes de dita corona de Arago, y ysles adjacents, y al seruey de Deu, y de V. Magestat, conue que la dita Vniuersitat sia augmentada en lletres, y bons costums. Sa Magestat, offerintse les vacations deles Esglesies, y beneficis nomenats en lo present capitol, tindra molt particular memoria del que se li supplica.

Que enla vniuersitat del estudi de Leyda se erigesca vn offici, o dignitat q̄s nomene Mestre Scuela, lo qual sia de natio Cathala, y haje de residir personalmēt en dita ciutat, y de la jurisdictio priuatiue, ha de tenir a tots los altros jutges axi Ecclesiastichs cō seculars,

 sobre

ſobre les perſones en lo preſent capitol cōtengudes, y que ſa Mageſtat, intercediria ab ſa Sāctedat, per les coſes q̄ ab lo preſent capitol tābe ſeli ſupliquē, y que dit Maeſtre Scuela, tinga facultat de poder tenir vn algutzir, lo qual porte inſignia, y que la nominatio de dit Maeſtre Scuela, ſe haje de fer per ſa Mageſtat.

Cap. XVI.

Per quant la experientia ha moſtrat, que per no hauer hagut fins aſsi, perſona ab baſtant poder, y plena auctoritat, pera corregir, caſtigar, y tenir ab la deguda diſciplina ſcolaſtica, als eſtudiants, y altres perſones del dit general eſtudi de Leyda, ha hagut en aquell deſordens de armes, y altres inconuenients, y es en gran manera neceſſari, que per verdader remey de aço, en lo eſdeuenidor ſe nomene, y conſtitueſque jutge competent, ab tanta juriſdictio ciuil, y criminal, Eccleſiaſtica, y Real, ſobre la Vniuerſitat, de dit general eſtudi, y ſingulars perſones d̄ aquella, Per ço ſuppliquen los tres braços, a V. Mageſtat, que ab llur lloatio, y approuatio, li placia reuocant, totes, y qualſeuol coſes, y orde fins aſsi diferents, o encontrari obſeruats, de aſsi auant, ſe erigeſque vn offici, o dignitat, ques nomene Maeſtre Scuela, lo qual ſia de nacio Cathala, y haje de reſidir perſonalment, enla ciutat de Leyda, y perpetuament priuatiue, a tots altres jutges, axi Eccleſiaſtichs, com Seculars, ſie ſuperior, y jutge competent, y tingue tota juriſdictio ciuil, y criminal, mer, y mixt imperi ſobre tots los cathedratichs, y eſtudiants, y miniſtres del dit eſtudi, y families de aquells, y que V. Mageſtat, ab la ſobredita lloatio, y approuatio de la preſent cort, li done tota la juriſdictio Real, ordinaria, y pleniſsima ſobredites perſones en lo que a ſa Real, juriſdictio toque, y pertany, e intercedeſque ab ſa Sāctedat, peraque en nom dela dignitat ab delegacio apoſtolica, ad vniuerſitatem cauſarum, y tambe pleniſsima, a ſupplicatio de V. Mageſtat, impetradora concedeſca tota juriſdictio Eccleſiaſtica, a dit Maeſtre Scuela, pera dit effecte axi que en la perſona de aquell, concorreguen les juriſdictions, y auctoritats apoſtolica, y Real conuenients, y ab facultat de que dit Maeſtre Scuela, per exercici de ſa juriſdictio, pugue tenir, Algutzir, portāt inſignia, pera capturar, o arreſtar, y fer enlos Doctors, y eſtudiants, y llur familia, tots los actes que Algutzirs, Reals, ordinaris, ſolen exercir, y preſons, notaris, nuncis, y altra familia, etiam armada neceſſaria, ſens hauer meneſter conceſsio de territori, ni aſsiſtentia de ningun altre official Eccleſiaſtich, ni Secular ſino quāt ell la demanara, y en tal cars que la demane, ſien obligats a donarla, y per executio del que per ell ſera prouehit

uehir, Plau a ſa Mageſtat, reſeruantſe la nominatio faedora pera ſi.

Lo Algutzir del Maeſtre Scuela, del eſtu
di de Leyda, puga portar baſto llarch, y haje de ſer home de honor, y tenir
les qualitats q̄ ab lo capitol del Rey don Ferrando, ſegon en la 2. cort de
Barcelona, cap. 61. que comença eſtatuym y ordenam, los ſotſueguers, eſta
diſpoſat, y del que es licit fer al dit Algutzir en ſon offici, y que en crim
fragrant pugue entrar en qualſeuol caſes, encara que no ſien ſubjectes ala
juriſdictio del Maeſtre Scuela, pera pendre y capturar los eſtudiants, y als
qui ſe alegren dels priuilegis de eſtudiants tan ſolament, y que dit
Official, o Algutzir ſia a beneplacit del dit Maeſtre Scuela.

Cap. XVII.

Tē Placia a V. Mageſtat, ab lloatio y opprouatio de la
preſent cort, eſtatuyr y ordenar, que lo dit Algutzir, no
obſtant la conſtitutio dela Reyna dona Maria, y altres
cōſtitutions ſobre la multitut de officials, y inſignies de
aquells diſpoſants, q̄ puguē portar baſto llarch, del mo
do y manera, y cō lo porten los Veguers, y Sotſueguers,
y altres officials Reals ordinaris del preſent principat, y
comptats, y haje de eſſer home de honor, y tenir les qualitats que confor-
me a la conſtitutio del catholich Rey don Ferrādo ſegō, en la ſegona cort,
de Barcelona, cap. 61. que comença eſtatuym, y ordenam, los Sotſueguers
han de tenir, y que lo dit official Algutzir, ſia abeneplacit de dit Maeſtre
Scuela, y lo dit Algutzir pugue capturar no ſols en crim fragrāt, pero en
tot altre cars, com qualſeuol jutge ordinari, als dits eſtudiants, y als qui ſe
alegren dels priuilegis de eſtudiants tantſolament, ab que dit Algutzir,
no pugue entrar en caſa de algu dels poblats en dita ciutat de Leyda, pera
perſeguir y pendre algun eſtudiant, ſino ab aſsiſtētia del Veguer, o Sotſ-
ueguer dela matexa ciutat, e no de altra manera, e ſi ſera caſa de Canonge,
o de alguna dignitat de la Eſgleſia Cathedral, o altres Eccleſiaſtichs haje d̄
eſſer ab la aſsiſtentia del Ordinari Eccleſiaſtich com es acoſtumat, dexant
totes les altres coſes que toquen al bon gouern dela dita Vniuerſitat, y
als collegis dels Doctors de ella a conexenſa de V. Mageſtat, que ſon certs
los tres braços, manara V. Mageſtat aduertir y ordenarho tot, com conue
al bon gouern y augment de aquell eſtudi. Plau a ſa Mageſtat, exceptat en
crim fragrant, q̄ en tal cars ſens aſsiſtētia pugue entrar en qualſeuol caſa.

Sia

Sia fet vn archiu Real en lo lloch en lo present capitol designat en lo qual se posen los processos finits, y que lo Archiuer que sera per sa Magestat nomenat, sia obligat en fer lo inuentari de dits processos conforme ab lo present capitol esta disposat, y del salari del Archiuer, y de son ajudant, y del q̃ son obligats a fer, axi los scriuans de manament, com sos substituts acerca de dar los processos finits, y de la pena si nou fan, y que los processos ques trobaran de la ballia general sian restituits al consistori, y que euocantse causes, axi principals, com de appellatio de dita ballia los notaris de aquella, no sien constrets a donar los originals, sino copies auctentiques.

Cap. XVIII.

PER conseruatio dels processos axi ciuils y criminals, y benefici publich, Supplica la present cort, a V. Magestat, que ab llur approuatio, y consentiment li placia estatuyr y manar, ques face vn Archiu Real, sobre les sales de la Audientia, que per los Deputats de Cathalunya en la casa Real son obrades, y que V. Magestat, sie seruit nomenar vn scriua de manament en archiuer que no tingue salari ordinari, y sols reba lo salari que taxara lo Canceller o Regent la cancelleria, per lo treball de les serques, per cada proces que sera instat per alguna persona que haje de sercar y aquell haje de jurar en poder del dit Canceller, o Vicecanceller, y en son cars Regent la cancelleria de be y lealment fer sens exceptio de persona alguna son offici, y que en vna part del dit Archiu pose lo dit Archiuer, tots los processos ciuils de causes finides, y que per auant se finiran, y en altra los processos de les causes seran Criminals, collegint y replegant tot los qui estan en la sala gran dels scriuans, y en cases particulars, y altres qualseuol parts, o llochs, y redigint aquelles en inuentari ab designatio dels noms, y cognoms deles parts, y jutges, y que axi los scriuans de manament, com los altros substituts tinguen obligatio de donar y lliurar los processos que en poder de quiscun de ells seran finits, al dit Archiuer sots pena de deu lliures per cada vegada, dins vn mes apres que sera finida la causa, y per lo que en archiuar, sercar, ordenar, y fer inuentari, y index de dits processos ab los cognoms, y noms de casa per les parts y orde de alphabet ara en lo principi hi haura molt treball sia V. Magestat seruit, ab la sobredita lloatio y approuatio estatuyr, y ordenar, que se done tantsolament per esta volta de salari al dit Archiuer cent lliures, y a vn

altre que li ajude sinquāta lliures, y que los processos originals que seran trobats del consistori dela ballia general, sien restituits a dit consistori, com per aquells hi haie ja archiu apart, y que de aci auant euocantse causes principals o de appellatio del dit consistori dela ballia general ala Audientia Real, no pugen esser constrets los notaris en donar los originals sino copies auctentiques, com axi sie ja ordenat per constitutions ab los ordinaris fora de Barcelona. Plau a sa Magestat, y que la nominatio de dit archiuer la fassa sa Magestat.

Les prouisions y sententies ques faran anāt la gouernatio de Cathalunya ab la Real Audiētia vice Regia, tinguē la matexa executio que tenen les prouisions, y sententies ques fan y publiquen en la Real Audientia, essent presents sa Magestat, o son Loctinēt general, excepto que durant la vida de don Pedro, y dō Henrich de Cardona en dita gouernatio nos puguen tractar ni decidir las causas del Duch ni de la Duquessa de Cardona.

Cap. XVIIII.

PER quant los matexos Doctors dela Real Audientia, y ab la matexa solemnitat determinen fan y ordenen les sententies en la gouernatio de Cathalunya, quant aquella va vice regia per no esser V. Magestat, ni son Loctinent general en Cathalunya, Perço suppliquē a V. Magestat, los tres braços dela present cort, li placia ab llur consentiment, ordenar y disposar, q̃ en los matexos casos, y del mateix modo y forma que les prouisions y sententies ques fan, publiquē, y donen en la Real Audientia ciuil de Cathalunya, y per los Doctors de aquella tenen executio quāt en aquest principat es present V. Magestat, o son Loctinēt general, tinguē tambe executio dites sententies quāt dita Real Audiētia seguira al gouernador o portāt veus de general gouernador d̄ Cathalunya vice regia, per absentia de V. Magestat, y de son Loctinēt general. Plau a sa Magestat, exceptat, que durāt la vida de dō Pedro y don Henrich de Cardona en dita gouernatio, no puguē tractar ni decidirse les causes del Duch ni dela Duquesa de Cardona.

Los condemnats a galeras quant hauran complit lo temps, sian manats traurer de aquelles, per lo Loctinēt general de sa Magestat, lo qual haje de fer executar lo contengut en lo present capitol.

Cap.

Constitutions

Cap.XX.

PER quant no es raho q̃ los qui han pagada la pena de llurs delictes conforme a les sententies contra ells promulgades, sian agrauiats en majors, y altres contra de ells no proferides, y se veja de cada dia que quant algu per sos demerits es condemnat a seruir de remer per cert temps en les galeres d' V.Magestat, o altres, es detengut en aquelles per molt tẽps, apres de esser passat lo contengut en la sententia cõtra ell promulgada, lo que es molt gran dany del dit condemnat, cõtra tota justitia: Perço supplica la dita cort, a V.Magestat, sia seruit estatuyr, y ordenar, ab son consentiment y approuatio, que qualseuol que sia estat cõdemnat en los presents principat de Cathalunya, y cõtats de Rossello y Cerdanya, per qualseuol jutges, eo officials tant Ecclesiastichs con Seculars, y tant Reals, com de Barons, a seruir en dites galeres per remer, o altrament per alguns anys, y no per tota sa vida, y haura complit lo temps dela condemnatio contenguda enla sentẽtia contra ell promulgada, encontinẽt que dit temps sera passat sie tret de dites galeras, y no sia mes detengut en aquelles, y silo contrari sera fet deguen qualseuol Veguers, Balles, Algutzirs, y altres qualseuol officials de V.Magestat, axi majors com menors, instats per part del dit condemnat, o de algun parent, o amich de aquell, requerir al capita dela galera, enla qual sera detingut, o al general, o al ministre, o ministres, o officials de dites galeras, que dins dotze hores traguen, y posen en terra libero, y segur al tal condemnat que haura complit son temps, y si dins dotze hores no ho hauran fet, deguen dits Veguers, Balles y altres officials per repressalia pendre dos, o quatre moros forçats de dites galeras pora, y si aço no aprofitaua prengan dels del official, o ministres de dites galeres, y aquells retinguen presos, y custodits, fins a tant que lo dit condemnat que haura complit son temps sia tret en terra, y restituit a sa pristina llibertat, y que los Deputats del general de Cathalunya instats, o requests, per qualseuol persona, hajen de requerir, se cumpla lo contengut enla present constitutio, cada volta que se occorrera cars, a despeses empero dela part instant, y que tots los officials de V.Magestat, y de Barons, sien obligats a obeyr a dites requestes, ordinations, y manament de dits Deputats del mateix modo y manera, y sots les obligations y penes que son obligats en fer y executar los manaments, y ordinations, y requestes de dits Deputats en les coses tocants ala exactio dels drets del general. Plau a sa Magestat, que enlos casos contenguts enlo dit capitol acuden al Loctinent general, lo qual haje de fer executar lo dit capitol.

En

En quant temps y en quina manera son guiats, los qui cridats venen ab carta del Loctinent general de sa Magestat.

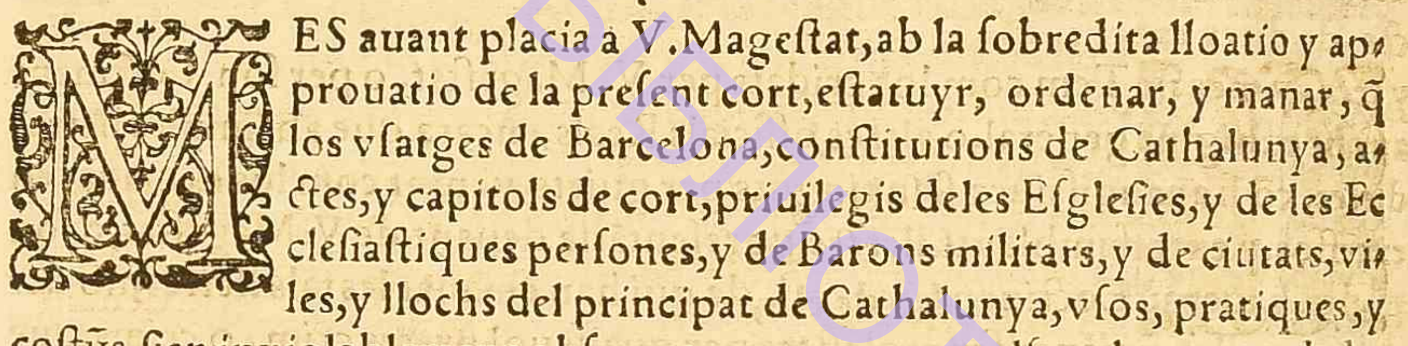
Cap.XXI.

ITem com los cridats per V. Magestat, o per son Loctinent general, o altres officials Reals, encara que ab simples lletres missiues, sien tinguts per guiats, venint com los es manat en semblants lletres, y presentãtse deuant de V.Magestat, o son Loctinent general, de qui han emanat les tals lletres, no deuen esser molestats per qualseuol pretes crim, o crims, que los dit cridats se pretenga hauer comes, y se sia vist per lo passat, que algun Loctinent general de V.Magestat, hauent scrit a alguns cauallers que vinguessen deuant de ell per coses que cumple al seruey de V.Magestat, obeint com li era scrit, y comparent ab bona fee, com a vassall obedient de V. Magestat, lo feu pendre y posar en preso, y encara que allegas guiatge, a ell concedit per la dita lletra, essent majorment tambe fermada per lo Regent la cancelleria, may pogue obtenir del Real consell criminal, ques declaras sobre lo tal guiatge, de hont se son seguits grandissims incõueniẽts y danys, Perço suppliquen los tres braços a V. Magestat, que ab llur consentiment y approuatio li placia estatuyr y ordenar que succehint semblãt cars sia tingut per guiat de qualseuol crim, o exces que se pretenga hauer comes aquell aqui se scriura semblant lletra, encara que no sia expedida per cancelleria, sino ab sola ferma de V.Magestat, o de son Loctinent general, y si hauent comparegut sera posat en preso, o altrament, detingut allegant lo dit guiatge dins tres dias hauent feta fee dela lletra, haje de ser per lo Real consell relaxat, y posat en sa llibertat complida, y si lo contrari era fet, cayguen en les penes posades contra aquells qui contrafan a constitutions y altres leys de Cathalunya, y comtats de Rossello y Cerdanya. Plau a sa Magestat, que si algu ab carta de Loctinent general, vindra a hont sera lo dit Loctinẽt general sia guiat fins a tant que ell haje demanada llicentia, o lo Loctinẽt general lay haje donada, o que lo tal cridat ab lletra del Loctinẽt general, de son propri motiu, sens hauer demanada llicentẽtia ni hauer lay donada, lo Loctinent general sen anas del lloch a hont residiria lo Virey, per que en tal cars no li dure lo guiagte, sino lo temps que cõmodament haura menester per tornar a sa casa.

Reuocats

Reuocats tots los abusos, los vsatjes de Barcelona, constitutiõs de Cathalunya, capitols, y actes de cort, priuilegis, vsos, y costums, sien perpetuament obseruats.

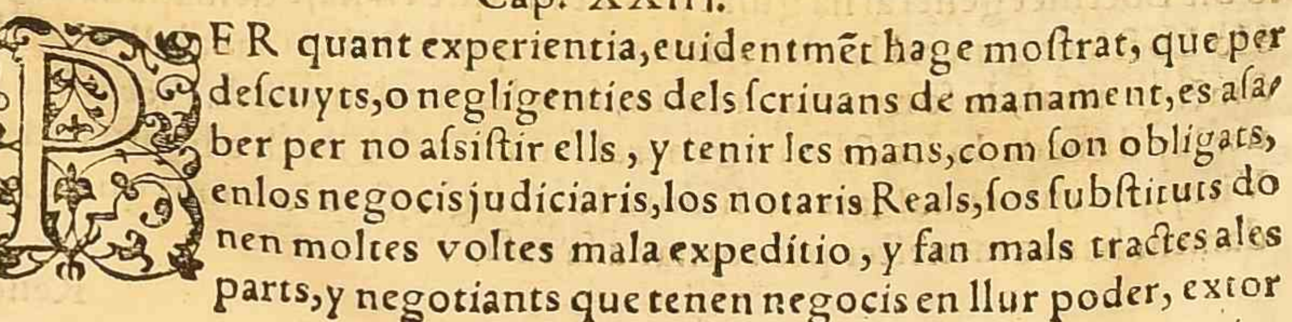
Cap. XXII.

MES auant placia a V. Magestat, ab la sobredita lloatio y approuatio de la present cort, estatuyr, ordenar, y manar, q̃ los vsatges de Barcelona, constitutions de Cathalunya, actes, y capitols de cort, priuilegis deles Esglesies, y de les Eclesiastiques persones, y de Barons militars, y de ciutats, viles, y llochs del principat de Cathalunya, vsos, pratiques, y costũs, sien inuiolablement obseruats, y que per qualseuol vs, o verdaderament abus, per V. Magestat, o son Loctinent general, portant veus de general Gouernador, o altres qualseuol officials reals, que sien fets, practicats, o enlo temps esdeuenidor se farã, o praticaran, contra dits vsatges, cõstitutions de Cathalunya, capitols, y actes de cort, priuilegis predits, pratiques, vsos, y costums no sie prejudicat, o derogat, als dits vsatges, e constitutiõs, capitols, o actes de cort, y priuilegis, vsos, pratiques, costums, encara que tals vsos, verdaderament abusos, fossen per tant temps obseruats que no fos memoria en contrari, mes reseruant tals vsos, o verdaderament abusos, e hauent aquells per nulles, e inualits, axi com en la present constitutio la present cort supplica a V. Magestat sia de son Real seruey, hauer, voler, ordenar, y manar que dits vsatges constitutiõs, capitols, y actes de cort, priuilegis, vsos, costums, sien perpetuament obseruats. Plau a sa Magestat, Reuocats tots abusos

En los salaris se esguarden als notaris sien seruades les constitutions, lleuats tots abusos, y que los contrafaents sien castigats.

Cap. XXIII.

PER quant experientia, euidentmẽt hage mostrat, que per descuyts, o negligenties dels scriuans de manament, es a saber per no afsistir ells, y tenir les mans, com son obligats, enlos negocis judiciaris, los notaris Reals, sos substituts donen moltes voltes mala expeditio, y fan mals tractes ales parts, y negotiants que tenen negocis en llur poder, extorquint

quint de aquells salaris immoderats, E dela matexa manera molt cert, y notori q̃ los notaris q̃ com a substituts de dits scriuans de manamẽt van fora, per executions de sententies Reals, letres đ reclams, y altres prouisions Reals, fan tambe moltes extortions, y vexations a les pobres parts executades, anant moltes vegades dits notaris, y altres ministres que van per effecte, de dites executions sens llisentia cõ tenẽ obligatio, y aportantsen dos, y tres, y mes negocis, sens relleuar dietes ni gastos ales parts executades, ans be exhigint ordinariament de cada vna de elles, integrament totes les dietes, cõ si anauan per vn sol negoci, y volent les parts donar quexa dels excessos, y extortions los son estades fetas, per anar dits notaris latitãt, no poden hauer justitia, ni raho de ells, ni dels scriuans de manament, deuant del Canceller, ni Regent la cancelleria, y de cansades les parts han de dexar de prosseguir sa justitia. Pertant, per obuiar a tants grans danys, fraus, y excessos, supplica la present cort, a V. Magestat, sia de son Real seruey, ab lloatio, y approuatio de la present cort, que remoguts dits abusos, de alsi aldauant los scriuans de manament hagen de aportar dites causes en nom seu propri, y ells fer lo exercici personalment, axi en les causes ciuils com criminals, y en totes instanties y expositions de reclams, y altres negocis se euocaran ala Real Audientia, sens comanar dites causes a dits notaris, sos substituts, e encars que les acomanen dits scriuans de manament, sien tinguts, y obligats đ tots los danys, extortions, y altres interessos pecuniaris que dits substituts hauran causat, e donat ales parts, y pagarho promtament ab declaratio, la qual hage de fer lo Canceller, o Regent la cancelleria, e la matexa forma se tinga ab los notaris scriuẽ les causes criminals, en los salaris desmasiadament, e indeguda exhigits. Plau a sa Magestat, q̃ quant als salaris se guarden les constitutions, lleuats tots abusos, y los contrafaents sien castigats.

Que les constitutions capitols, y actes de cort, y vsatjes de Barcelona, hajen de ser posades sots congruos titols, resecant les superflues, y corregides, segons que abla constitutio feta en lo any 1553. cap. 2. y ab lo capitol đ cort 24. deles corts del any 1564. esta disposat, y que la recopilatio de dites constitutiõs se fasse, per les persones en lo present capitol nomenades, y les que sa Magestat nomenara per sa part.

Cap. XXIIII.

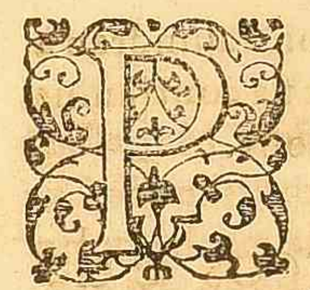

Conclusio

COM per no eſſerſe obtingut lo beneplacit de V.Mageſtat, nos ſia imprimida la recopilatio deles conſtitutions de Cathalunya, la qual fonch ab tot efecte acabada, per les perſones elegides per V. Mageſtat, y perlos eſtaments del preſent Principat, inſeguint la diſpoſitio del capitol de cort, 24 deles corts, per V. Mageſtat celebrades en la ciutat de Barcelona, lo any 1564. ans per eſſerſe perduda, ſegons ſe enten, la copia q̃ per los Deputats del preſent Principat fonch trameſa a V. Mageſtat, fermada de totes les ſis perſones eletes, y tābe per que ab la noua impreſsio ſe puguen inſertar les conſtitutions, y capitols de cort, que en la preſent cort ſera V. Mageſtat ſeruit ab lloatio, y approuatio de aquella, eſtatuyr y ordenar ques reueja, y en quant ſie meneſter, de nou ſe faſſa la dita recopilatio de conſtitutions, ſi, y ſegons ab dit capitol de cort, y ab cōſtitutio feta per V. Mageſtat lo any 1553. cap. 2. eſta diſpoſat, Supplica la preſēt cort a V. Mageſtat, que per executio de dita cōſtitutio, y capitol de cort, ſia de ſon real ſeruey, ab la decretatio de la preſent conſtitutio, fer nominatio đ tres perſones les quals juntament ab les perſones de micer Honofre Pau Cellers, en drets Doctor canōge, y ſyndich del capitol de la Seu đ Barcelona, p lo bras Eccleſiaſtich, micer Ioan Cella, perlo bras militar, y micer Nicolas Frexenet, per lo bras Real nomenades, faſſē la dita recopilatio, collocāt aq̃lles ſots cōgruos, titols, y reſecant les ſuperflues, corregides, ſegons q̃ ab dita cōſtitutio, y capitols de cort eſta diſpoſat, E no res menys li placia ab lloatio y approuatio de la preſēt cort, eſtatuyr, y ordenar que feta dita recopilatio, y lliurada de aquella vna copia al Loctinent general de V. Mageſtat, y altra als Deputats de Cathalunya, fermadas de ma propria deles preſones electes, peraque reſten perpetuament recondides en los archius Reals, y dela Deputatio, puguē los Deputats del preſent Principat, fer imprimir dita noua recopilatio, ſens altra cōſulta de V. Mageſtat. Plau a ſa Mageſtat, y dins de vn mes, ſa Mageſtat nomenara les tres perſones per ſa part, y en falta de alguns dels nomenats per la cort, los Deputats de Cathalunya, puguen nomenar altres, y lo mateix ſa Mageſtat, en reſpecte dels nomenats per ſa part.

Los qui tindran pedrenyals que lo cano de ells, es de llargaria de tres palms o mes, los puguen retenir per temps đ dos anys, ſens incorrer en pena alguna, y paſſats aquells, ſa Mageſtat proueyra lo que li aparexera conuenient al be de la terra. Cap. XXV.

Perque

PErque lo gran numero dels pedrenyals, que al preſent hi ha en Cathalunya, y ſon de tres palms, o mes de llargaria fins que los poblats en los dit Principat, y comtats, ſe puguen proueyr de archabuſſos de metxa llarchs de quatre palms y mig, com conue ala defenſio dels dit Principat, y cōtats, đl incurs dels enemichs. Supplicā los dits tres braſſos a V. Mageſtat, ſia eſtatuit, y ordenat, ab llur conſentiment y approuatio, que los qui tenen los dits pedrenyals, que lo cano de ells es llarch de tres palms, o mes, los puguē retenir ſens incorrer en pena alguna, per tēps de dos anys, comptadors del dia dela concluſio deles preſents corts, y durant los dits dos anys, ſe puguen proueyr com dalt es dit de Archabuſſos de metxa, y paſſats los dits dos anys portantlos, o tenintlos en ſa caſa en la forma que dalt enlos altros capitols eſta dit, o altre lloch publich, o ſecret, encorrrguen enles dites penes, com enlo precedent capitol es ja dit. Plau a ſa Mageſtat, reſeruantſe, que paſſats dits dos anys pugue proueyr, lo que parexera conuenir al be dela terra.

Ques guarden les conſtitutions de Cathalunya, y capitols de cort, diſpoſants, que tots los officials, y particularmēt lo Prothonotari, ſecretaris, y ſcriuans de manament hajen de ſer naturals de Cathalunya, y comtats de Roſſello y Cerdanya. Cap. XXVI.

PEr quant per cōſtitutio de Cathalunya, y capitols de cort, eſta ordenat q̃ tots los officials, axi ab juriſdictio com ſens ella, y axi dela cort noſtra, com dela Prouincia, y los deles yſlas de Mallorca, Menorca, y Yuiça, hajen de eſſer naturals de Cathalunya, y comtats de Roſſello y Cerdanya, y prohibeſcan particularment que lo Prothonotari de Arago, y ſon Loctinēt ſecretaris, y ſcriuans de manament, que no ſeran naturals, no puguen fer ninguns deſpaigs tocants a dits Principat, y Comtats, y yſles ſobredites, ys veja ab la experientia q̃ molts officials no eſſent naturals en violatio de dites conſtitutions, y capitols de cort, deſpachen diuerſos negocis, que per conſeguent venen a eſſer nulles, y de ninguna valor. Perço ſupplica a V. Mageſtat la preſent cort, ab llur lloatio, y approuatio li placia eſtatuyr, y ordenar q̃per lleuar dits inconuenients q̃ per raho de dita nullitat ſe podrien ſeguir, y per la obſeruança de elles, ſia ſeruit manar que dites conſtitutions, y capitols de cort, ſe guarden inuiolablement no obſtant qualſeuol abus, y que los Officials Reals qui vuy ſon

 y per

y per temps ſian obligats a preſtar, jurament de que no contrauindran a dites conſtitutions, ni capitols de cort, ni conſentiran que ſia contrauingut en elles. Plau a ſa Mageſtat ques guarden les conſtitutions.

Remitio de bants e penes, e de terços e de altres penes pecuniaries, en lo preſent capitol contengudes

Cap. XXVII.

LOS tres eſtaments de la preſent cort, que V. Mageſtat, celebra als Cathalans, en la preſent vila de Mõſo, ſuppliquẽ a V. Mageſtat remeta, y per remeſos hauer, voler, als dits braſſos, y eſtamẽts đ dita cort, y a quiſcu đls Eccleſiaſtichs, e altres ciutats, viles, e llochs, del dit Principat, e ſingulars perſones đ aquella, e de quiſcu dells, totes e ſengles penes, e terços comeſos, e deguts per cenſals, e violaris, hoc encara com hagueſſen trencats homenatges, per no tenir hoſtatges, e totes altres penes de hoſts fallides, y de penes y bants, encara que los dits bants, deuallaſſen de qualſeuol proceſſos, y crims de terços, o de obligations đ compromiſſos, o de contractes, o de clams, o de fermes de dret, o de notaris que no hajen ſeruat la conſtitutio de Perpinya, ſobre contractes, o altres cartes que hajen preſes, o de ſoſteniments de bandejats, o degitats de pau y treua, o de manlleutas de Marques, y encara totes les altres penes peccuniaries, tro al dia de vuy, e que les dites penes, e altres coſes damunt dites, no puguẽ eſſer demanades per V. Mageſtat, ni officials voſtres, o ſi per les dites penes, y altres coſes damunt dites, hauia plet penjant, y proceſſos, y penyores per executio preſes, que ſia hagut per remes, e les penyores tornades. Plau a ſa Mageſtat.

Dela franqueſa del Sagell.

Cap. XXVIII.

ITem los tres eſtaments dela preſent cort, Suppliquen a V. Mageſtat, li placia atorgar, y ferlos gracia de totes y qualſeuol lletres, y prouiſions que ſe hajen de fer, es demanaran, e voldran traure en forma per los tres eſtaments dela cort, e ſingulars perſones, đ aq̃lles per Eſgleſies, Moneſtirs, Capitols, Collegis, ꝑ los Barõs cauallers, e gẽtils homẽs, y homẽs de paratge, ꝑ les ciutats, viles, e llochs, vniuerſitats, y ſingulars de aq̃lls, o per qualſeuol altres per raho dels preſents capitols, y deles coſes en aq̃lls contengudes

contengudes, e deles executories, e prouiſions en virtut de aquelles faedores, e de totes les coſes tocants los preſents capitols, e actes de cort, y dependents de aquells, ſien donades liberament franques de ſcriptures, y de ſalaris, y dret de ſagell, y totes altres deſpeſes ques pogueſſen demanar, y altramẽt pertangueſſen als officials, y miniſtres de la cort voſtra. E axi mateix q̃ los Deputats, ſian franchs de dret de ſagell, de qualſeuol prouiſions ſententies, y lletres que ara, o en lo eſdeuenidor hauran meneſter, tocants los damunt dits capitols, o altres coſes, hauent eſguart al dit general del dit Principat, haja neceſsitat đ aquell. Plau a ſa Mageſtat, atorgar lo ſegell franch ſegons es ſupplicat, E que los treballs, ſalaris, e ſcriptures del Prothonotari, e altres ſcriuans ſe paguen moderadament, o per via de cõcordia ab ells faedora, ſegons que en les altres corts es acoſtumat.

Lo conſentimẽt del eſtamẽt Eccleſiaſtich.

Cap. XXVIIII.

ITem S. C. R. Mageſtat lo eſtament Eccleſiaſtich, Prelats, Syndichs, Procuradors, y ſingulars de aquell, conſenten a les coſes damunt dites, ſalues a ells, y quiſcu dells, y al dit eſtament, cõjũctamẽt, y diuiſa immiunitats, llibertats, priuilegis, vſos, pratiques, axi ſcrites, con no ſcrites, ſcrits, o no ſcrits, obſeruances, y altres drets, y prerogatiues al dit eſtament Eccleſiaſtich, y ſingulars de aquell pertanyents, als quals tacitamẽt, o expreſſa directament, o indirecta, o per acte contrari en proprietat, o en poſſeſsio, per lo preſent conſentiment, no entenen derogar, abans volen, y es llur intentio, los romanguen ſalues, illeſes, demanant de aço, eſſerne fet acte en lo preſent proces dela cort, e ſi meneſter ſera carta apart. Plau a ſa Mageſtat.

Lo conſentiment del eſtament Militar.

Cap. XXX.

ITem S.C.R. Mageſtat los Barons, Magnats, Nobles, Cauallers, gentils homens, homens de paratge del principat de Cathalunya, cõſenten ales coſes damunt dites, ſalues a ells, y aquiſcu dells, y a llur eſtamẽt, cõjunctamẽt, o diuiſa, llurs llibertats priuilegis, vſos, pratiques, axi ſcrites cõ no ſcrites, y obſeruãces, e altres drets, e prerogatiues, al dit eſtamẽt Militar pertanyents, als quals tacitament, o expreſſa, directamẽt, o indirecta, o per acte cõtrari en proprietat, o en poſſeſsio, per lo preſent cõſentimẽt no entenen derogar, ans volẽ, y es llur intẽtio los romanguen

Concluſio

guen ſalues, e illeſes demanant de aço eſſer ne fet acte, en lo preſent proces
de la cort, e ſi meneſter ſera carta a part. Plau a ſa Mageſtat.

Lo conſentiment del eſtament Real.

Cap. XXXI.

ITem S. C. R. Mageſtat, proteſta lo bras de les Ciutats, y
Viles Reals, que per les preſents cõſtitutions damunt dites,
ni per qualſeuol capitols preinſerts, ni per algunes coſes da
munt dites, no ſia fet prejuy ales libertats, franquezes, pri
uilegis, vſos, y coſtums ſcrits, y no ſcrits del dit bras, ni de-
les ciutats, viles, o llochs Reals, ni dels ſingulars de aquells,
ans romanguẽ en llur força y valor, les coſes damunt dites no contraſtãts,
demanant eſſer continuat enlo proces, e ſi meneſter ſera, los ne ſia fet carta
a part. Plau a ſa Mageſtat.

Habilitatio del Vicecanceller.

Cap. XXXII.

LA Mageſtat del Rey noſtre Senyor, ab approuatio, y con-
ſentiment de la preſent cort, e dels eſtaments de aquella,
que de preſnt ſe celebra en la vila de Monço, conſiderant
quant es digna perſona, axi en ſcientia, conſcientia, y vir-
tut, Symo Frigola, Doctor en quiſcun dret, Vicecanceller,
Conſeller del dit ſenyor Rey, que dignament merita eſſer
habilitat, e hagut per Cathala, nat e domiciliat, en lo dit Principat, encara
que de preſent no ſia domiciliat en lo dit Principat, ne ho ſie en lo eſdeue-
nidor, pera tenir, regir, e exercir qualſeuulla officis, honor, e beneficis, axi
de juriſdictio, com ſens juriſdictio quels Cathalans, nats, e domiciliats, po
den, e acoſtumen tenir, e exercir en lo dit Principat. Per tant lo dit ſenyor
Rey ab approuatio, y conſentiment de la dita cort, induida a aço ab affecta
da voluntat, axi per ſeruey del ſenyor Rey, com per los damunt dits reſpe-
ctes, habilitan la perſona del dit Doctor Symo Frigola en tenir, regir, y ex
ercir los dits officis que los Cathalans nats, e Domiciliats en lo dit Princi
pat podẽ, e acoſtumẽ tenir, poſſeyr, y exercir en axi que, in omnibus, & per
omnia, ſia tractat, hagut y reputat com ſi fos nat, e domiciliat en lo dit Prin
cipat, no obſtant qualſeuol conſtitutions, actes de cort, priuilegis, ordina-
tiõs, vſos, y coſtums generals, e particulars del dit Principat, diſpoſants lo
contrari, ales quals diſpenſa, e vol q̃ vltra la preſent habilitatio romanguẽ
en ſa força y valor, e fa la dita habilitatio axi amplamẽt al dit Doctor Symo
Frigola

Frigola com a natural, e domiciliat Cathala, volent que aquell ſe puga ale
grar de totes aquelles honors, e prerogatiues, que qualſeuol Cathala, nat e
domiciliat, en lo dit Principat alegrar ſe pot, no obſtant les dites conſtitu-
tions de tots altres obſtacles.

La offerta de la Cort

S. C. R. M.

LA cort general del Principat de Cathalunya, y comtats dẽ
Roſſello y Cerdanya, la qual V. Mageſtat, de preſent cele-
bra y continua, en la preſent vila de Monço, als poblats en
dit Principat, y comtats oyda, y enteſa la propoſitio per V.
Mageſtat feta, y conſiderada la molta amor y voluntat mo-
ſtra tenir als dits Principat y comtats, e poblats en aquella,
proueynt ala juſtitia en tal modo, que los dits poblats puguẽ eſtar y viure
en pau, repos, y tranquilitat, y mes auant entenent ab molta affectio en to
tes les altres coſes, que a la vtilitat, be, y augment, de la republica dels dits
Principat y comtats tenen reſpecte, per al qual effecte per V. Mageſtat en
aqueſtes corts, ſon eſtades fetes, ordenades, y proueydes moltes coſes, axi
per conſtitutiõs, com per capitols, y actes decort, y altramẽt, per les quals
mijanſant lo auxili diuinal, ſe eſpera que los dits Principat, y Comtats, no
ſolament ſe conſeruaran, mes encara ſe augmentaran en poblatio, y tot al-
tre be de aq̃lls, conſiderant axi mateix la dita cort, los grans e intollerables
gaſtos y deſpeſes, q̃ V. Mageſtat ha ſoſtenguts, per los actes menſionats en
la dita propoſitio per V. Mageſtat feta, los quals actes hã redundat, y eſpe-
ren redundar en augment, y gran cõſeruatio, y vniuerſal be đ tota la Chri
ſtiãdat, y ꝑ ço ſon dignes đ immortal memoria. Per totes aq̃ſtes, y moltes
altres juſtes cauſes, y conſiderations, la dita cort, o los tres braſſos de aque
lla, ſeguint la propria naturaleſa, e innata fidelitat dels Cathalans, y mitant
llurs predeceſſors, qui may hã faltat als ſerueys đ llurs Princeps y Senyors
predeceſſors de V. Mageſtat de immortal recort, no perque en aço ſien, o
puguẽ eſſer obligats o eſtrets en alguna manera, ni per eſguart o reſpecte
q̃ altres Regnes a V. Mageſtat ſotſmeſos, li hajen fetes ofertes, ſerueys, o do
natius com los habitants en dits Principat y cõtats, ſien poble franch, y lli
bert đ tota exactio, e impoſitio forçoſa, ab expreſſa proteſtatio, que per lo
preſent acte, y coſes en aquell contengudes, en lo eſdeuenidor no puguen
eſſer tretes en conſequentia, ni puguen eſſer obligats en general, ni en
particular, mes del que voluntariament ſe obliguen, la dita preſent

cort

cort, o los tres braſſos de aquella de llur propria y mera voluntat, per les
cauſes demunt dites, ab les reſeruations y ſaluetats en ſemblants actes aco-
ſtumades, les quals volen aſsi hauer per referides e inſertes, e ab les condi-
tions, modifications dauall contengudes, y no ſens elles, per aqueſta vega
da tanſolament de llur mera liberalitat, y ſpontanea voluntat offerexen y
fan donatiu gratios a V.S.C.R. Mageſtat, de ſinch cētes milia lliures, mone
da corrent en la ſua ciutat de Barcelona, pagadores de les pecunies del ge
neral, per los Deputats del general del dit Principat a V. Mageſtat, o per
ell a dō Diego Hernandez de Bouadilla, Comte de Chinchon, theſorer ge
neral de V.Mageſtat, en la Corona de Arago, lo qual de beneplacit, y con
ſentiment de V.Mageſtat, y dels dits tres braſſos es fet y eſtatuyt receptor
del dit ſeruey, y en la forma ſeguent ço es, les dos centes milia lliures en cō
ptants de preſent, y cent milia lliures dins ſis meſos comptadors del dia de
la concluſio de les preſents corts, en la taula de la dita ciutat de Barcelona,
en les quals treſcentes milia lliures, ſie compres lo maridatje de la sereniſ-
ſima Infanta dona Catherina filla de V. Mageſtat, muller del Sereniſsim
Duch de Sauoya, ſi algu ne ſera degut; Y les cent milia lliures per los greu
ges, pagadores dins vn any, y les reſtants cent milia lliures per la fortifica-
tio y fabrica deles fortalezes deles coſtes maritimes, y altres del principat
de Cathalunya, y comtats de Roſſello y Cerdanya, dins dos anys, compta-
dors del dia de la cōcluſio deles preſents corts. E per quant a V Mageſtat,
ha plagut que dl ſobredit donatiu, de ſinch cētes milia lliures, que los dits
tres braços fan a V. Mageſtat, reſten cent milia lliures per ſatisfer als agra
uiats, o creedors axi liquits com liquidadors, axi de juſtitia, e reuocations
de priuilegis, deutes, e demādes contra V.Mageſtat, volen, y ordenē, que
per effectuar dita promeſa, los ſobredits Deputats ſe retinguē verſi del dit
donatiu fet a V.Mageſtat, es aſaber dela tercera part del dit donatiu, cent
milia lliures per pagamēt, com es dit, dels dits agrauiats, y creedors axi li
quits com liquidadors axi de juſtitia, o reuocatiōs de priuilegis, deutes, y
demandes declaradores per los prouehidors, y commiſſaris de greuges, la
qual quātitat de dites cent milia lliures, ſino baſtaria a ſatisfactio dels dits
aggrauiats, y creedors que hauian obtinguda ſentētia, o ſentēties donado
res en llur fauor per dits prouehidors d greuges, y demādes, no perdā per
ço llur dret, y actio, ans V.Mageſtat promet, en ſa bona fee Real, que paga
ra, y ſatisfara aquells lo reſtant, fots obligatio dels bens de V.Mageſtat. E
no res menys los dits Deputats hajen, y ſian tinguts pagar als agrauiats, ço
es a quiſcu de aquells, lo q̄ per dits Prouehidors d greuges ſera ſentētiat, y
declarat V.Mag. eſſerlos debitor, y deurels pagar, cōpartint entre ells les

dites cent milia lliures, a ſou y a lliura, ſegons a quiſcu vindra per dit com
partiment faedor per dits Deputats, Oydors de comptes del dit General,
axi que ſens altra interuentio de V.Mageſtat, o manament ſeu, los dits De
putats y Oydors de comptes paguen, als dits agrauiats, o demanants les
dites pagues, cobrant ſolament la ſententia que obtenguda hauran, ſi de
major quantitat ſera feta deductio de aquella, y no mes auant, e que en di
tes cent milia lliures no ſien compreſes, ni ſe encloguen deutes de Caſtells
ni fortaleſes, ni ſoldats de aquells. E placia a V.Mageſtat conſentir, ator-
gar, y prouehir, que los Prouehidors d greuges, o aquelles perſones aqui
tocara, ſien tengudes, y obligades executar les ſententies donades per los
Prouehidors de greuges deles coſes paſſades, en tot lo que no ſeran execu
tades, o pagades les quantitats en dites ſententies contēgudes, y los qui hā
obtingut dites ſententies, y no ſeran eſtats integrament ſatisfets, e no hau
ran rebut les quantitats en aquelles contengudes, no ſien tinguts donar d
mandes deuāt los Prouehidors de greuges deles preſents corts, o almenys
no ſien obligats a fer proces, ans dites ſententies ja donades, ſian portadas
a executio, a ſola exhibitio y oſtentio de aquelles, a fi que los qui hauran
obtingudes dites ſententies, ſien admeſos enlos compartiments faedors d
les dites cent Milia lliures que V.Mageſtat conſigna y reſerua per los dits
agrauiats, y ſien pagats, y ſatisfets, axi com ſi ara de nou obtenien ſentētia,
y en cars que los prouehidors de greuges ſobredits, ſententiaſſen, o decla
raſſen en cauſes ja ſentētiades, o declarades per altres Prouehidors d greu
ges, que les dites ſententies donades, o donadores, ſien donades ales parts
per lo Prothonotari, o ſon Loctinēt, o Regent, franques de ſalari, y de tots
altres qualſeuol drets, y que per raho de aquelles no ſe haje de pagar, ſino
tantſolament lo proces, que per cauſa deles ſententies ya donades, ſe hau-
ra fet. E com per fer les vendes dels dits cenſals, com deſus es dit, ſia neceſ-
ſari, que la preſent cort faſſe ſyndicat als Deputats del dit General, y altres
perſones per dits tres braſſos elegides. Per ço dits tres braſſos ſuppliquen
a V.Mageſtat que ara per llauors, y llauors per ara, li placia lloar, fermar, y
approuar y decretar lo dit ſyndicat, y les vendes faedores ab aquelles clau
ſules que ſerā neceſſaries, en fauor dels compradors dels dits cenſals, com
en ſemblants actes y fets es acoſtumat.

LA S.C.R. Mageſtat accepta la offerta
e donatiu gratios per los dits tres ſtaments dela dita cort a ell feta,
ab les conditions en aquella contengudes, regraciant ala dita cort

lo donatiu, atorga les conſtitutions capitols, y altres coſes per la dita cort ſupplicades, ab les decretations en aquelles contēgudes, licentia la preſent cort general, per que cada hu ſen puga anar, quant volra.

ET factis & ad impletis præmiſsis, Doctor, Franciſcus Çaragoça ſyndicus ciuitatis Barchinone aſcendit ſoliū Regium capite nudato, & præſentauit ſuæ Mageſtati, ad huc in ſolio ſedenti, quandam in ſcriptis ſupplicationem, quam ſua Mageſtas tradidit nobili Prothonotario, ibidem præſenti, & mandauit eidem quatenus in proceſſu curiarum, illam inſereret, quæ eſt tenoris ſequentis. ¶ S. C. R. Mageſtat, Los Syndichs dela ciutat de Barcelona, no tenen fins aſsi poder, ni facultat de conſentir a dit Donatiu, com no tinguen reſpoſta dela conſulta feta ala Vint y quatrena. Per ço parlant ab lo degut honor, y acatamēt que pertany a V. Mageſtat, no conſenten enlo ſeruey en ques offereix a V. Mageſtat per los tres braſſos del dit Principat y Comtats, ni enla ferma de aquell, E requerint al Prothonotari de V. Mageſtat, que d'la preſent proteſtatio faſſa carta publica. Et licet.

ET illico Nicolaus Frexenet I.V.D. Syndicus ciuitatis Illerdæ, tam nomine dictæ ciuitatis, quàm totius brachij Regalis, obtulit uæ regiæ Mageſtati, adhuc in ſolio ſedenti, papyri ſcedulaſm, quam ſua Mageſtas tradidit nobili Prothonotario, ibidem præſenti, mandādo eidem quod eam inſerat in proceſſu præſentium curiarum, cuius quidem ſcedulæ tenor talis eſt. ¶ S. C. R. Mageſtat, lo bras Real no conſent ab los actes fets per los ſyndichs de Barcelona al diſſentiment, del ſeruey y donatiu offeria V. Mageſtat per la cort, y tres braſſos de aquella, proteſta, que per dit diſſentiment, no ſia fet perjuy algu a dit bras Real, ni puga eſſer tret a conſequentia, Supplicant a V. Mageſtat, mane al Prothonotari, la preſent ſcriptura continue, y mes auāt proteſta dit bras Real, que los actes fets per los braſſos Eccleſiaſtich, y Militar, en perjuy del bras, ſian de ninguna força, y valor, y no cauſen perjuy algu a dit bras, ans aquells ſien haguts per caſſats, irritos, y nulles, com ſino foſſen eſtats fets, Supplicant a V. Mageſtat mane a ſon Prothonotari, lo preſent acte continue enlo proces.

Concluſio dela cort.

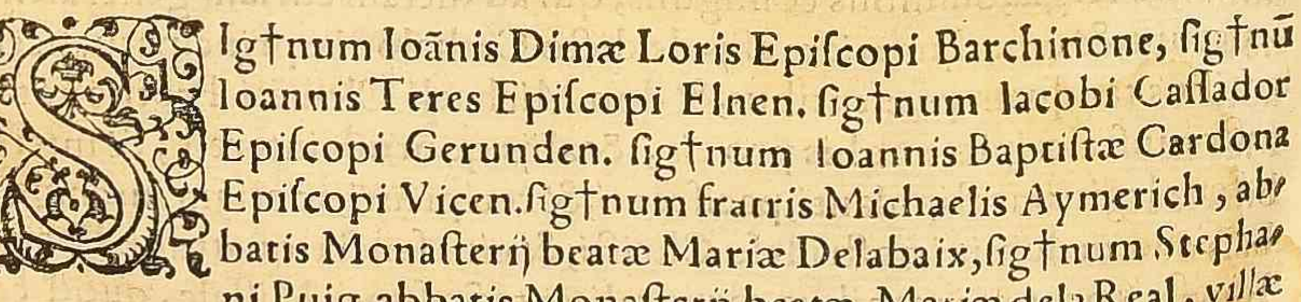
QVas ſiquidem conſtitutiones, & confirmationes, ac capitula, & actus curiæ, iuxta decretationes in fine cuiuslibet capituli ſcriptas, & appoſitas ad ſupplicationem, & cum conſenſu laudatione, & approbatione omnium præſcriptorum in dicta generali curia, de præſenti conſtitutorum facimus, & ſtatuimus concedimus, & ordinamus, volumus per Nos, & noſtros ſucceſſores, ac officiales noſtros, omnes inconcuſſe, & inuiolabiliter obſeruari. Qua propter Sereniſsimo Philippo Principi Aſturiarum, & Gerundæ, Duciq; Calabriæ, & Montiſalbi, filio primogenito noſtro chariſsimo, ac poſt fœlices & longeuos dies noſtros, in omnibus Regnis, & Dominijs noſtris, (Deo propitio) immediato hæredi, & legittimo ſucceſſori intentum aperientes noſtrum, ſub paternæ benedictionis obtentu, dicimus, eumq; rogamus, futuro vero Locumtenen. & Capitaneo generali noſtro, gerētibus vices noſtri generalis Gubernatoris in dictis principatu Cathaloniæ, & comitatibus Roſsilionis, & Ceritaniæ, Vicarijs, Iuſtitijs, Curijs, Baiulis, & vniuerſis, & ſingulis officialibus noſtris, & dictorum officialium locat. præſentibus & futuris, de noſtra certa ſcientia, Regiaq; auctoritate dicimus, præcipimus, & mandamus quatenus omnia, & ſingula ſupradicta in præinſertis conſtitutionibus, capitulis, & actibus curiæ, & vnoquoq; illorum, iuxta dictas decretationes contenta, teneant, & obſeruent, & ab omnibus faciant, teneri, & inuiolabiliter obſeruari, & non contrafaciant, vel veniant, nec aliquem contrafaçere, vel venire permittant ratione aliqua, ſiue cauſa, ſi dictus Sereniſsimus Princeps nobis morem gerere cupit: cæteri vero officiales, & ſubditi noſtri prædicti, gratiam noſtram charam habent, ac præter iræ, & indignationis noſtræ incurſum, pœnam præappoſitam florennorum auri Aragonum decem mille, a bonis ſuis agentis irremiſsibiliter exigendorum, & noſtris inferendorum ærarijs cupiunt nō ſubire. & vt prædicta maiori gaudeant firmitate, promittimus in bona fide noſtra Regia, omnibus & ſingulis, qui ad dictam curiam generalem cōuenerunt, & omnibus etiam alijs de dicto Cathaloniæ principatu, licet abſentibus tanquam præſentibus, & don Michaeli Clemēti Prothonotario noſtro infraſcripto a nobis pro eis, & alijs quorum intereſt, & intereſſe poterit legittime ſtipulanti, paciſcenti, & recipienti, ac etiam iuramus, ſuper Crucem domini noſtri Ieſu Chriſti, & eius ſancta quattuor Euangelia, noſtris proprijs manibus corporaliter tacta ſuper Miſſale, quod corā nobis poſitum erat, prædictas conſtitutiones, capitula, & actus curiarum, & omnia & ſingula, prout ſuperius dicta ſunt, in eiſdem capitulis continetur, tenere, complere, & inuiolabiliter obſeruare, & facere teneri, &

inuiolabiliter obseruari ab omnibus inconcusse. Quæ fuerunt acta in dicta Ecclesia loci de Binessar, Montissoni territorij, vbi dictum solium celebratum fuit Cathalanis, die Iouis, quinta mensis Decembris, Anno a natiuitate Domini, Millesimo, Quingentesimo, Octuagesimo quinto, Regnorumq; nostrorum videlicet, citerioris Siciliæ, & Hierusalem Trigesimo secundo, Hispaniarum vero vlterioris Siciliæ, & aliorum Trigesimo, Portugaliæ tamen Sexto.

Sig num Philippi Dei gratia Regis Castellæ, Aragonum, Vtriusq; Siciliæ, Hierusalem, Portugaliæ, Vngariæ, Dalmatiæ, Croatiæ, Legionis, Nauarræ, Granatæ, Toleti, Valentiæ, Galletiæ, Maioricarū, Hispalis, Sardiniæ, Cordubæ, Corsicæ, Murtiæ, Giennis, Algarbij, Algeziræ, Gibraltaris, Insularum Canariæ, necnon Indiarum Orientalium, & Occidentalium, Insularum, ac terræ firmæ maris Oceani, Archiducis Austriæ, Ducis Burgundiæ, Brabantiæ, Mediolani, Atthenarum, & Neopatriæ, Comitis Barcinonæ Rossilionis, & Ceritaniæ, Habspurgij, Flandriæ, Tyrolis, Domini Viscayæ, & Molinæ, Marchionis Oristani, & Goceani, qui hæc laudamus, approbamus, concedimus, ordinamus, firmamusq; etiam, ac iuramus, eisq; nostram bullam plumbeam impendens iussimus apponendā.

Yo el Rey.

V. Frigola Vicecancellarius.

Ig†num Ioānis Dimæ Loris Episcopi Barchinone, sig†nū Ioannis Teres Episcopi Elnen. sig†num Iacobi Cassador Episcopi Gerunden. sig†num Ioannis Baptistæ Cardona Episcopi Vicen. sig†num fratris Michaelis Aymerich, abbatis Monasterij beatæ Mariæ Delabaix, sig†num Stephani Puig, abbatis Monasterij beatæ Mariæ dela Real, villæ Perpiniani, sig†num Augustini Gallart, abbatis Monasterij de Gerri, sig†num Francisci Oliuer, abbatis Monasterij beatæ Mariæ Populeti, sig†nū Pauli Pla, abbatis Monasterij sancti Petri de Gallicantu, sig†num Andreæ

çapilla

Capilla, Prioris Scalæ Dei, sig†num Iacobi Reig, procuratoris Archiepiscopi Tarrachonæ, sig†num Balthazaris Rajadell, canonici & syndici capituli Illerden. sig†num fratris Hugonis đ Copōs, procuratoris Prioris Cathaloniæ, sig†nū Raphaelis Doms canonici & syndici capituli Tarrachonæ, sig†nū Honofrij Pons, canonici & syndici capituli Vrgellen. sig†num Hieronymi Terça, canonici & syndici capituli Dertusæ, sig†num Honofrij Masdemont, canonici & sydici capituli Elnen. sig†num Iacobi Coma, canonici & syndici capituli Vicen. sig†num Honofrij Pauli Cellers, canonici & syndici capituli Barchinonen. sig†num Petri Thomas, cononici, & syndici capituli Gerunden. sig†num fratris Blasij Torrent, procuratoris abbatis sanctarum Crucium pro brachio Ecclesiastico. Sig†num Iacobi Ferdinandi Raymundi Folch, olim de Cardona, Ducis Cardonæ, & Marchionis de Comares, sig†num Francisci Dalmatij de Ruppebertino, vicecomitis de Ruppebertino, sig†num Galcerandi de Pinos, & de Fonollet, vicecomitis de Canet, & de Ylla, sig†num Philippi Galcerandi de Pinos, & de Ço, vicecomitis de Euol, sig†num nobilis Ioannis de Cardona, sig†nū nobilis Galcerādi de Cardona, sig†nū nobilis Iacobi de Cardona, & de Rocaberti, sig†nū nobilis Bernarde de Boxadors, sig†num nobilis Ioānis de Queralt, sig†num nobilis Honofrij Alentorn, sig†num nobilis Alexandri Alentorn, sig†num nobilis Alexandri de Peguera, sig†num nobilis Bernardi de Pinos, sig†num nobilis Iacobi de Pinos, sig†num nobilis Hieronymi de Peguera, sig†num nobilis Bernardi Abellaet de Guimera, sig†num nobilis Michaelis Meca & de Clasqueri, sig†nū nobilis Raymūdi de Oms, sig†num nobilis Ioachimi Carros, y de Centelles, sig†num nobilis Gisperti de Guimera, sig†num nobilis Petri Clariana, sig†num nobilis Antonij de Meca, sig†num nobilis Ferdinandi de Vega, sig†num nobilis Francisci de Ortaffa, sig†nū nobilis Ludouici de Ortaffa, sig†nū nobilis Iacobi đ Perapertusa, sig†nū nobilis Francisci đ Pau & de Rocaberti, sig†num nobilis Alexij Albert, sig†num nobilis Raymundi de Vilanoua, sig†num nobilis Balthesaris Doms, sig†num nobilis Philippi Despes, sig†nū nobilis Francisci de Eril, sig†num nobilis Plegamandi de Marimon, sig†num nobilis Francisci de Marimon & Iaffer, sig†num nobilis Gerardi de Marimon, sig†num nobilis Francisci Desbosch, y de S. Vicēs, sig†num nobilis Iacobi de Mija vila, sig†num nobilis Galcerandi de Cardona, filij nobilis don Iacobi de Cardona, sig†num nobilis Antonij Despalau, sig†nū Ioannis Burgues & de So, sig†num Antonij Daui, sig†num Ioannis Pauli Malendrich, sig†num Andreæ Blan & Ribera, sig†num Iosephi de Bellafilla, sig†num Honofrij de Comelles, sig†num Guillermi Iuorra carslani, sig†num Guillermi Ioannis Iuorra carslani dela Guardia, sig†num Hierony

mi

mi S. Marti,ſig†num Ioannis Pauli Ciurana, ſig†num Ioãnis Baptiſtæ Fal
co,ſig†num Michaelis Ioannis Amat,ſig†num Franciſci Marimon de Cal
des,ſig†num Ioannis Chriſtophori Fiualler,ſig†num Raphaelis Tuxent,
ſig†num Iacobi Ferrer turris de Fluuia,ſig†num Michaelis Barthomeu,
ſig†num Ioannis Bonauenturæ Mollet,ſig†num Angeli Tora, ſig†num
Iaçobi de Caſtells,ſig†num Ioſephi de Tormo,ſig†num Franciſci Ioã,ſig-
†num Iacobi Salba,ſig†num Michaelis Ioannis de Pons,ſig†num Guiller
mi Raymundi de Pons,ſig†num Ludouici de Claramont, ſig†num Fran-
ciſci Ioannis de Tamarit,ſig†num Franciſci Salba y Deſpalau,ſig†num Ia
cobi Maull,ſignum Ioannis Llull,ſig†num Petri Caſſador,ſig†num Gaſ-
paris de Perues olim Vilanoua,ſig†num Hieronymi Cardona,ſig†nũ Ber
nardi de Aymerich,ſig†num Michaelis de Agullo, ſin†num Michaelis đ
Llaſſera,ſig†num Michaelis Ioannis Olzinelles, ſig†nũ Phederici Pol, ſig
†num Giſmundi Ortiz,ſig†num Michaelis Pol,ſig†num Martini Ioannis
Deſpuny,ſig†num Balthazaris Pardina ,ſig†nũ Ioãnis Antonij Vidal, ſig
†num Franciſci Gilabert & Pou,ſig†num Honofrij de Argenſola, ſig†nũ
Franciſci de Argenſola,ſig†num Ioannis Baptiſtæ Ferrer dela Mora, ſig†
num Philippi Ribes Salazar de Terrades,ſig†num Galcerandi cahors, &
de Soler,ſig†num Galcerandi đ Barcelo maioris,ſig†num Petri Puiguert
de Graualoſa,ſig†num Michaelis de Montagut & Vallgornera , ſig†num
Ioſephi de Vallgornera & Desbalps,ſig†num Benedicti Ioãnis de Fluuia,
& de Torrelles,ſig†num Hieronymi Galcerandi Serapij de Sorribes,ſig
†num Ioſephi de Ferrera,ſig†num Ioſephi Seſcaſes,ſig†nũ Galcerandi de
Oluja,ſig†num Ioannis Andreæ Ferrer,ſig†num Galcerandi Barcelo,ſig†
num Anthici Ribot de Palmarola,ſig†num philippi de Copõs, ſig†num
Hieronymi Ioan,ſig†num Bernardi de Malars,ſig†num Philippi de Tor-
res,ſig†num Hieronymi Malet,ſig†num Ludouici Gualbes, ſig†num An
tonij de Caſtellarnau,ſig†nũ Ludouici Deſualls,ſig†nũ Ludouici de Que
ralt,ſig†nũ Ioãnis Setãti,ſig†nũ Ioãnis Frãciſci Pages,ſig†nũ Frãciſci Agu
llana & de Caldes,ſig†nũ Frãciſci Ioã,ſig†nũ Enrrici Terça,ſig†nũ Hiero
nimi Caſtro,ſig†nũ Hieronymi Santiuſt,& de Caſtro,ſig†nũ Ioãnis đ Re
ſende,ſig†nũ Hieronymi Gomar,ſig†nũ Frãciſci đ Meya,pro brachio Mi
litari,ſig†††na Frãciſci Çaragoça , Petri Ferreres, & Michaelis Çarrouira,
ſyndicorũ Barchinonæ,ſig††na Nicolai Frexenet,& Frãciſci Alguero ſyn
dicorũ ciuitatis Illerdæ , ſig††na Raphaelis Viuet , & Andreę Vilaplana,
ſyndicorũ ciuitatis Gerundæ, ſig††na Ludouici Terrena, & Antonij Ioli
ſyndicorum villæ Perpiniani,ſig††na Ioãnis Mõtornes , & Chriſtophori
Egidi de Villoro ſyndicorũ ciuitatis Dertuſæ , ſig†num Ioannis Ponſich
ſyndici çiuitatis Vici, ſig†num Anthici Sala ſyndici ciuitatis Minoriſſe,
ſig†num

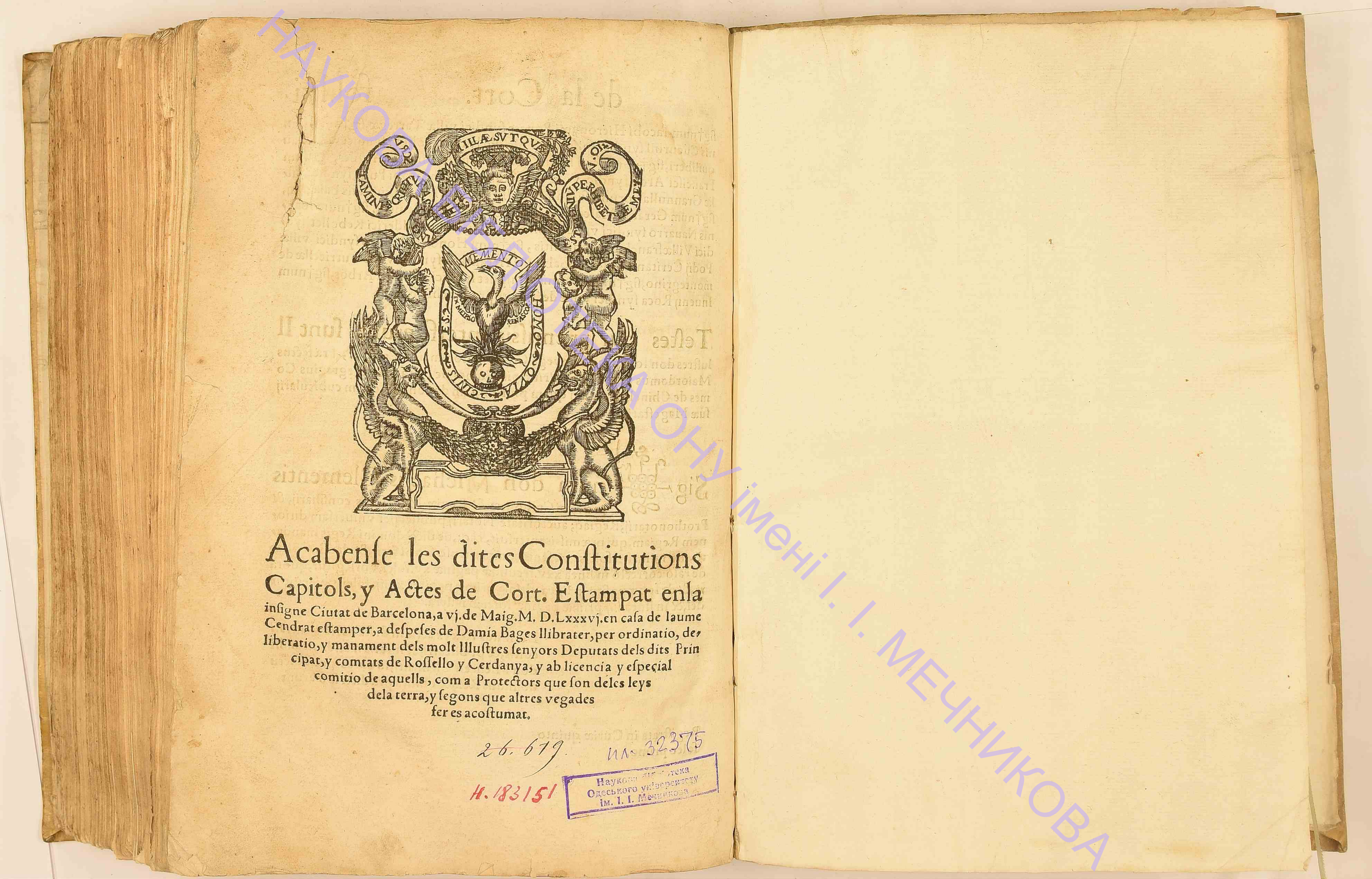
ſig†num Iacobi Hieronymi Ponces ſyndici villæ Tarregæ,ſig†numo an
nis Cucurull ſyndici villæ del Volo, ſig†num Iacobi Pi ſyndici villaſ au
quiliberi,ſig†num Petri Ioannis Ferrer ſyndici villæ de Argiles,ſig†num
Franciſci Arcis ſyndici villæ Biſuldini,ſig†num Iacobi Puig ſyndici vil-
læ Grannullariorum, ſig†nũ Baptiſtæ Bordoll ſyndici ciuitatis Balagarij,
ſig†num Gerardi Maſcaro ſyndici Villæfranchæ Peniten. ſig†num ioan-
nis Nauarro ſyndici villæ Capirotundi,ſig†num Galderici Rebollet ſyn-
dici Villæfranchæ Confluentis , ſig†num Honofrij Ortodo ſyndici villæ
Podij Ceritaniæ, ſig†nũ Gabrielis Arrancada ſyndici villæ Turricellæ de
montegrino,ſig†num Ioannis Amiguet ſyndici villæ del Arbos,ſig†num
Inuenij Roca ſyndici villæ de Thuyr pro brachio Regali.

Teſtes qui præmiſsis interfuerunt ſunt Il
luſtres don Ioannes a Sunyega Comendator maior Caſtellæ, Præfectus
Maiordomus Sereniſsimi Principis,Comes de Miranda , & egregius Co
mes de Chinchon, & alij quam plurimi,tam de conſilio,quam cubicularij
ſuæ Mageſtatis.

Sig–num don Michaelis Clementis
præfatæ Catholicæ & Regiæ Mageſtatis conſiliarij, &
Prothonotarij,Regiaq; auctoritate Notarij publici per vniuerſam ditio-
nem Regiam,qui præmiſsis interfuit, eaq;,de dicti domini Regis manda-
to,in vigintiſex foleis præſenti comprehenſo ſcribi fecit,& clauſit.Cõſtat
de raſo correcto in linea xxv.ſecundæ paginæ xv.folei,vbi legitur,quorã
ta,& de ſuprapoſito in linea vltima primæ paginæ xviij.folei,vbi legitur
del,& in linea iiij.primæ paginæ folei xxiij.ſera.

Dominus Rex ex actis in dicta curia generali
editis,& publicatis,& iuratis mandauit mihi
don Michaeli Clementi,in cuius poſſe dictu
dominus Rex,& omnes prædicti firmarunt.

Regiſtrata in Curiæ quinto
foleo primo.

Acabense les dites Constitutions Capitols, y Actes de Cort. Estampat enla insigne Ciutat de Barcelona, a vj. de Maig. M. D. Lxxxvj. en casa de Iaume Cendrat estamper, a despeses de Damia Bages llibrater, per ordinatio, deliberatio, y manament dels molt Illustres senyors Deputats dels dits Principat, y comtats de Rossello y Cerdanya, y ab licencia y especial comitio de aquells, com a Protectors que son deles leys dela terra, y segons que altres vegades fer es acostumat.

